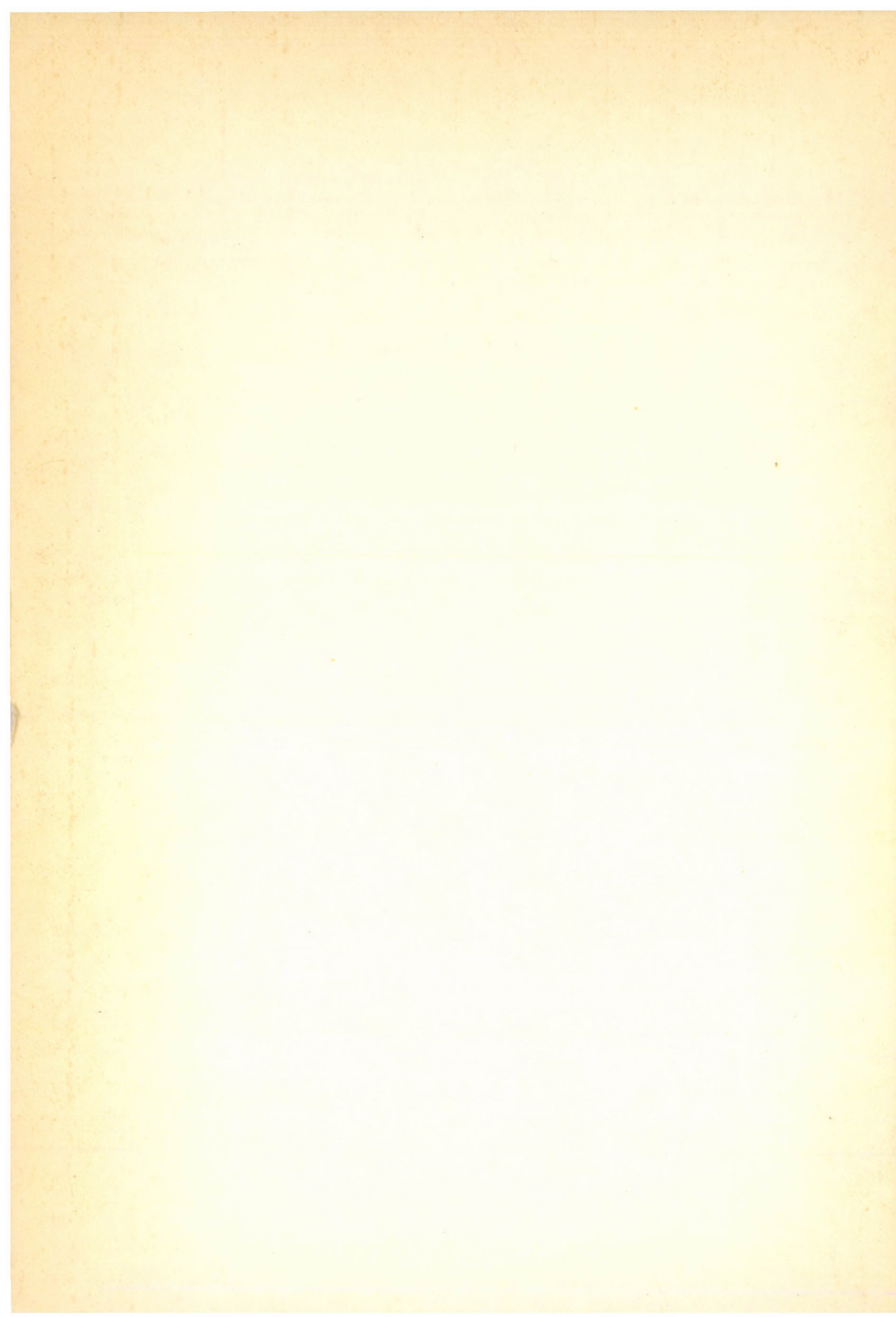

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
VESZPRÉMI AKADÉMIAI BIZOTTSÁGÁNAK
ÉRTESÍTŐJE

VEAB ÉRTESÍTŐ 1985
(Beszámolók)

A
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
VESZPRÉMI AKADÉMIAI BIZOTTSÁGÁNAK
ÉRTESITŐJE

/Beszámolók/

Veszprém
1985

Összeállították: Bakács Tiborné
Czingráber János
Kovács István műszaki szerkesztő

ISSN 0133-4948

Kiadja: az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottsága
Felelős: Nemezc Ernő, a VEAB elnöke
Készült: 1500 példányban a NEVIKI sokszorosító üzemében
Terjedelem: 16 A/5 iv
Engedélyszám: 51879

TARTALOM:

I. A VEAB 1984. ÉVI ÉVZÁRÓ TELJES ÜLÉSE.....	4
1. Nemeecz Ernő elnöki beszéde.....	4
2. Timár Ede: A fegyverkezési verseny és költségei	16
3. Salánki János: Az 1984. évi pályázatok ismerte- tése. Díjnyertes pályamunkák összefoglalói.....	29
II. A VEAB ESEMÉNYNAPTÁRA.....	60
III. BESZÁMOLÓ A SZAK- ÉS MUNKABIZOTTSÁGOK 1984. ÉVI MUNKÁJÁRÓL.....	72
1. Agrártudományi szakbizottság.....	72
2. Bányászati, földtudományi és energetikai szak- bizottság.....	77
3. Biológiai szakbizottság.....	92
4. Erdészeti szakbizottság.....	97
5. Jogtudományi szakbizottság.....	101
6. Kémiai szakbizottság.....	103
7. Műszaki szakbizottság.....	107
8. Számítástechnikai és rendszerelméleti szakbizott- ság.....	124
9. Társadalomtudományi I. szakbizottság.....	126
10. Társadalomtudományi II. szakbizottság.....	131
11. Történelmi szakbizottság.....	134
12. Környezetvédelmi és tájhasznosítási koordináci- ós tanács.....	138
13. Szerkesztő bizottság.....	143
IV. SZEMÉLYI HIREK.....	145
V. A VEAB 1985. ÉVI PÁLYÁZATI KIIRÁSA.....	150

I.

A VEAB 1984. ÉVI ÉVZÁRÓ TELJES ÜLÉSE

Nemecz Ernő elnöki beszámolója

Tisztelt plenáris ülés!

Üdvözlöm évi záró ülésünkön megjelent tagjainkat, kedves vendégeinket, díjnyertes pályázóinkat. Örülünk, hogy ezuttal is megtisztelték évzáró ülésünket a megyék párt, -tanácsi vezetői, illetve képviselői és az MTA vezetőinek képviselői. Mindnyájukat tisztelettel köszöntöm.

Plenáris ülésünket megnyitom.

Mielőtt rátérnék a napirendi pontokra, szomorú kötelességemnek teszek eleget, amikor bejelentem, hogy az év során hét tagunkat veszítettük el. Freund Mihály akademikust, a VEAB egyik alapító tagját, lelkes szószólóját, aki 95 éves korában hunyt el. A jelenlevők közül bizonyára többen emlékeznek még, hogy egy évvel ezelőtt évzáró ülésünkön hozzánk intézett üdvözlését olvastam fel, amelyben már éreztette, hogy többé nem vehet személyesen részt az általa annyira nagyrabecsült VEAB munkájában. Ugyancsak az év folyamán hunytak el: Fodor Lajos, Ligeti László, Liptay Károly, Nagy Ernő, Piros Jenő, és Szabó Lajos tagtársaink. Kérem felállással tisztelegjünk emlékük előtt.

Áttérve plenáris ülésünk munkájára, bejelentem, hogy azt a kiküldött meghívón feltüntetett napirendi pontok szerint folytatjuk, elsőnek tehát az elnöki beszámoló hangzik el.

Tisztelt plenáris ülés!

Alakulásunk óta minden év decemberében tartott záróülésünk jó, de egyuttal csaknem egyetlen alkalom arra, hogy a VEAB minden szakbizottságát képviselő tagság előtt számot adjunk az elmuló esztendő tevékenységéről és eredményeiről.

Sajnos a közel 1500 VEAB tag földrajzi szétszórtsága nem ad lehetőséget a többség egyidejű személyes jelenlétére, de ülésenként megjelenő kiadványaink minden VEAB tagot informálnak az elvégzett munkáról, annak jellegéről, irányáról.

Ilymódon plenáris ülésünk fontos missziót tölt be a közös problémák felszínre tartásában, a tájékoztatásban, a VEAB együvé tartozás-tudatának fejlesztésében.

Elnöki beszámolómmal összeállításában, ahogy a korábbi években, most is a mögöttünk álló tevékenység bősége okoz gondot a válogatásban. Hiszen szak- és munkabizottságaink nem kevesebb mint 174 belföldi és 28 nemzetközi rendezvényén közel 500 szakmai előadás hangzott el. Ezekről a rendelkezésre álló idő alatt érdemben megemlékezni nem lehet, így csak nagy vonásokba összefoglalva tehetjük évváró ülésünk mérlegére az 1984-es év eredményeit.

A nemzetközi rendezvények sorából említem:

- a nemzetközi integrált esztétikai nevelési szimpóziumot,
- nemzetközi zenetudományi szimpóziumot a középkor zenéjéről,
- a nemzetközi tudománytörténeti konferenciát, ahova 18 országból 40 küldött érkezett,
- a nemzetközi Hallstatt Kollokviumot,
- az ICOM-CIDOC mesterségnévszótár nemzetközi szimpóziumot,
- az Ipari Minisztériummal közösen rendezett: "A szén mint energiaforrás" elnevezésű nemzetközi szimpóziumot, amelyen előadást tartott Pjotr Nyeporozsnij, a Szovjetunió energetikai és villamosítási minisztere, Czeslaw Piotrowski lengyel bányászati és energetikai miniszter, valamint Armand Hammer az Occidental Petroleum elnöke, és Meadows professzor, aki a Római Klub egyik jelentését írta.
- ugyancsak említenem kell az Ipari Minisztériummal közösen szervezett szovjet-magyar vegyipari kerékasztal megbeszélést, amelyen résztvett és előadást tartott Leonyid Kosztandov szovjet miniszterelnökhelyettes.
- az Erdey Gruz Tibor emlékére rendezett nemzetközi kémiai tanácskozásra 15 országból érkeztek szakemberek.
- résztvettünk az 1984. évi Műszaki Kémiai Napok, az Izotóp-ultrahangdiagnosztikai szimpózium és a Forum Pannonicum Rerum Naturalium rendezésében is.

Az említett rendezvények azt bizonyítják, hogy folyamatos erőfeszítéseink sikerrel jártak az akadémia osztályaival és intézeteivel való aktív munkakapcsolat kialakításában.

Külön kell köszönnöm azt a sok segítséget, amit az MTA Tudományos Testületi Titkárságától és a Nemzetközi Kapcsolatok Főosztályától kapunk.

Jó, kiegyensúlyozott az együttműködésünk más tudományos szervezetekkel is, így például a MTESZ-el, a TIT-el, a Magyar Kardiológusok Társaságával, a Balatoni Intéző Bizottsággal.

Áttérve bizottságaink hazai belső rendezvényeire, elsőként legyen szabad az orvostudományi szakbizottság munkáját említenem, amely sok évi szivós munkával önálló tudományos fórumot hozott létre már nem csak a régióban, hanem országos vonatkozásban is. Rendezvényeiket országosan nyilvántartják, sokan felkeresik, kiadványaik gyorsan elkelnek. Segítik a fiatal kutatókat, felolvasó ülések rendezésével áttekintést nyújtanak egy-egy fontos, időszerű területről. Jó kapcsolatot tartanak fenn a Pécsi Akadémiai Bizottsággal, a bécsi haematológiai és Leukémiai Kutató Intézettel, a grázi klinikával, az NDK-ban a rostocki és erfurti tudományos kutatókkal, előadással képviseltették magukat a Düsseldorfban megrendezett Európai Kardiológiai Tudományos Kongresszuson. A kardiológiai, az onkológiai, haematológiai, a klinikai cytológiai munkabizottságok rendezvényeinek színvonala megüti a nemzetközi rendezvények színvonalát, a genetikai munkabizottság ülésén a debreceni orvostudományi egyetem genetikai laboratóriumainak szakemberei is résztvettek. Hasznosnak és életképesnek bizonyult az új sport- és mozgásbiológiai, valamint a társadalomorvostani munkabizottság. Az orvosi mérés és számítástechnikai munkabizottság interdiszciplináris hazai és nemzetközi kapcsolatait fémjelzi a Balatonfüreden megrendezett kétnapos tanácskozás sikere és visszhangja. Említenem kell a munkaegészségügyi és toxikológiai munkabizottság tevékenységét is. Az orvostudományi szakbizottság egyik szombathelyi ülésén résztvett akadémiánk elnöke, Szentágothai János, és igen elismerően nyilatkozott a tapasztalatról. A szakbizottság és a munkabizottságok elnökeinek, vezetőinek ezuttal is köszönetemet nyilvánítom a kiemelkedő munkáért.

Az agrártudományi szakbizottság 1984. évi tevékenysége több országos és népgazdasági szempontból fontos témához kapcsolódott. Ilyennek ítélem "Az energiaráfordítás hatékonyságának javítása a növénytermesztésben" vitaülést, amelyen 70 kutató és gyakorlati szakember a buza- és kukoricatermesztés, valamint a talajművelés energiatakarékos megoldásait tárgyalta meg és kereste az optimalizált energiamérleget. Örvendetes új színt adott az agrártudományi szakbizottság tevékenységében, hogy foglalkozott a napfény energia felhasználásának új és gyakorlati bevezetés alatt álló módszereivel. Az eredménycentrikus szemléletet dicséri, hogy a szakbizottság teljes erővel bekapcsolódott az "Óvári Tudományos Napok" rendezésébe, amelyen mintegy 400 hazai és külföldi szaktekintély tárgyalta meg a tartósítószeres új biotechnológiai irányzatait. A korszerű biotechnológiai módszerekkel foglalkozott az év folyamán a szakbizottság állattenyésztési munkabizottsága is, amely különösen jó munkakapcsolatot létesített a Debreceni Akadémiai Bizottság társbizottságával: ennek ülésein két ízben vettek részt, és tartottak előadást. A kertészeti munkabizottság a Komárom megyei szőlőtermesztés, a növénytermesztési munkabizottság pedig a Fejér és Tolna megyei növénytermesztés problémáival foglalkozott, Veszprém megyében pedig szakmai segítséget adott a vár-

palotai bányászati tevékenységgel tönkretett mezőgazdasági ingatlanok rendezéséhez. Itt az utóbbi 3 évben mintegy 300 hektár területet hoztak szántóművelésre ismét alkalmas állapotba. Jó gondolatnak tartom a szakbizottság elnökének javaslatát, hogy 1985-ben megfelelő témák meghatározásával létre kellene hozni a regionális akadémiai bizottságok agrártudományi szakbizottságainak országos tanácskozását.

A bányászati, földtudományi és energetikai szakbizottság ugyan a legfiatalabb szakbizottságunk, de érzékelhetően ennek a szakbizottságnak áll rendelkezésre a legnagyobb anyagi erő és káderanyag a tudományszervezési tevékenység lebonyolítására. Az 1984-ben Veszprémben, Sopronban, Balatonfüreden, Nagykanizsán, Tapolcán, Oroszlányban, Dorogon, Tatabányán, Gellénházán és Várpalotán megtartott konferenciákon, tanácskozásokon vizsgált témák közül kiemelem azokat, amelyek a potenciális ásványkincsvagyon bővítésére irányulnak. Ezeknek az erő kifejtéseknek gyors gyakorlati következménye az Ajka II. program jó előkészítése, amelynek jelentősége nem csupán regionális, hanem országos szempontból is jelentős. Foglalkozik a szakbizottság a barnaszénből a korszerű technikán alapuló gázgyártás lehetőségével, valamint a bányászati tevékenység melléktermékeként felszínre kerülő vizek és bányameddők komplex hasznosításával. Vizsgálják a régióban található vegyipar szénbázisra történő visszaállítása gazdasági feltételeit, a korrózió elleni védekezés módzatait, végzik a bányászat elemi veszélyeinek, a gazdaságos tüzeléstechnikai módszereknek, a geotermikus energetikai potenciál felhasználási lehetőségeinek tudományos felmérését. Kutatják a többtermékes bányászat lehetőségét, földtani furásoknál komplexitásra és információ cserére törekednek. Foglalkoznak a bauxit komplex hasznosításával, az ásványelőkészítés és ásványnemesítés kérdéseivel. Plenáris ülésünk után néhány nappal, december 14-15-én Veszprémben a Pécsi és Miskolci Akadémiai Bizottság bányászati szakbizottságainak bevonásával rendezzük a "Nagyvastagságú ásványi előfordulások omlasztásos technológiával történő kitermelési rendszereinek műszaki biztonsági kérdései"-ről szóló konferenciát. Ennek a konferenciának, valamint a bányageofizikai kutatásokról tartott tudományos ülésnek az anyagát a szakbizottság önálló kötetben publikálja.

A biológiai szakbizottság, - összhangban célkitűzéseivel, - interdiszciplináris rendezvényeket szervezett más szak- és munkabizottságokkal, illetve más hazai és külföldi tudományos fórumokkal. A különböző tanácskozásokon elhangzott előadások a herbicid, a peszticid, inszekticid rezisztencia különböző témáival, az ingerületkutatás újabb irányzataival, élettani és toxikológiai, toxikokinetikai, metabolizmus vizsgálatokkal, gyomnövénykutatással és új ökoteknikai védekezési módszerekkel foglalkoztak. A szakbizottság a környezetvédelmi és tájhasznosítási koordinációs tanáccsal, a Balatoni Intéző Bizottsággal és a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetemmel együttműködve részt vett a Forum Pannonicum Rerum Naturalium rendezé-

sében, melynek ülésain Ausztriából, Csehszlovákiából és Jugoszláviából vettek részt kutatók. 1985-re meghívást kaptak Eisenstattba. A már említett Forum anyagát előreláthatóan a Balatoni Intéző Bizottság anyagi támogatásával önálló kötetben jelentetik meg.

Az erdészeti szakbizottság és munkabizottságai Veszprém-
ben, Sopronban, Nagykanizsán, Pápán, Zircen és Debrecenben tartották üléseiket, s a megtárgyalt témák regionális, és népgazdasági, valamint természetvédelmi szempontból egyaránt jelentősek. A Zirci Erdészetről a természetvédelmi munkabizottsággal együttesen szervezett ülésen a bükk magtermelő állományok értékelésével foglalkoztak az 1982-83. évi kijelölések alapján. Az ülésen 20 munkahelyet képviselő 34 szakember vett részt, és a tanácskozás végén 10 pontban foglalták össze a magtermeléssel összefüggő feladatokat. A Nagykanizsán megtartott ülésen felmérték a fahasználat helyzetét a VEAB régióban és javaslataikat 12 pontban összegezték. Debrecenben a DAB megfelelő bizottságával közösen szervezett ülés témája az akác természetése és sokoldalú, magasértékű hasznosításának lehetőségei voltak. A 10 előadást a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem könyv alakban jelenteti meg. A faipari munkabizottság a hazai butoripar fejlesztésének lehetőségeit kutatta, és vizsgálódásuk zárójelentését 1985. elején eljuttatják az összes hazai butorgyár részére. Sopronban tartott ülésükön a fa- és papiripari felsőfoku képzés helyzetét és távlatait vizsgálták meg. A vadgazdálkodási munkabizottság a vadgazdálkodás oktatásának helyzetével és a megyei vadásztársaságok nagyvad-gazdálkodásával foglalkozott.

A jogtudományi szakbizottság és munkabizottságai 1984. évi tevékenységét igen hasznosnak és a tudományterület működése szempontjából is eredményesnek ítélem.

A szakbizottság idén a hatósági információ igazgatás-
ügyvitelszervezési és számítógépes rendszerét vitatta meg, és javaslatait a Minisztertanács Tanácsi Hivatalához juttatta el. Az államjogi és államigazgatási munkabizottság évi 3 ülésén az ujszerű hatósági feladatokkal, a tanácsi szervek együttműködésének súlypontjaival és a hatósági statisztikai adatfeldolgozás számítógépes nyilvántartásának tapasztalataival foglalkozott. A büntetőjogi munkabizottság a bűnismétlés helyzetét vizsgálta a VEAB régióban, és örvendetes, hogy ezen az ülésen résztvettek a régió megyei bírósági elnökei.

A környezetvédelmi-jogi munkabizottság az Állami Biztosítóval és a Magyar Jogász Szövetséggel közösen rendezett Veszprém-
ben, a bányászati környezetvédelmi munkabizottsággal pedig Várpalotán munkaülést. A munkabizottság tagjai a Pécsi Jogtudományi Egyetem, a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem és az Erdészeti és Faipari Egyetem részére készítettek tanulmányokat.

Résztvesznek továbbá a Hazafias Népfront környezetvédelmi munkabizottságának és a környezetvédelem más országos fórumainak munkájában. Említenem kell még, hogy a jogtudományi szakbizottság tagjai az államigazgatás és a büntetőjog területén is élénk publicisztikai tevékenységet fejtenek ki.

Kiemelkedően jó az az eredmény, amit a kémiai szakbizottság tud felmutatni 1984-ben.

Felolvasó ülés, tudományos ülések, kerekasztal-megbeszélések, magas, tudományos színvonalu előadások, élénk viták, fontos témák, nagyszerű megjelent könyvpublikáció: címszavakban így jellemezhetném a szakbizottság 1984. évi munkáját. A VEAB székházban rendezett felolvasó ülésen dr. Heil Bálint egyetemi tanár "Homogénkatalikus sztereoselektív szintézisek" címmel tartott előadást. A MÜKKI-ben dr. Burger Kálmán egyetemi tanár előadása hangzott el a "Mössbauer spektroszkópia újabb alkalmazási lehetőségeiről". A VEAB székházban tartotta meg előadását dr. Papp Sándor rektorhelyettes "Környezeti kémia, lehetőség a szintézisre" címmel. Keszthelyen került sor a mezőgazdaság kemizálása elnevezésű konferenciára, amelyen öt szakmai kerekasztal-megbeszélésen a növénytermesztés, a mezőgazdasággal kapcsolatban környezetvédelem és a korrózió elleni védelem aktuális kérdéseit vitatták meg. A folyékony műtrágyázás és a gabonaprogram című előadás vitáján 120 kutató és szakember vett részt és áttekintették az oldat- és szuszpenziós műtrágyázás hazai és nemzetközi helyzetét, kiemelve az alkalmazástechnikai kérdéseket és az újabb agronómiai eredményeket. A témához kapcsolódott az "Ammónium-polifoszfát műtrágyák alkalmazástechnikája" témakörű vitaülés. A Balatonfelvidék környezetvédelmi kérdései vitaülés a mezőgazdaság kemizálására rendelkezésre álló lehetőségeket tekintette át, különösen pedig a felszíni vizek védelmét. Egy további kerekasztal megbeszélés foglalkozott a mezőgazdasági gépek és épületek korrózió elleni védelmével, itt konkrét technológiai ajánlásokat fogadtak el. Megtárgyalták továbbá a mezőgazdaság kemizálásának talajbiológiai kérdéseit. Kívánatosnak ítélték, hogy a növényvédőszergyártó ipar hozzon létre saját talajbiológiai vizsgáló bázist termékei talajbiológiai hatásainak megállapítására már a gyártási fázisban felhasználható belső kontrollként.

A kémiai szakbizottság foglalkozott továbbá a biogáztermelés és hasznosítás technológiájával a hulladéktelepeken, és a hazai nagymélységű szénhidrogénkutatás műszaki feladataival és problémáival. Az agrokemizálási munkabizottság gondozásában a NEVIKI és Nitrokémia Ipartelepek anyagi támogatásával adták ki az első magyar, ötnyelvű magyar-latin-angol-német-orosz gyomszótárt. A környezetvédelmi munkabizottság gondozásában befejezéshez közeledik az első magyar környezetvédelmi műszaki értelmező szótár, amelynek kiadását az Akadémiai Kiadó vállalta.

A műszaki szakbizottság és munkabizottságai 1984. évi munkáját is kiegyensúlyozottan jónak minősíthetem. A szakbizottság külön gondot fordít a környezetvédelem műszaki hátterére, s annak fejlesztése feladataira. A porkohászati anyagok plazmatermikus előállítására című konferencián szovjet és csehszlovák tudósok is tartottak előadást.

Miskolcon, az ottani akadémiai bizottság megfelelő bizottságával együtt megvizsgálták a kohászat és a hazai acélgyártás helyzetét. Felmérést készítettek a régió öntödéinek műszerezettségéről és méréstechnológiájáról. Foglalkoztak a cementiparban megvalósítható energiamegtakarítással. Ülésükön képviseltette magát a norvég Borregaard Vegyipari Vállalat, amely a hazai műszaki fejlesztésben is szerepet vállalt. Egyik ülésükön az NSZK-beli Eberhard Bauer cég mutatta be vállalatát, és előadások hangoztak el a meghajtó-motorok és meghajtó művek kiválasztásának és beépítésének legfontosabb kritériumairól, a funkció és a robbanásveszély szempontjainak figyelembevételéről és a korrózió elleni védelemről. Megtárgyalták az anyagmozgatás gépesítésének hazai fejlesztési tendenciáit, a csomagolás fejlesztésének hazai irányait, a statisztikai informatika szerepét a közlekedés és a hírközlés korszerű gazdasági irányításában, a magyar távközlés helyzetét, a Magyar Posta fejlesztési koncepcióit, az észak-nyugat-dunántúli régió távközlési fejlesztési terveit. Foglalkoztak gazdasági helyzetünk tükrében a közlekedés eszközállománya fejlesztési lehetőségeivel, a számítógépek szerepével a közlekedés és távközlés tervezésében és üzemeltetésében, és a VII. ötéves terv végrehajtásából adódó közlekedéspolitikai feladatokkal. A vizsgálati témák között szerepelt továbbá a hulladékok és a másodnyersanyagok szerepe a népgazdaságban, a természetes és mesterséges radioaktív szennyezések mérése és felszámolása, a fa és faszerkezetek fizikai anyagvizsgálata és különböző elektrotechnikai témák.

A számítástechnikai és rendszerelméleti szakbizottság, valamint munkabizottságai idén is feladatot vállaltak a "Műszaki Kémiai Rendszerek 84" többnapos tanácskozás szervezésében. A jogtudományi szakbizottsággal együtt érdekes tanácskozást rendeztek "Jog a számítástechnikában -számítástechnika a jogban" témakörben. Ennek keretében foglalkoztak a szoftverek jogvédelmével, a számítástechnika lehetőségeivel a jogi döntések előkészítésében, valamint a jogszabályok érvényesülési körének szimulációjában. Vizsgálták az operációkutatás és a számítástechnika kapcsolatát, résztvettek a szombathegyi, győri, miskolci és veszprémi egyetemeken matematikai munkaközösségeinek balatonfüredi szakmai szemléjén, és tanulmányozták a kibernetika lehetőségeit új létesítmények szervezésében. A darmstadti műszaki egyetem professzora dr. G. Knovz "Automatic indexing and information retrieval" címen tartott a VEAB székházban a szakbizottság tagjai részére előadást.

A kutatási tématerületek szerteágazó volta, a hatalmas tudományterületek és a növekvő érdeklődés miatt 1984. elején a 9 társadalomtudományi munkabizottságot "társadalomtudományi I." és "társadalomtudományi II." szakbizottságba osztottuk. A társadalomtudományi I. szakbizottság keretében fejtette ki tevékenységét a filozófiai-szociológia; a marxista propaganda módszertani, a munkásművelődéstörténeti, a könyvtártudományi és a szocialista vállalat munkabizottság. Az átszervezésre az eredményes munka, a nagy aktivitás miatt, a jobb irányíthatóság érdekében került sor, s az 1984-es év eredményei az átszervezést igazolják. A rendezvényeken való részvétel és a publikációk száma ennél a szakbizottságnál olyan magas, hogy kizárja akár a puszta felsorolást is. A kandidaturára és az egyetemi doktori minősítésre jelentkezők száma ugyancsak ebben a szakbizottságban a legmagasabb. Élénke a külföldi tudományos kapcsolataik is. A társadalomtudományi I. szakbizottság jó munkájának egyik elismerése a VEAB Elnökség részéről, hogy - hazánk felszabadulása 40-ik évfordulójára is emlékezve - a szakbizottság elnökét kértük fel mai plenáris ülésünk záró előadásának megtartására.

A társadalomtudományi II. szakbizottságban a korábban is működött nyelvtudományi munkabizottság, az alkalmazott nyelvészeti munkabizottság, a neveléstudományi munkabizottság, a pályaválasztási munkabizottság fejté ki tevékenységét, és ebben a szakbizottságban helyeztük el az 1983. évben létrehozott zenetörténeti munkabizottságot is. A neveléstudományi munkabizottság tavasszal tartott ülésén a videofelvételek oktatási, pedagógusképzési alkalmazásával foglalkozó kutatásokról adtak számot, a november 9-én rendezett emlékülésen pedig hazánk felszabadulásának 40. és a felsőfoku tanítóképzés 25. évfordulója alkalmából igen jó előadások hangzottak el. Sikerült biztosítani az emlékülésen elhangzott tanulmányok kiadását külön kötetben. Ugy véljük, ez a kötet tartalma és színvonala alapján méltó módon illeszkedik a felszabadulásunk 40. évfordulóját köszöntő művek sorába. Évek óta kiegyensúlyozott, színvonalas tevékenységet folytat a nyelvtudományi munkabizottság, mely országos jelentőségű dialektológiai kutatásokat végez és koordinál Délnyugat-Dunántulon, de megkezdte a határon túli magyarság nyelvének vizsgálatát is. Egész tevékenységükkel jelentős nyelvi értéktáró-értékmentő munkásságot fejtenek ki. Az alkalmazott nyelvészeti munkabizottság népes kutatógárdát fog össze. Tevékenységük részben a dunántuli nemzetiségi nyelvek kutatására terjed ki, e témakörben áprilisban Sopronban tartottak sikeres konferenciát. Másrészt az idegen nyelvek iskolai-főiskolai oktatás és a szaknyelvi fordítás kérdéseit vizsgálják. Folytatták a számítógép nyelvoktatási alkalmazásának témakörében rendezett konferenciákat, az első konferencia anyagát kiadtuk a VEAB Értesítő külön számaként.

A történelmi szakbizottság és munkabizottságai, a településtörténeti, a kézművesipartörténeti, az iparrégészeti és

az archaeometriai munkabizottság tevékenységét 1984. évben is magas színvonalu rendezvények sora és gazdag publikációs anyag jellemezte. Örvendetes, hogy az ismert és megszokott kutatók mellett szép számmal jelentkeztek és kapcsolódtak be a munkába fiatalok. A Veszprémben megrendezett "A Dunántul településtörténete VI." konferencián hatvan előadás hangzott el. Az előadásokból a Dunántul településtörténetének kilenc évszázada sokszinűen és gazdagon bontakozott ki. A Központi Statisztikai Hivatal kutatócsoportja és a településtörténeti munkabizottság együttműködése nyomán több megyében is megkezdődött a Magyarország 1970. évi Helységnévtára című sorozat szerkesztése. A Veszprém megyei kötet előreláthatólag az év végére elkészül.

Az 1982-ben megrendezett II. Nemzetközi Kézművesipartörténeti Szimpózium anyaga 2 kötetben 708 oldal terjedelemben idén került kiadásra magyar nyelven. A kötetben 32 külföldi és 17 belföldi szerző tanulmánya olvasható. A külföldi tudományos irodalomban visszhangja igen kedvező.

Folytatták a háromnyelvű kézművesipari tájékoztató megjelentetését, és megrendezték ugyancsak Veszprémben az V. Kézművesipartörténeti Szimpóziumot. Budapesten a Központi Muzeumi Igazgatóság székházában rendezték meg a III. Iparrégészeti tanácskozást, és megjelentették az Iparrégészeti és archaeometria tájékoztató III/1. számát. Az archaeometriai munkabizottság tagjai folytatták a mérési módszerek összehasonlítását. Az ez évi programban Árpád-kori ezüstpénzek, valamint ős- és avar-kori kerámiák szerepeltek. A kisbalatoni leletmentési program során több mint 11000 m² geomágneses leletfelderítését végezték el. Mintegy 4500 m²-t tártak fel régészetiileg. A Magyar Nemzeti Muzéummal közösen 3 éves kutatási munkatervet dolgoztak ki az Árpád-házi királyok által kibocsájtott pénzérmék átfogó vizsgálatára.

A környezetvédelmi és tájhasznosítási koordinációs tanács 1984-ben 6 alkalommal ülésezett, ezek részben előadó és felolvasó ülések, részben koordináló munkaértekezletek voltak. Egy alkalommal a Balatoni Intéző Bizottsággal, egy alkalommal a Vízügyi Tervező Vállalattal együttesen tanácskoztak. A megvizsgált és megvitatott témák közül emlitem a Balatonba ömlő vízfolyások bakteriológiai vizsgálatát, a tározók hordalék- és tápanyag-visszatartó hatásának elemzését, a vízi biotechnika alkalmazási területeinek kérdését, a hullámtéri védőerdők állapotának kutatását, a partvédelem biotechnikai eszközeit, a vízügyi műszaki tervezés és szabályozás kérdéseit a Balaton vizgyűjtő területén, a melioráció helyzetét, a csatornázás és a szennyvitzisztítás problémáit. A környezetvédelmi és tájhasznosítási koordinációs tanács képviselte a VEAB-ot az OKTH és az akadémiai bizottságok debreceni tanácskozásán.

A környezetvédelmi és tájhasznosítási koordinációs tanács a VEAB megalakulása óta fáradhatatlanul és eredményesen harcol a Balaton megmentéséért, s ezért mindnyájunk köszönetét tolmácsolom a tanács elnökének és tagjainak.

A munka hatáskörét jelentősen növelte a néhány évvel ezelőtt létrehozott két munkabizottság, a természetvédelmi és az urbanisztikai munkabizottság. A természetvédelmi munkabizottság egyébként Zircen a bükkösök magtermelő állományának kérdéseit, a Fertő-tó bioszféra rezervátumában pedig tíz előadásban a hazai bioszféra rezervátumok helyzetét tárgyalta meg.

Az urbanisztikai munkabizottság 1982. óta 25 tanulmányt véleményezett, a tagokon kívül bevonva a régió megyei tanácsait is. MTA felkérésére az OT-ÉVM és az OKTH részére kiválasztott tanulmányokat készítettek. A tanulmányok témája: A település- és településhálózat fejlesztés új, hosszútávú koncepciója.

A termeléssel összefüggő szellemi háttér fejlesztése, területi irányelvek kidolgozása.

A környezet és természetvédelem térségenkénti súlyponti feladatai.

A munkabizottság fentiekben ismertetett tevékenysége rendkívül értékes hozzájárulás volt az országos környezetvédelmi és településfejlesztési koncepciók kialakításához.

Az Akadémiai Klub sajátos színpont életünkben, amelyen keresztül más tudományterületek műhelytitkaiba, kortársak érdekes életébe, egy-egy életmű részleteibe pillanthatunk be. Kulcsár Kálmán akadémikus például a magyarországi modernizációról, Szabolcsi Miklós akadémikus a mai magyar irodalomról, Hadrovics László akadémikus a filológus műhelyéről, Louis Nyéki a magyar szellem Párizsi jelenlétéről, Brunner professzor az amerikai egyetemeken szerzett tapasztalatairól, István Lajos professzor a magyar nemzettudatról, Gosztonyi János és Lőrincze Lajos a magyarok világszövetségéről, Buda Béla pedig a társadalom és a pszichiátria kapcsolatáról tartott élvezetes előadást. Az előadásokat rendszeresen követő élénk viták a klub tagjainak tájékozottságát bizonyítják.

Tisztelt plenáris ülés!

Ez a munka, amit a VEAB szakbizottságai ebben az évben végeztek nemcsak tevékenységük kiterjedésének állandósulásáról tanuskodnak, hanem egy magasabb minőségi színvonalról is az elmúlt évekhez viszonyítva. Ha tehát működésünk klasszikus felfogásából tekintjük az elvégzett munkát, abban töretlen fejlődést állapíthatunk meg. A klasszikus felfogást itt úgy értem, hogy az jelentette a tudományos ismeretanyagok feltárását, cseréjét a szokásos formában előadó üléseken, szimpóziumokon, konferenciákon, és azután publikációkban a VEAB kiadványaiban. A VEAB, mint közösség fejlődésével a felszínre hozott és egymás közt cserélt ismeretanyag egyre színvonalasabb, de a dolog természetéből adódóan szűk körben mozgó. Működésünk filozófiája ugyanis indokoltan az volt, hogy legelsősorban önmagunkat kell megalapozni és megerősíteni minde-

nek előtt a tudományos élet kulturájában, a szabad belátáson nyugvó felfogások vitájának feltétlen megalapozásában, szóval mindabban, ami egy valamirevaló tudományos élet kialakításához nélkülözhetetlen. Érthető, hogy ez figyelmünket az első évtizedben szinte maradéktalanul lekötötte, s közel álltunk és állunk ahhoz a beállítódáshoz, hogy dixi et salvavi animam meam, vagyis kifejtettük tudományos módszerekkel megalapozott nézetünket, - a többi mások dolga.

Nem vitatható, hogy az ezen az alapelven folyó munka is nagy lépést jelentett előre az alapításkor uralkodó viszonyokhoz képest.

A VEAB működése és eredményei sokfelé eljutottak, a zártkörű működés ellenére is. Hivatalos szervek figyelmét is felhívták magukra, nem egy elgondolás, tanács, javaslat akár jogszabályi formában is testet öltött. Mégis a legtöbb haszon talán önmagunk szakmai emelkedésében és látókörünk kitágulásában, vagyis a rosszértelmű provincializmus leküzdésében állott. E téren, úgy vélem igen nagy utat tettünk meg, de ezzel elérkeztünk egy új magaslat kezdetéhez.

Korunkat ahány szemszögből nézzük, annyiféle jelzővel ruházzák fel. Az 50-es években úgy hittük, hogy az atomkorszakba léptünk, most több más között sokan úgy vélik az informatikai robbanás fogja meghatározni a következő évtizedek lényegét. Ezt annál inkább is hihetjük, minthogy az ismeretek birtoklásának jelentőségét már jóval korábban, "a tudás hatalom" jelszóval is kifejezésre juttatták. Mi hát a különbség a két kor felfogása, de főképpen az ismeretek terjedésének technikája tekintetében?

A korábbi idők felismerése nagyjából olyan ismeretszerzési és terjedési rendszereket követett, amilyenek a VEAB tevékenységét is jellemzik: vagyis a kutatók új felismerésekre jutnak, ezeket szóban és írásban nyilvánosságra hozzák, s ebből mindenki merithet, akinek szüksége van rá. Az ismeretek mondhatni nagyüzemi termelése azonban oda vezetett, hogy a világ több mint 20 ezer tudományos folyóiratában, évi több száz ezer cikkből aszükséges ismereteket kiválasztani, elbírálni, másokkal összefüggésbe hozni rendkívül nehéz feladattá vált. A szétszórta, s így alig hasznosított ismeretek meghatározott célra irányított gyors összegyűjtését és rendelkezésre bocsátását az informatika vállalja ujabban magára. A gyors információ terjedés és -csere szolgálatára manapság bámulatraméltó technika áll rendelkezésre, de a primér, nyers ismeretek gyors továbbítása még nem elégíti ki minden igényt, s főleg azokat nem, amelyek a nyers ismeretek valmilyen szintézisét, így a gyakorlati felhasználásban szerepet játszó információk tudatos és sikeres összeválogatását kívánják meg. Ez a munka elképzelhetetlen az ember személyes alkotó közreműködése nélkül.

Ha e néhány gondolat felvillantása után visszatérünk saját országunk ilyen irányú szükségleteire, azt kell mondanunk, hogy e téren még sok a tennivaló. Kormányzati jövőképek és elgondolások egyre erőteljesebben hangsúlyozzák a nagy információtartalmú termékek gyártása irányába való strukturális ipari átrendezés szükségességét. Ennek előfeltétele azonban a jól felkészült és a gyors adaptációra, az új asszociációkra képes szakemberek nagy száma.

Ha nem is avulnak oly gyorsan az ismeretek, mint feltételezik, tény, hogy sok új információ lép be a termelési folyamatokba. Az ezek iránti szükséglet ma már csak új technikával elégíthető ki. Megszokott kifejezéssel élve továbbképzésről van szó, de egyre kevésbé ennek mai formájában, hanem olyanban, amely egyidejűleg tesz eleget a hatékonyság és a humanisztikus attitűd szempontjainak. Ez utóbbi azért fontos, mert az újjal szembeni makacs ellenállás rugója az új megismerése iránti kishitűség, az ezzel járó stressz-hatások és az alkalmatlansági érzés miatti elutasítás.

Az új oktatás tehát elsajátíthatóvá teszi a szükséges ismereteket, kioktatás helyett problémákat vet fel és vár, az ellenőrzés révén megerősíti az önbizalmat és elutasítás helyett törekvést fejleszt ki az új iránt.

Ez nagy erőfeszítést kíván. Nélküle azonban a magyar termelési struktúra eredményesen nem ujulhat meg, s e munkából a VEAB-nak eddigi eredményeinek bázisán minden erejével ki kell vennie részét. A munka körvonalai kezdenek kibontakozni a Kapolyi László VEAB tag, ipari miniszter által vázolt igények alapján, amelyekből kitűnt, hogy tág teret nyújtanak - természetesen másokkal együtt - a VEAB közreműködésének. Mindezt az információ személyek közötti átvitelében új lépcsőfoknak tekintem, amely nem teszi feleslegessé a hagyományosot, de annak helyébe lép mindenütt, ahol hatékonyabb tud lenni amannál. Terveink vannak, hogy e nagy munkából egyre fokozottabban kivegyünk részünket.

Tisztelt plenáris ülés!

Beszámolóom végéhez érkeve a VEAB nevében mindenek előtt szakbizottságaink, munkabizottságaink vezetőinek, tagjainak mondok köszönetet azért a nagy munkáért, amiről az előbbiekből szólhattam. Ez a munka állandó figyelmet és támogatást kapott a megyei pártbizottságok, a megyei tanácsok, nem különben az MTA vezetői részéről, amiért ugyancsak köszönetet mondok, s kérem, hogy segítségüket a jövőben se vonják meg tőlünk.

Timár Ede: A fegyverkezési verseny és költségei

A II. világháborút követő évtizedek intenzív fegyverkezésének következményeként, a hadseregek birtokában napjainkban a pusztító eszközök olyan mennyisége jött létre, hogy a szárazföldek minden négyzetméterére mintegy 100-150 kilógramm trotil rombolóerejének megfelelő pusztító eszköz jut.

Korunkban a földgömb összezsugorodott; ehhez járulnak a surlódások, a maguk következményeivel, a lakosság állandó növekedése, ugyanakkor a modern fegyverek, fegyverrendszerek előállításának árának csupán csillagászati számokban kifejezhető emelkedése és a fegyverek felfokozott hatóereje - mindez kiélezett, az emberiség kipusztítására, a világ megsemmisítésére lehetséges helyzetet teremtett.

A nemzetközi politika évszázadokon át azt a törekvést tükrözte, amit az európai nemzetek koncertjének neveztek. Ez valami együttműködésre alakult kör volt, az európai hatalmaké, hogy együttesen lépjenek fel diplomáciai kérdésekben. A XIX. század közeledtével, egy sereg új nemzet megjelenésével, valamint a nem európai hatalmak jelentkezésével ez a játék mind bonyolultabbá vált. A haditechnika fejlesztése busás jövedelmekkel járt együtt. A fegyvergyártást finanszírozó cégek közvetlenül érdekeltté váltak a háborúk előkészítéséhez, kirobbanásában. Végeredményben a fegyvergyártás olyan üzleti vonzerőnek bizonyult, ami már a viktóriánus korszakban is a nagy üzemegek kialakulásának és növekedésének kedvezett. A hadiipar sajátossága: bár az üzletfél viszonylag kevés, ám nagy tételeket vásárol. A jövedelmek nyomán gyorsan olyan nagy gyárak létesültek, mint a német Krupp, az angol Vickers, a francia Schneider-Creusot, vagy az osztrák-magyar monarchiában a pilseni Skoda, a csepeli Weiss Manfréd. Ezek a nagy cégek vették át a korábbi állami fegyvergyárak szerepét. Így a fegyvergyártás lett az előfutára a monopóliumok általános fejlődésének. Ami azonban lényegesen megkülönböztette a fegyvergyártó monopóliumokat a többi nagy komplexumtól, az a tény volt, hogy a fegyvergyártást az állam szubvencionálta. Ezáltal tudtak például a fegyvergyártó monopóliumok uralkodó szerephez jutni az 1929-es válság után, amikor más vállalatok tönkrementek. A hadiipar virágzása aztán a tönkrement cégekben heves vágyat ébresztett, hogy felülmulják a privilégizált gyárakat, hozzájárulva a totális háború előkészítéséhez.

A fegyverkezési verseny, természeténél fogva komplex jelenség. A fegyverek más fajtákkal való felcserélése, újabb és újabb fegyverek feltalálása, a hadseregek létszámának növelése, vagy mindezek együttvéve új munkaerő-szükségletet idéznek elő. Ez békében és háborúban egyaránt megfigyelhető, de háborúban különös intenzitással. Új fegyverek kifejlesztése, majd azoknak a feltalálása, amelyek hatásosan képesek az előbbiekre válaszolni, gyakran új fegyvernemek létrehozásához vezet. Például a katonai repülés fejlődése, valamint a léghárító tűzértségé, megfelelő kiszolgáló személyzet kiképzésével járt. Ugyanígy a harckocsik és páncéltörőgépek kifejlesztése harckocsizó ezredek, hadosztályok, illetve páncélelhárító alakulatok megalakítását tette szükségessé. Az ilyen egységek megalakítása természetesen nem lehet egyenértékű egy nemzet haderejének a növelésével. Jelenleg az a tendencia, hogy a meglévő haderőkön belül a korszerű haditechnikát alaposan értő hivatásos szakemberek gárdáját növeljék.

A fegyverkezési verseny minden esetben jelentős hatást gyakorolt és gyakorol az illető ország gazdaságára, költségvetésére, adóira. Egyes esetekben a fegyverkezési verseny egész nemzetek kifosztásával, tönkretételével jár. E káros folyamatban a fegyverkezés vámszedői - a fegyvergyárosok, alkalmazottai, az állami támogatók, a katonai vezetés, a hadsereg, sőt a kisebb üzemek tulajdonosai is - megtalálják számításukat. Egy új repülőgéptípus, harckocsi, komputer, rakéta, katonai rendeltetésű műhold és még ezernyi más tárgy megjelenése a piacon mozgásba hozza a beruházók fantáziáját. Ezért minden tárgynak az a sorsa, hogy előbb, vagy utóbb, jobb modellek mulják felül. Persze ezeket az új találmányokat igyeksenek minél jobban és tovább titokban tartani, katonai értéküktől függően. Így maga a titkok megőrzése is mind nagyobb költségeket és apparátusokat kíván.

Napjainkban a fegyverkezés egyre bonyolultabbá válik. Gyorlatilag szinte lehetetlen a fegyverkezési verseny történetének valóban markáns vonásait megragadni. Ha erre törekednénk, hetekig kellene sorolni a különféle adatokat, a hadtörténet és a hadigazdaság összefüggéseinek leírását, a sokfajta fegyver ismertetését stb. Így csak a főbb tendenciák bemutatására vállalkozhatunk. Ezekről beszélni viszont még sohasem volt sürgetőbb, mint ma, amikor az egész emberiséget végveszély fenyegeti, ha nem történik meg a fegyverkezési tendenciák elemzése és szigorú kontrollja.

Összefüggéseiben vizsgálva, a modern fegyverkezés nem más, mint a tudománynak, a technológiának és a gazdasági erőknak a fejlődése, ami a XVIII. század második felében kezdődött. A XVIII. században még úgy tűnt, a gépek zavartalanul teszik boldoggá az embert. Hogy ez nem így történt, az nem a gépek hibája, hanem a kialakult tőkés társadalomé. A gépkorszak veszélyei sehol sem nyilvánultak meg olyan világosan, mint a fegy-

vergyártásban. Ezen a területen még a legjobb szándéku emberek is olyan erőket szolgáltak, amelyek fölött később már nem voltak képesek uralkodni. A huszadik század elején a kor legerősebb birodalmi, a cári Oroszország, az Osztrák-Magyar Monarchia, a császári Németország végül is összeroppantak. Ez a "robbanás" nyolc és félmillió embert ölt meg, Európa területeit füstölgő romok borították. Sokan úgy vélték, hogy elérkezett a vég. Pedig ez csupán a kezdet volt. Ennél is szörnyűbb katasztrófák körvonalai kezdtek kirajzolódni.

A nyugati hatalmak létrejöttének első pillanatától ellenségesen kezelték Szovjet-Oroszországot, majd a Szovjetuniót. E politikájuk szerves részét képezte, hogy groteszk és teljesen képtelen módon eltűrték, sőt támogatták a német újrafelfegyverzést, ami nyílt ellentmondásban állt a versaillesi szerződéssel. Nyilvánvalóvá vált, hogy az újrafelfegyverzett Németországgal kívánják fenyegetni, sakkban tartani a Szovjetuniót. A szovjetellenes politika kialakításában nagy szerepük volt a nyugati fegyvergyártó monopóliumoknak. Ami pedig a világbéke ügyét illette, nagyon szerencsétlen tény, hogy a nagy, 1929-es gazdasági válság leküzdésében a fegyverkezés hatásos eszköznek bizonyult. Bár hatékonyság szempontjából igéretesnek mutatkozott Roosewelt amerikai elnök "New Deal" terve is. Ez azonban zátonyra futott, mert az amerikai finánc-tőke nem volt hajlandó anyagi támogatásban részesíteni. A fegyverkezés viszont nem ütközött hasonló akadályokba.

Miután a német nagytőke - ezen belül főleg a hadiipar - hatalomra juttatta Hitlert, a felfegyverzés a náci politika központi kérdésévé vált. A hatalmas beruházások következtében Németországban - ahol főleg az amerikai bankárok, gyárosok, üzletemberek voltak érdekelve - soha nem látott mértékben fellendült a hadiipar.

Rövid időn belül a világválság sújtotta területek valóssággal arzenálokká alakultak. Ezt a változást azonban nem a fegyverek konjunkturája idézte elő, sokkal inkább a tőkés nagyhatalmak által kialakított társadalmi-politikai helyzet, amelyet azok használtak ki, akik most kerültek pozíció-előnybe. Mindez lehetővé tette a nagyhatalmak számára, hogy a fegyvergyártásba azokat a technológiai újításokat is bevezessék, amelyek az első világháború végén felbukkantak. Ennek következtében a nagyhatalmak gazdasági helyzete és a fegyverek technikai hatékonysága egyaránt megjavult. Ám a nyugati fegyvergyártók nagyon jól tudták, hogy a német újrafelfegyverzés nélkül sohasem lábaltak volna ki a válságból.

A II. világháború roppant mértékben felfuttatta a fegyvergyártást, rohamléptekkel fejlesztette a haditechnikát, s megteremtették az első nukleáris tömegpusztító fegyvert, az atombombát. Amerikában a háborús profitban legjobban érdekelt körök már a háború éveiben azzal fenyegetőztek, hogy a béke-

termelésre való áttérés az amerikai gazdasági életre nézve hátrányos helyzetet idézhet elő. Ezen álláspont nyomán csődöt mondott az a háboru utolsó éveiben tett kísérlet, miszerint vissza kell fogni a haditermelést, és a nyersanyagokat fokozatosan a kisüzemeknek szétosztani, hogy azok a háboru után fogasztási cikkek gyártásával foglalkozhassanak. Attól való féltelmükben, hogy a jól jövedelmező fegyverszállítás idő előtt leáll, a tőkés körök háttérbe szorították Donald Melsont, a haditermelési iroda vezetőjét - aki a hadiipar visszafogására tett javaslatot -, s helyettesének, Charles E. Wilsonnak a pozícióját erősítették. Wilson - aki egyébként a haditermelésben erősen érdekelt General Electric cég egyik vezetője volt - első lépéseként közölte: a nyersanyagellátás továbbra is a régi és ismert vállalatokat illeti meg. Irányításával - a Pentagonnal karöltve - hatalmas reklámkampányt szerveztek a háborus erőfeszítések változatlan fenntartása mellett. Megnyerték a háborus információk hivatalának /Office of War Information/ a támogatását, és maguk mellé állították azt a több milliós embert is, aki a hadiiparban dolgozott. A békére készülő amerikai közvéleményt valóságos sokkolta a Wilson féle elképzelés, miszerint továbbra is folytatni kell a feszített haditermelést, és a régi gazdasági strukturát ennek kívánalmai szerint kell átalakítani. A tiltakozásokat, a béketermelésre vonatkozó javaslatokat ezzel a fenyegetéssel némitották el: tömeges munkanélküliség, vagy továbbra is elegendő állami megrendelés a hadiiparnak!

A II. világháboru befejezése sok-sok millió emberben keltette azt a reményt, hogy most már beköszöntött az igazi, zavartalan béke. Kevesen sejtették, hogy a fegyvergyártásban érdekelt tőke mohósága nem ismer határt, s máris újabb profilhajszára lendül. Az USA vezetői mindjárt a háboru után intenzív előkészületeket tettek, hogy minden fegyverfajtában, globális és regionális méretekben egyaránt katonai fölényre tegyenek szert a Szovjetunióval szemben. Az USA vezetői ma már nem is titkolják, hogy a "közvetlen szembenállás" elve, a Szovjetunió és a többi szocialista ország ellen meghirdetett "keresztesháboru" jelszava alapján nemcsak a földön és a tengereken, a földközeli légkörben, hanem a világűrben is döntő fölényt akarnak kivívni, s a maguk számára "biztos túlélést" kívánnak garantálni.

A nukleáris fegyverek hadrendbe állításával minőségi fordulat történt. A hagyományos fegyverek és az atombomba hatása közötti különbséget érzékeltetik az alábbi példák:

Németországra a II. világháboru idején 1,3 millió tonna bombát dobtak le, s ennek nyomán meghalt félmillió ember. Tehát minden megölt személyre 2,6 tonna bomba jutott. A Hirosimára ledobott atombomba megsemmisített 62 ezer házat, meghalt 78 ezer, eltűnt 12 ezer, megsebesült 37 ezer ember. A Naga-

szakira ledobott atombomba megölt 73 ezer embert, majd később az égési sebek és sugárbetegség következtében meghalt még 35 ezer ember. Hét hirosimai atombombával tehát annyi embert lehetett volna elpusztítani, mint amennyit hat év alatt ölt meg Németországban több tizezer bombázó repülőgép.

Abban az időben egy atombomba 25 millió dollárba, míg egy 250 kilógrammos légibomba 400 dollárba került. A Nagaszaki elleni atomtámadáskor tehát egy ember megölésének "ára" 212 dollár volt.

Napjainkban a fegyverkezés roppant nagy terheket ró az emberiségre. A világ katonai kiadásai szüntelenül növekednek. Összegük 1970-ben még 180 milliárd dollár volt, két éve már meghaladta a 600 milliárd dollárt. A londoni Stratégiai Tanulmányok Nemzetközi Intézete /IISS/ 1984 októberében jelentette, hogy a világgazdasági problémák miatt a hadikiadásokkal kapcsolatos korlátozások ellenére a világ globális hadikiadásainak összege 1983-ban elérte a 790 milliárd dollárt!

Az Egyesült Államokban és szövetségesei körében a fegyverkezés hívei folyvást a szovjet katonai fenyegetésre hivatkoznak. Az USA általában, de regionálisan is igyekszik a maga javára fordítani az erőviszonyokat, különösen Európában. A pusztító katonai potenciált a szocialista közösség határaihoz közelítve növelik. Ezzel együtt pedig növelik a háboru szándékolt, vagy akár véletlen kirobbanásának a kockázatát is. A háborus pszichózis - s az ezzel együtt járó hatalmas profitok - növelése mellett az USA stratégiáinak még egy nem titkolt céljuk van, amit a Foreign Affairs kommentárja nyers szókimondással jellemez így: "A washingtoni ideológusok ma a korlátlan fegyverkezési hajszát nem az emberiség túlélését fenyegető veszélynek tartják, hanem egyszerű eszköznek arra, hogy az oroszoknak keresztbe tegyenek. Vagy megpróbálnak lépést tartani velünk, ami szétzilja a gazdaságukat, vagy nem tudnak lépést tartani, és így döntő katonai előnyhöz jutunk."

Ezt a "stratégiát" Reagan elnök és más nyugati államférfiak nyilatkozatain kívül egyértelműen elárulják a Pentagon által kidolgozott ugynevezett "védelemfejlesztési" irányelvek, amelyek szerint az USA fegyverkezési kiadásait az 1984. évi 280 milliárd dollárról 1988-ra 425 milliárd dollárra - vagyis évi átlagban több mint 10 %-kal - növelik. Végeredményben az USA az évtized végéig mintegy 2 000 milliárd dollárt szándékozik háborus felkészülésére fordítani.

A katonai kiadások növekedése óriási hasznokat hoz a hadiiparban érdekelt tőkéseknek, összességében azonban fékezi a gazdasági fejlődés ütemét, és a szociális kiadások csökkenését okozza. Az USA-ban például az 1982-es pénzügyi évben 35 milliárd dollárral apasztották a szociális kiadásokat.

A fegyverkezés terhét tulajdonképpen nehéz teljes nagyságában elképzelnünk, mert ez a teher a politikai is /a fegyverkezési hajszá nyomán feszült a nemzetközi helyzet/, gazdasági is /az emberiség hatalmas erőforrásokat tékozol el/, szociális is /hiszen anyagi eszközöket von el humanitárius kérdések megoldásától/, és katonai is /mivel növekszik a háborúk és pusztító következményeik valószínűsége/. Nos, ezt a roppant nagy és összetett terhet, - ha nem is egyenlő mértékben - kivétel nélkül minden nép viseli.

Amikor a fegyverkezés terhének megoszlását vizsgáljuk, különösen úgy érzékelhető a különbség, ha figyelembe vesszük a fejlett és a fejlődő országok lakosságának eltérő életszínvonalát. Például az európai országokban 1975-ben 3-6 ezer dollár volt az egy főre eső jövedelem, míg a huszonöt legfejlettebb országban csupán 45-90 dollár. Ennek ellenére a fegyverkezési verseny - főleg nagy fegyvervásárlások formájában - átcsapott a fejlődő országokra is. A harmadik világ katonai kiadásai az 1970. évi 27,8 milliárd dollárról 1982-ben több mint 125 milliárdra nőttek. A külföldi fegyvervásárlások kétharmada jut a fejlődő országokra. Eredmény: míg 1970-ben a világ fegyverkezési kiadásainak 7,2 %-át költötték a fejlődő országok, 1982-re részesedésük elérte a 16 %-ot. A fegyverszállítók- és vásárlók száma állandóan emelkedik, s ezzel együtt a fegyverkereskedelem volumene is. A fegyverkereskedelem 1978. és 1982. között 70 %-kal nőtt az előző öt éves időszakhoz képest. Mind több korszerű, tehát drágább fegyvert adnak el. Beszerzésükre 1975. óta 116 ország összesen 236,8 milliárd dollárt fordított. Sok fejlődő ország igyekszik csökkenteni a fegyverimporttól való függőségét, s erőltetett iramban fejleszti saját hadiiparát. A londoni Jane szakkiadó 1984. november közepén kiadott évkönyve szerint az elmúlt 10 évben drámai változások következtek be a világ fegyvergyártó iparában, különösképpen a páncélozott harci eszközök előállítására. A világ mintegy 40 fejlődő országa - közülük több jelenleg is nemzetközi konfliktusok színhelye - már képes harckocsik, páncélozott járművek, ágyukat, harci repülőgépeket előállítani. Mindez persze káros hatást gyakorol a fejlődő országok fizetési mérlegére. A harmadik világ országai amúgy is töркеhiánnyal küszködnek, a fejlett nyugati országok pedig csak magas kamattal adnak nekik hitelt. Az eredmény: a fejlődő országok mind erősebben eladósodnak. Kizárólag a latin-amerikai államok külső adósságállománya máris meghaladja a 350 milliárd dollárt. A hitelezőknek esedékes évi kifizetések emésztik fel a latin-amerikai államok teljes exportbevételének több, mint felét. Közülük például Brazília mégis fejleszti a harckocsigyártást - eddig 4,500 Osorio típusú nehézharckocsit állított elő - Argentína pedig VCTP típusú gépesített tüzérségi harcjárműveket gyárt nagy sorozatban. Az "új" fegyvergyártók és hadiipari beruházók sorában találjuk ma már Egyiptom, India mellett Izraelt, Dél-Afrikát, sőt Finnországot is.

A fegyverkezés azonban nemcsak a dollármilliárdokat nyeli, hanem a termelőerők tekintélyes részét is elvonja a békés célu munkától. Napjainkban mintegy 25 millió ember áll a fegyveres erők szolgálatában és körülbelül ugyanennyi van a félkatonai szervezetek kötelékében, valamint a hadseregek tartalékos állományában. Ha még ehhez hozzáadjuk a hadiiparban foglalkoztatottakat is, úgy több mint 100 millió ember fejt ki katonai jellegű tevékenységet. Még egy elgondolkodtató adat: a világ számon tartott tudósainak és mérnökeinek negyede békés munka helyett újabb és újabb emberirtó és javakat pusztító eszközök megszerkesztésén fáradozik! Az USA-ban, Angliában, az NSZK-ban például a katonai rendeltetésű kutatás és fejlesztés husszor olyan intenzív, mint a polgári termelésben.

Nyilvánvaló, hogy azok a tudósok, mérnökök, akik megszerkesztették a MX-rakétát, vagy a "csillagháboru" lézerfegyverével kapcsolatos kutatásokban vesznek részt, nem mind eszeveszett, háborut kívánó mániákusok. Sokan úgy gondolják, munkájukkal a hazájukat szolgálják, másoknak viszont ez a feladatuk alkalmat kínál a tanulásra, előrejutásra, képességeik fejlesztésére, vagy, miként azt Robert Oppenheimer mondta, amikor leírta a hidrogénbomba létrehozását, ez a munka "technikailag édes kihívást" jelenthet. Többeknek persze, ha mást nem is, de pusztán munkát és az átlagosnál jobb megélhetést.

Mindezek ellenére, nem kenhető el és nem kerülhető meg a tudós felelősségének kérdése. Ez a probléma persze nem mai keletű. Robert Oppenheimer, Szilárd Leó és mások, akiknek egyaránt nagy szerepük volt az amerikai atomtűzterő, a Manhattan-terv előkészítésében, megvalósításában, az elsők között emeltek szót a nukleáris fegyverzetek további fejlesztése ellen. Nem így Teller Ede és a köré csoportosultak, akik a második világháborút követő korszakban a fegyverkezési hajsztát kiváltó erők, fenntartások nélküli kiszolgálóivá váltak. Teller és társai nyílt szövetségre léptek a Pentagonnal, s tevékenyen közreműködtek abban, hogy a békés célokért küzdő tudósok a háttérbe szoruljanak, helyükre pedig olyanok lépjenek, akik a tudományt, a haladás szolgálóit az általános pusztítás eszközeivel váltották fel.

Mindent összevetve, a fegyverkezés valóban kolosszális terhet ró a világra. Sajnos, ezt a terhet ma még lehetetlen teljesen levenni az emberiség válláról. Tulságosan is nagy azoknak az államoknak és hadiipari monopóliumoknak az ellenállása, amelyek ma még fegyverkezési hajsza nélkül nem tudják elképzelni a létezésüket. Mégis ejtsünk szót arról, ha sikerülne, mondjuk, csak 30 vagy 50 milliárd dollárral csökkenteni a világ katonai kiadásait, a fegyverkezés mai költségeihez képest ez a viszonylag szerény összeg, mit adhatna a népeknek?

Az ENSZ Egészségügyi Világszervezete /WHO/ a legutóbbi tíz évben 80 millió dollárt költött a himlő felszámolására és

450 milliót szeretne fordítani a malária megszüntetésére. Ez a két összeg együttesen is csupán a fele egyetlen Trident típusu rakétákkal felszerelt amerikai tengeralattjáró árának. Egyetlen neutron robbanófej árából 420 korszerű iskolai tantermet lehetne építeni. Egy F-15-ös vadászrepülőgép költsége 40 ezer gyógyszertár felszerelésére lenne elegendő.

Az ENSZ adatai szerint Ázsiában, Afrikában és Latin-Amerikában még ma is mintegy 800 millió ember írástudatlan. Másfél milliárd ember nem részesül szervezett egészségügyi ellátásban. Több mint 800 millió ember - a fejlődő országok lakosainak 40 %-a - él "abszolút szegénységben", vagyis az elemi létfenntartási szükségleteinek a kielégítésére sincs módja. Amennyiben az általános szociális és gazdasági feltételek nem változnak, a számítások szerint az ezredfordulóra e nyomorultak száma 1,2 milliárdnyi lesz. A Világbank adatai szerint 1970-ben a föld 460 millió lakója, 1980-ban 780 millió volt alultáplált. Abban az évben 50 millió ember pusztult éhen, közöttük 15 millió gyermek. Mindnyájan tudunk az afrikai államok nagy részét, közöttük főleg az Etiópiát sújtó katasztrófális szárazság nyomán fellépő roppant méretű éhínségről. 1977-ben a munkanélküliek száma mintegy 300 millió volt, a becslések szerint a kilencvenes évek elejére cca. 700 millió új munkaerő lép színre állást keresve.

Ne soroljuk tovább e globális problémákat, amelyek megoldása halaszthatatlanul szükséges. Pénzügyi és anyagi eszközök kellene. Ezek előteremtéséhez azonban nélkülözhetetlen a politikai akarat. Csökkenteni kellene a katonai szembenállás jelenlegi szintjét, mérsékelni a katonai kiadásokat. Ezt mindenki előtt a legnagyobb katonai hatalmaknak kellene megtenniük, s az így felszabaduló pénzt, energiát, tudományos kapacitást békés, ésszerű célokra fordítani.

A Nemzetközi Élelmezésügyi Intézet becslése szerint ahhoz, hogy a fejlődő országokban ne romoljék tovább a helyzet, s legyőzzék az élelmiszer-hiányt, napjainkban mintegy 12 milliárd dolláros külső segítség kellene. Ahhoz pedig, hogy növelni tudják az élelmiszerek termelését, és 1990-re a legelmaradottabb országok is önellátóvá váljanak, a világ katonai kiadásainak csupán a fél százaléka is elegendő lenne.

A katonai költségek csökkentése sokat jelentene a fejlett országoknak is. Amerikai szakértők kiszámították, ha a nyolcvanas évek második felében a tervezett 7 helyett csak 5 % lenne az USA katonai költségvetésének évi növekedése, az egymagában 153 milliárd dollárt takarítana meg Amerikának. Seymour Melman amerikai tudós tanulmányában bizonyította, ha lemondnának az MX-rakétákról - amely program költsége 34 milliárd dollár - az USA olyan 10 éves energetikai programot valósíthatna meg, aminek révén mintegy 50 %-kal csökkenthetné kőolajimportját.

A nyilvánvaló tények természetéből adódik, hogy a szocialista közösség országaiban folyó építőmunka feladatai számára is nagyon sokat jelentene a katonai kiadások csökkentése. Bár a szocialista rendszerben lényegesen kisebb költségekkel érhető el a katonai egyensúly, mint a tőkés társadalmakban - hiszen a termelőeszközök társadalmi tulajdonban vannak, a fegyvergyártásban nincs profit, az újratermelést központilag irányítják stb. - ez mégis tetemes összegeket emészt fel. A Szovjetunió például az elmúlt öt esztendőben egyaránt a költségvetésének 4,8 %-át fordította védelmi kiadásokra. Ez összességében a jövő évben 19,06 milliárd rubel lesz. Világos, hogyha a nemzetközi helyzet a Szovjetunió számára lehetővé tenné ennek az összegnek a csökkentését, az lényegesen gyorsítaná az ország gazdasági és szociális fejlődését. Éppen ezért a Szovjetunió és a szocialista közösség országai határozottan sikraszállnak azért, hogy a rubeleket és a dollárokat, a márkákat és a fontokat, a forintokat és a koronákat békés, nem pedig háborus célokra költse.

Stanley Hoffman az amerikai Harvard egyetem ismert politológusa mondotta: "A fegyverkorlátozásnak van jövője, máskülönben senkinek nincs." Nos, e mondást mind többen idézik Nyugaton. Az amerikai politikában a két-három évvel ezelőttnél erősebbek azok a hangok, amelyek megkérdőjelezik az ellenőrizhetetlen fegyverkezési hajszát fokozódását eredményező vonalat. Kétségtelen, a biztonság vagy kölcsönös megsemmisítés kérdése a szemben álló két társadalmi rendszer alapvető ellentmondásából fakad. Nem abból, hogy mindkét társadalmi rendszer a háborúk forrása, hanem hogy az egyik - az imperialista - a nemzetközi problémák megoldását csak fegyveresen, az erőszak útján képzelet megoldani. Lenin a háborúval szemben alternatívaként kidolgozta a különböző társadalmi berendezkedésű államok békés egymás mellett élésének elvét. A világháború azonban ezelőtt negyvenhat évvel még elkerülhetetlen volt, mert az imperializmus katonailag és gazdaságilag erősebb volt a Szovjetunióval. A szocializmus világrendszeré válásával azonban gyökeresen megváltoztak az erőviszonyok. Így a háború - különösen a nukleáris háború - már nem elkerülhetetlen, de az imperializmus egyeztetett globálstratégiája miatt sajnálatosan számolni kell a lehetőségével. A nemzetközi feszültséget, a fokozott fegyverkezést, a nyugat-európai rakétatelepítéseket, az űrhadviselési terveket nem lehet a kialakult erőviszonyoktól elszakítva vizsgálni. A szocializmus azonban minden - politikai, gazdasági, ideológiai, diplomáciai, katonai - vonatkozásban ellenzi a háborút. A társadalmi-történelmi fejlődés azt bizonyítja, hogy a háború és a béke között lévő harc tendenciája az utóbbi felé billen. Ezt a tendenciát kívánja tovább erősíteni a szocialista közösség álláspontja, hogy a leszerelésnek kölcsönösnek kell lennie. A szocialista közösség országai abból indulnak ki, hogy a világ katonai-stratégiai egyensúlyának - mind alacsonyabb szinten való - fenntartása a béke megőrzésének fő feltétele. Első lépésként javasolják, hogy haladéka-

lanul fagyasszák be a nukleáris fegyverzeteket. Csupán ennek révén is jelentős anyagi eszközök, szellemi energiák, pénzügyi források szabadulnának fel. Javasolják továbbá, hogy radikálisan csökkentsék a nukleáris és hagyományos fegyverek hatásfokát. Még célszerűbb lenne a fegyverzetek mennyiségének csökkentése. Ezzel együtt járna a fegyveres erők létszámának csökkentése, a katonai támaszpontok leszerelése, olcsóbbá válna a katonai potenciál fenntartása. A szocialista közösség országainak véleménye szerint a leszerelésnek fel kellene ölelnie a katonai szembenállás valamennyi területét. Ehhez persze tisztességes és konstruktív tárgyalásokra van szükség.

Befejezésül hadd idézzük Andrej Gromikonak, az ENSZ 39. ülészaka plenáris ülésén elhangzott beszédének zárószavait: "Szi-lárd meggyőződésünk szerint lehetőség van arra, hogy a jelenlegi aggasztó nemzetközi helyzetet rendbehozzuk, a fegyverkezési hajszát megállítsuk, lefelé mutató irányba tereljük, a háborus veszélyt csökkentsük, majd teljesen elhárítsuk. Ennek érdekében az államok erőfeszítéseinek összefogására van szükség, legyen szó nukleáris fegyverrel rendelkező, vagy azzal nem rendelkező, nagy, vagy kis országról, függetlenül azok társadalmi berendezkedésétől. Az emberiség jövője - minden ország közös felelőssége. A népek joggal várják el, hogy az ENSZ egész tevékenységét e felelősség hassa át."

1. táblázat

A SALT-II meghatározta az összes hatálya alá vont hadászati támadófegyver-típust. Pontosította a korlátozott eszközök pillanatnyi állományát

Hadászati támadóeszköz-fajta	1979. évi állomány		A SALT-II előírásai 1981 végére
	USA	SZU	
Több töltésű fejrészes hordozó Interkontinentális ballisztikus rakéta	550	608	820
Tengeralattjáró-fedélzeti ballisztikus rakéta	496	144	380
Robotrepülőgép hordozására alkalmas bombázó repülőgép	3		120
Összesen:	1049	752	1320
Egytöltetű fejrészes hordozó Interkontinentális ballisztikus rakéta	504	790	
Tengeralattjáró-fedélzeti ballisztikus rakéta	160	806	
Nehézbombázó repülőgép	570	156	
Összesen:	1234	1752	930
Mind összesen:	2283	2504	2250

Az egyezmény az összes hadászati hordozó számát 2400-ban rögzítette, úgy hogy ezt 1981 decemberére 2250-re csökkentik.

2. táblázat

Eurohadászati - közepes hatótávolságu - atomfegyverek állománya 1983 végén, az új amerikai fegyverek telepítésének megkezdése előtt

Fegyverfajta	NATO + Franciaország		Varsói Szerződés / Szovjetunió/	
	tipus	mennyiség	tipus	mennyiség
Szárazföldi telepítésű			SS-4	
ballisztikus rakéta	S-3 ^x	18	SS-20	455
Tengeralattjáró-fedélzeti	Polaris			
ballisztikus	A-3 ^{xx}	64	SS-N-5	18
rakéta	M-20 ^x	80		
Rakéta összesen		162		473
Harci repülőgép	F-111			
	FB-111			
	F-4		TU-16	
	A-6	695	TU-22	465
	A-7		TU-22M	
	Mirage-IV ^x			
Hordozó összesen		857		938
Egy inditással, illetve felszállással célba juttatható atomtöltetek		3056		2153

Jelmagyarázat: x - Franciaország tulajdonában

xx - Nagy-Britannia tulajdonában.

Tény, a rakéták vonatkozásában jelentős a szovjet fölény. Ezt azonban kiegyenlíti, hogy az egy inditással /felszállással/ célba juttatható töltetek számát tekintve a Nyugat mintegy 50 százalékos fölényben van.

Tanulmányozott és felhasznált irodalom:

- Az atomfegyver Tisztek Könyvtára Zrinyi Katonai Kiadó 1963.
- A vegyi és biológiai fegyver Tisztek Könyvtára Zrinyi Katonai Kiadó 1963.
- Clausewitz: A háborúról I-II. köt. Zrinyi Kiadó 1961.
- Cooper D: A nyugati hadszintér Singer és Wolfner é.sz.nélkül
- Demeter György: Úrhadviselés Zrinyi Katonai Kiadó 1984.
- Gromiko beszéde az ENSZ-ben /Teljes szöveg oroszul/ TASZSZ New York, 1984. IX. 27.
- Groves L: Az atombomba születése Kossuth Könyvkiadó 1966.
- Haditechnika 1980. Zrinyi Katonai Kiadó 1980.
- Hadtörténelem I-III. köt. Jegyzet a Honvéd Akadémia számára. /Kézirat gyanánt/ Hadtörténelmi Intézet 1954.
- Hallgarten G.W.F.: Das Wettrüsten /németül/ 1968.
- Mit kell tudni a háborúról és a korszerű hadseregekről? Kossuth Könyvkiadó 1984.
- NATO államok hadereje Zrinyi Kiadó 1959.
- NATO-CENTO-SEATO-OAS Kossuth Könyvkiadó 1966.
- Patyomkin V.P.: Isztorija Diplomatii Moszkva 1945. Ogiz-Goszpoliczat /oroszul/.
- Rakétafegyver Tisztek Könyvtára, Zrinyi Katonai Kiadó 1962.
- Stulz: A szörnyeteg /Az atomkutatás történetéből/ Zrinyi Katonai Kiadó 1976.
- Szkopin V.I.: Militarizm Moszkva /oroszul/ Voennce Izdatelsztvo 1957.
- Tuhacsevszkij: Izbrannie Proizvedenija Moszkva /oroszul/ Voennoe Izdatelsztvo 1964.
- Zsukov G.K.: Voszpominanija i razmisljenija Moszkva /oroszul/ Izdatelsztvo agensztva Pecsati Novosztii 1969.
- Folyóiratok, ujságok: Die Presse, Die Zeit, Der Spiegel, Die Welt, Die Weltwoche, Newsweek, Europa Archiv, The Economist, U.S.News and World Report, The Times, Le Monde, L'Express, La Stampa, Kommuniziszt, Pravda, Izvesztija, Lityeraturna-ja Gazeta, Trud, Krasznaja Zvezda.

Salánki János

Az 1984. évi pályázatok ismertetése

Elmult évi záró-ülésünkön, a pályázatok eredményhirdetése során szóltunk néhány elgondolásról, melyek megvalósításával pályázati rendszerünket korszerűsíteni kívántuk. Ezen elgondolásokat a szakbizottságok is támogatták és mind az 1984-es kiírásoknál, mind a díjak odaitélésében megvalósították.

Egyik módosítás az volt, hogy korlátozzuk a kiírások tematikai meghatározottságát, és csak azokban az esetekben írjunk ki címszerű pályázatot, amikor azt valamilyen gyakorlati igény indokolja. Ezzel együtt nagyobb teret lehet adni ún. szabadon választott témáknak, melyek kimunkálását gyakorlati, vagy elméleti kiindulópont egyaránt motiválhatja, s melyek a tematikus kiírásra benyújtott pályázatokkal azonos elbírálás alá esnek. Az 1984. évi pályázati kiírás már ennek figyelembevételével történt, és jövő évben várható ennek az elvnek a benyújtott pályázatokban való tükröződése.

Másik javaslat az volt, hogy emeljük meg az egyes pályadíjak összegét még azon az éron is, hogy kevesebb munkát díjazhatunk. A díjak emelését az akadémia illetékes szervei is jóváhagyták, és azt már a mostani díjazásnál érvényesítettük is. Az I. díjat 12.000,-, a másodikat 8.000, a harmadikat 6.000,- Ft-ban határoztuk meg, míg a megyei I. díj 6.000,-, a megyei második díj 4.000,- Ft lett, a megyei harmadik díjat megszüntettük. Továbbra is adunk ki osztott díjakat, ha az elbírálás eredménye ezt indokolja.

Ez évben 45 pályázat érkezett be, legtöbb, szám szerint 10 az orvostudományi szakbizottsághoz, ezt követték 7 pályázattal az agrártudományok és 6 pályázattal a műszaki tudományok művelői.

A többi szakbizottsághoz is érkezett legalább 1 pályázat. A benyújtott munkák többsége megfelelt a tudományos igényesség kritériumainak, amennyiben a kidolgozott téma helyét kijelöli a tudományterületen, szakirodalmi bevezetőben bemutatja a téma nemzetközi vagy hazai vonatkozásait, majd a téma kifejtése után összeveti az eredményeket a vonatkozó, irodalomból ismert publikációkkal. Ugyanakkor előfordultak pályázatok, melyek nélkülözték a tudományos igényességet az anyag prezentá-

lásában, és megelégedtek az ötlet, a műszaki megoldás, valamilyen felmérés eredményeinek egyszerű közlésével. Ez utóbbi pályázatokat általában nem díjaztuk, ezzel is hangsúlyozva a tudományos feldolgozás iránti igényünket.

Megragadom az alkalmat, hogy köszönetet mondjak azon kollégáknak, akik pályázatot nyújtottak be, összefoglalták munkásságuk egy részét, feldolgoztak egy-egy fontosnak tartott témát, - számítva a sikerre, de vállalva a díjazás elmaradásának kockázatát is. Ezuton kérem szakbizottságainkat, hogy jövő évi munkatervükben tegyék lehetővé a díjnyertes pályamunkák megismertetését, bocsássák vitára azokat szakbizottsági vagy más tudományos ülés keretében. Ha a pályázat jellege olyan, hogy gyakorlatban hasznosítható eredményeket, vagy javaslatokat tartalmaz, kérem segítsék, hogy azokat szélesebb körben is megismerjék és alkalmazzák. A gyakorlati jelentőségű pályázatok egy részét, szám szerint ötöt, az Ipari Minisztérium díjazott. A Veszprém megyei Testnevelési és Sporthivatal két, öt érintő pályamű díjazását vállalta. A régió megyei tanácsai - a korábbi gyakorlathoz hasonlóan - ugyancsak nyújtottak anyagi segítséget a pályázatok díjazásához. Szeretném megköszönni mindezen intézmények vállalását, és kifejezést adni annak a reménynek, hogy az általuk díjazásra érdemesnek tartott munkákat tevékenységük során hasznosítani is fogják.

Az AGRÁRTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG-nál

I. díjat nyert el:

Vámosi Jenő és Ócsag Zsolt, Pest megye
"Napfényenergia felhasználása száritásra" című munkája. Pályázók hazai anyagok felhasználásával olyan fólialapos légkollektor kifejlesztéséről számolnak be, mely a szalastakarmányok légelőmelegítéssel száritásánál teljes mértékben helyettesíteni tudja az olajtüzelés alkalmazását.

Megyei II. díjat nyert el:

Kesztler Róbert, Komárom megye
"Érdekeltségi rendszer kialakítása a tehergépkocsik és erőgépek költségeinek csökkentésére" című munkája. A pályamű gyakorlatban megvalósult rendszeren át bemutatja, milyen szervezési megoldások vannak az érdekeltségi rendszer kialakításában, melyek lehetővé teszik egy mezőgazdasági üzemen belül a tehergépkocsik és erőgépek üzemeltetési költségeinek csökkentését.

A Bányászati, Földtudományi és Energetikai Szakbizottság-nál

II. díjat kapott:

Szantner Ferenc, Hegedűsné Koncz Margit és Sebestyén István, Veszprém megye
"Javaslat a nyirádi bauxitbányászat gazdaságos, tervszerű folytatására, és a felmerült környezetvédelmi problémák megoldására" - című munkája. Pályázók a Bauxitbányászat egyik fontos

kérdésével, a minimális környezeti károkozás mellett megvalósítható gazdaságos bányászat lehetőségének kérdésével foglalkoznak és javaslatot tesznek a csabpusztai terület felső bauxitszintjének kutatására és termelésére.

II. díjat kapott:

Dr. Szarka László, Győr-Sopron megye,
Csathó Beáta és Szigeti Gábor, Pest megye

"A potenciáltérképezés matematikai és fizikai modellezésének alkalmazása az ELGI Dunántúli bauxitkutatási feladataiban" c. munkája. A tanulmány arra mutat be példákat, hogy a potenciáltérképezés kvantitatív alapokra helyezése érdekében koordinált egyenáramu matematikai és fizikai modellezés eredményei miként hasznosultak az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet terepi kutatásaiban.

II. díjat kapott:

Dr. Viczián István, Pest megye

"Mezozoos agyagos-karbonátos kőzetek ásványtani vizsgálata a Bakony nyugati részén és a Zalai-medencében" c. munkája. Szerző két eltérő földtani koru üledékgyűjtőmedence rétegeinek ásványtani vizsgálatát végezte el, melyek során különböző agyagásvány asszociációkat mutatott ki és vázolta az üledékképződés körülményeinek időbeli változásait.

A BIOLÓGIAI SZAKBIZOTTSÁG-nál

II. díjban részesül:

Kutas Tibor és Tóth János, Pest megye

"A balatoni fitoplankton dinamikájának egy sztochasztikus modellje" c. munkája. Szerzők egy olyan továbbfejlesztett modellet irnak le, mely alkalmas annak előrejelzésére, hogy a tápanyagterhelés változtatása milyen hatással lesz a Balaton vízminőségére.

III. díjban részesül:

Hartmann Ferenc, Komárom megye

"A szőrös disznóparéj /Amaranthus retorlexus L./ atrazin rezisztens biotipusa elleni integrált védekezési lehetőségek, különös tekintettel Komárom megye mezőgazdaságára" c. munkája. Szerző gyakorlati oldalról közelíti meg a gyomnövények herbicidekkel szemben való rezisztenciájának kérdését és a gyakorlat számára hasznosítható szántóföldi tapasztalatok összefoglalását adja.

III. díjban részesül:

Dr. Bürgés György és Herczig Béla, Zala megye

"A keszthelyi hegység nagylepke faunája" című munkája. Szerzők 10 éves munkásságuk eredményeit foglalták össze a pályamunkában, melynek során több mint 800 nagylepkefaj előfordulását regisztrálták, feldolgozva a keszthelyi hegység területéről eddig megjelent lepidopterológiai szakirodalmi utalásokat is.

Osztott III. díjban részesül:

Dr. Ambrus András, Komárom megye

"A Fertő-tó T.K. nagylepkefaunájának ökofaunisztikai elemzése" című munkája. Szerző munkája, az eltérő területek összehasonlításával és 300 faj leírásával, nagyban hozzájárul a táj lepkefaunájáról meglevő ismereteink teljessé tételéhez.

Az ERDÉSZETI SZAKBIZOTTSÁG-nál

II. díjat nyert el:

Dr. Varga Mihály, Győr-Sopron megye

"Új adatok a por-forgács szállító és tároló berendezések méretezéséhez" c. munkája. A dolgozat a por-forgács halmazok fal-surlódási tényezőjének meghatározásával foglalkozik a silóépítésben jellemző anyagfajtákban /acél, beton, téglá/, feldolgozva a nedvességtartalom, fafaj, szemcseösszetétel és az adhézió befolyásoló hatását is.

A KÉMIAI SZAKBIZOTTSÁG-nál

I. díjat kapott:

Kovácsné Dr. Huber Gyöngyi, Dr. Godzsa József, Dr. Nádasy Miklós, Dr. Simon Zoltán, Dr. Pfeifer Gyula, Veszprém megye

"Egy új foszforilált savanilid típusu rovarölőszert kifejlesztésével kapcsolatos humánegészségügyi és környezetvédelmi analitikai vizsgálatok" c. pályázata. A munka a NEVIFOSZ 50 EC jelű inszekticid használatbavételéhez szükséges vizsgálatok elvégzése, ill. szükséges ismeretek megszerzése érdekében új, jórészt nagyműszeres analitikai módszerek kialakításáról és eredményes alkalmazásáról számol be.

Osztott III. díjat kapott:

Szalai Árpád, Fejér megye és Országh Imre, Veszprém megye

"Papírgyári iszapok szűrési technológiájának javítása" c. pályázata. A pályázók laboratóriumi és üzemi méretekben kidolgoztak egy olyan technológiát, mely alumínium-szulfát és kationos polimerek együttes adagolásával a papírgyári iszapok kezelésében előnyösebb a korábban használt eljárásnál, mert a szűrést jól kézbe tarthatóvá és gazdaságosabbá teszi.

A MŰSZAKI SZAKBIZOTTSÁG-nál

II. díjban részesül:

Dr. Szegedi József, BAZ megye és Dr. Vida László, Pest megye

"A folyékony acélok öntészeti és metallurgiai tulajdonságainak javítása üstmetallurgiai módszerekkel" c. pályázata. A dolgozat egy elméletileg ismert metallurgiai módszer új, eddig nem alkalmazott lehetőségét mutatja be, konkrét eredményekkel.

II. díjban részesül:

Hédai Lajos, Komárom megye

"Keményfém-szerszám hulladékok plazmatermikus feldolgozása és újrahasznosítása" c. pályázata. Pályázó keményfém hulladék porritathatóságát és a por újrafelhasználási lehetőségeit írja le a plazma-szórás, a felrakó hegesztés, a szerszámgyártás és az acélötvözés esetében.

1-1 db Osztott II. díjban részesül:

Dr. Rácz Attiláné és Dr. Rácz Attila, Győr-Sopron megye

"Az öntödei tűzállóanyagigény megoldási lehetőségei a hazai ásványvagyon felhasználásával" c. "Monolit" és "Elektromullit" jellegű pályázata. Egyik munkában szerzők TAR-1 jelű, Tokaj környéki riolit alkalmazását írják le a MOTIM-ban gyártott olcsóbb, kisebb hőigénybevétel elviselésére ajánlott masszákban. Másik munkájukban az elektromullit gyártásához szükséges drága és energiaigényes nyersanyag, a timföld helyettesítésére dolgoztak ki javaslatot.

Osztott III. díjban részesül:

Dr. Zsilinszky Rudolf, Fejér megye

"Ultrahang effektus hasznosítása metallurgiai folyamatok befolyásolására" c. pályázata. Pályázó ultrahang effektusokkal történő kezelésre vonatkozó elképzeléseit ismerteti, melyeket az ipari fémolvadékok raffinálásánál, az ötvözésnél és a deresztési folyamatoknál alkalmazhatnak.

Az ORVOSTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG-nál

II. díjat nyert el:

Győri Pál, Veszprém megye és Dr. Nemessuri Mihály, Pest megye

"Óvodások erő- és izomállóképessége" c. pályázata. Szerzők veszprémi óvodások testnevelési követelményszintjeit elemzik és hangsúlyozzák az életkorspecifikus, intenzív kondicionális képességfejlesztés szükségességét.

II. díjat nyert el:

Kopár Istvánné Kerpán Zsuzsanna, Veszprém megye

"A Veszprém megyei diákok néhány makroszociológiai jellemzőinek összefüggése a sportolással" c. pályázata. A Veszprém megyei tapasztalatokra épülő dolgozat eredeti gondolatanyagot tartalmaz, melyet szerző statisztikai módszerek alkalmazásával elemez.

III. díjat nyert el:

Dr. Kozma Zsuzsa, Veszprém megye

"Az akkomodáció veleszületett familiáris hiánya" c. pályázata. Szerző az irodalomban eddig még nem közölt, ritka, veleszületett akkomodációs zavar domináns jellegű örökletességét észlelte és írta le egy család 12 tagján.

III. díjat nyert el:

Dr. Nyuli László, Vas megye

"Az alkoholizmus szociálpszichiátriai felmérése" c. pályázata. A munka elmeosztály alkoholbeteg-gyógyító részlegén folytatott kérdőíves felmérés eredményeit foglalja össze és a kapott információk iránymutatók lehetnek a további gyógyító-megelőző munka során.

III. díjat nyert el:

Dr. Hochenburger Emil, Győr-Sopron megye

"Új eljárás az egyéni zajvédők csillapító hatásának objektív vizsgálatára a kengyelizomreflex segítségével" c. pályázata. Szerző olyan új vizsgáló eljárás kidolgozásáról számol be, mely a kengyelizomreflex segítségével gyorsan, nagy pontossággal, rutin klinikai műszerekkel lehetővé teszi a zajvédők csillapító hatásának vizsgálatát mind az ép hallókon, mind halláskárosultakon.

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI I. SZAKBIZOTTSÁG-nál

Megyei I. díjat kapott:

Tőkés Csaba, Komárom megye

"Komárom megye iparszerkezetének helyzete és várható alakulása az ezredfordulóig" c. pályázata. Szerző átfogóan mutatja be a megye iparszerkezetét, rámutat az iparfejlesztés lehetséges módozataira, kiemelve a továbbfejlődés befolyásoló tényezőket és elemzi azok lehetséges alakulását.

Megyei II. díjat kapott:

Dr. Zilbauer György, Vas megye

"Adatok és tények Észak-Nyugatdunántul németsége történetének közelmúltjáról 1945-49". c. pályázata. A munka a VEAB-régió megyéiben élő németység helyzetét és mozgalmait mutatja be a felszabadulás előtt, továbbá a II. Világháborút követő kitelepítéseket, valamint az ezzel kapcsolatos településtörténeti és politikai kérdéseket elemzi.

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI II. SZAKBIZOTTSÁG-nál

II. díjat kapott:

Fitos Amália, Zala megye

"Földrajzi és szociológiai normák tükröződése Lickóvadamos nyelvhasználatában" c. pályázata. A monográfia egy Zala megyei község nyelvjárásait elemzi, kitér hangtani és alaktani jellegzetességekre, a köznyelv és a helyi nyelvjárás viszonyára, rámutat a nyelvi változás irányaira.

A TÖRTÉNELMI SZAKBIZOTTSÁG-nál a VEAB és Fejér megye Tanácsának közösen meghirdetett pályázatán

Megyei I. díjat kapott:

Demeter Zsófia, Fejér megye

"A mezőföld településtörténete" c. munkája, melyben szerző

lényegében a Mezőföld monográfiáját készítette el mintegy 15 iv terjedelemben.

A KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS TÁJHASZNOSÍTÁSI KOORDINÁCIÓS TANÁCS-nál

II. díjban részesült:

Dr. Kiss Attila, Fejér megye

"Dunaujváros vonzaskörzete" c. pályázata. Szerző a munkaerő-vonzás, oktatási, egészségügyi, kereskedelmi, ill. speciális szolgáltatási tényezők elemzésével végezte el vizsgálatát; a települések körét intenzíven, közepesen vonzó és perifériás övezetekbe sorolja.

III. díjban részesült:

Dr. Joó Ottó, Vas megye

"Mérések eredményei a Balaton nyugati vizgyűjtő területén, amelyek a tó eutrofizációja elleni hatékony intézkedéseket is megalapozták". c. pályázata. Szerző azon mérések adatait foglalja össze, melyeket a különböző eredetű tápanyag és szennyezés forrásainak felderítésére végeztek a Zala-folyó egyes szelvényeiben.

III. díjban részesült:

Dr. Zengő Elemér, Veszprém megye

"Rekreációs kockázat a Balaton-parti gyermektáborozásban" c. pályázata. Szerző a zánkai Uttörővárosban hét éven át folytatott kutató és elemző munka során az irodalomban példátlan nagy anyagon, 175 ezer gyermek vizsgálatát a táborozás kedvező, közömbös és bizonyos kockázatokkal járó hatásait, és munkájában ennek tapasztalatairól ad számot.

A Veszprémi Akadémiai Bizottság nevében gratulálok a pályadíj-nyerteseknek, további eredményes munkát kívánok kutatómunkájuk folytatásához. Köszönetet mondok azon intézményeknek is, melyek a feltételek biztosításával, vagy más módon segítettek a díjazottakat munkájuk végzésében.

Végül köszönetet mondok azoknak a szakembereknek, a szakbizottságok vezetőinek, akik a benyújtott pályázatok bírálatát vállalták és értékelő, kritikai munkájukkal megalapozták a pályadíjak odaitélését.

Dijnyertes pályamunkák összefoglalói

AGRÁRTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

Napfényenergia felhasználása szárításra

Vámosi Jenő - Ócsag Zsolt

A korszerű mezőgazdasági üzemben a szálas- és szemestermények szárítása nélkülözhetetlen. A gyors betakarítás, a veszteségek csökkentése, és a biztonságos tárolás érdekében lényeges előnyökkel jár a meleglevegős szárítás. Kézenfekvő energiamegtakarítással járó megoldásnak adódik a napfényenergia közvetlen felhasználása. A pályázat ezért hazai anyagok felhasználásával olyan fóliapaplanos légkollektor kifejlesztéséről számol be, amely a szálastakarmányok légelőmelegítéssel történő szárításánál teljes mértékben helyettesíteni tudja az olajtüzelés alkalmazását.

A kifejlesztett légkollektor minden alkotóeleme felfújható anyagból készült, ezért könnyen szállítható, gyorsan telepíthető, és jó a hatásfoka. A fejlesztési kísérletek során megvizsgáltuk a telepítésnél a dőlésszög és a hatásfok közötti összefüggést, a különböző globál sugárzásnál elérhető teljesítményeket, elkészítettük a kollektor statikus jelleggörbét, s ismertetjük a berendezés dinamikus viselkedését.

A pályázat ismerteti a légkollektor gyakorlati alkalmazásának mérési eredményeit, összehasonlítja a napenergiás és olajtüzeléses lucernaszárítás energiafelhasználását, s a mérési eredmények alapján megállapítja, hogy a szálastakarmány szárításnál alkalmazott OTM-160 olajtüzelésű termogenerátor a kidolgozott napenergiás légkollektort teljes mértékben helyettesíteni tudja.

Ismerteti, hogy a fóliapaplanos napenergiás szárítással az olajtüzeléses szárításhoz viszonyítva a fajlagos energiamegtakarítás 37,8 l olaj/t széna és 27,5 kW elektromos ener-

gia/t széna. A fajlagos költségmegtakarítás pedig 421,5 Ft/t széna. A kialakított fóliakollektor minden mezőgazdasági üzemben szálas- és szemestermények szárítására felhasználható.

Érdekeltségi rendszer kialakítása a tehergépkocsik és erőgépek költségeinek csökkentésére

Kesztler Róbert

A mezőgazdaságban üzemeltetett gépek, berendezések értéke közel 105 milliárd Ft, aminek üzemeltetésük 35 milliárd Ft költséget jelent évente. Az eszközök kihasználásában és az üzemeltetési költségek csökkentésében a résztvevők - üzemeltető, szolgáltató - nincsenek kellően érdekelve.

A pályázat a járművezetők érdekeltségének lehetőségeit elemzi. Javaslatot tesz részletesen a gépkocsivezetők és főbb vonalaiban az erőgépvezetők bevonására az üzemanyag- és javítási költséggazdálkodásban.

Az elemzéseket és javaslatokat a Környei Mezőgazdasági Kombinát gépparkjára vonatkoztatva végezte a pályázó több-éves részletes analitikus vizsgálat alapján. Olyan összefüggéseket keresett, melyekkel az üzemanyag- és a javítási költség, mint fontos költségtényezők alakulását kedvezően lehet befolyásolni az alábbi elvek szerint.

Üzemanyag gazdálkodás rendszere a gépkocsiknál kiforrott-nak nevezhető, így az üzemanyag megtakarítási prémium - mint anyagköltség - kifizetésének sávos korlátja az üzemanyag normára vetített javítási költség. A két költségtényező összefüggésével a jelenlegi ellentmondás feloldható, vagyis megszüntethető a mindenáron való üzemanyag megtakarítás.

Az erőgépek üzemanyag gazdálkodásának a pályázatban leírtak szerint való bevezetése után a fajlagos javítási költség szerint való értékelés a gépkocsikéval azonosan megvalósítható.

A pályázatban szereplő érdekeltégi rendszer bármely vállalatnál megvalósítható a helyi adottságok figyelembevételével, ahol gépkocsikat vagy erőgépeket üzemeltetnek.

BÁNYÁSZATI, FÖLDTUDOMÁNYI ÉS ENERGETIKAI SZAKBIZOTTSÁG

A potenciáltérképezés matematikai és fizikai modellezésének alkalmazása az ELGI dunántúli bauxitkutatási feladataiban

Szarka László - Csathó Beáta - Szigeti Gábor

A tanulmány arra mutat be példákat, hogy az ELGI és az MTA GGKI kutatói által végzett és a potenciáltérképezés kvantitatív alapokra helyezése érdekében koordinált egyenáramu matematikai és fizikai modellezés eredményei miként hasznosultak az ELGI terepi kutatásaiban.

Az ELGI-ben a konform leképezés módszerével bizonyos típusú 2-D modellekre találtak gyorsan számítható, egzakt analitikus formulát. Az MTA GGKI analóg modellező laboratóriumában a 2-D és a 3-D aljzatinhomogenitások elektromos térterítését tanulmányozták.

Ebben a tanulmányban a nagyellenállású medencealjzat legjellegzetesebb szerkezeti elemeit: vető-, 2-D és 3-D árok-, valamint sasbérc-modelljeit tárgyalják. Mindegyikre egy-egy dunántúli bauxitkutatási területről vett példán mutatják be a közös munka eredményeinek alkalmazását.

Javaslat a nyirádi bauxitbányászat gazdaságos, tervszerű folytatására és a felmerült környezetvédelmi problémák megoldására

Szantner Ferenc-Hegedűsné Koncz Margit-Sebestyén István

A Csabpuszta-Gyepükaján közötti bauxitterület felső bauxitszintjén jelentős mennyiségű és jóminőségű ércvagyron prog-

nosztizálható /10/. Ez a reménybeli készlet igen nagy fontossága mind a kutatás, mind pedig a Nyirád környéki bauxitbányászat kontinuitása szempontjából. A bányászkodás lehetőségeit és gazdaságosságát - mely visszahat az intenzív kutatásra is - döntő mértékben vízföldtani-környezetvédelmi körülmények befolyásolják.

Az átfogó értékelés igazolja, hogy a Csabpuszta-Gyepükáján közötti két bauxitszintes terület felső bauxitszintje vízföldtanilag kedvezőbb a klasszikus nyirádi bauxitterületnél. Így - amennyiben az É-i, jelenleg nem kellően ismert területrészek hidraulikai paramétereiben, illetve a vízföldtani szituációban nem lesz lényeges eltérés a feltételezethez képest - a felső szinti bauxit leművelése előtt reális perspektíva áll. Okvetlenül indokolt tehát a terület megkutatása, legalább a felső kréta mészkő -50 mBf. szintjéig, sőt nem tűnik illuzórikusnak a mélyebb, -50 mBf. alatti térségek kutatása sem. A következtetést az alábbi indokokkal támasztják alá a pályázók:

1. A felsőszinti bauxit fekéje, a felsőkréta Ugodi Mészkő, több oldalról körülzárt, korlátozott utánpótlódású rendszernek tekinthető. ÉNy felé a Polányi Márgával összefogazódva valószínűleg kiékelődik, ÉK és DNy felé a mészkőtest víz-záró kőzetekkel érintkezik. A feké felől a Jákói Márga és az Ajkai Formáció választja el a főkarsztvizeztároló f.triász kőzetektől, fedőoldalról pedig az eocén bázisán települő agyag, agyagmárga zárja el a k.eocén rétegekarsztvizeztől.
2. A felső kréta mészkő és a főkarsztvizeztároló három lehetséges uton kerülhet hidraulikai kapcsolatba:
 - a/ Vertikális vízmozgás szempontjából nyitott tektonikus vonalak mentén.
 - b/ Olyan tektonikus vonalak mentén, ahol a mészkő és a dolomit horizontálisan érintkezik egymással.
 - c/ A vízzáró réteg nélküli településű "vízföldtani ablakok" területén.
3. A bauxitfeké a terület több km²-es D-i szegélyén a vízszint fölött húzódik, így itt a bányászat vízveszély nélkül termelhet.
4. A fedő felől legfeljebb az eocén mészkőből várható jelentéktelen mennyiségű vízbeáramlás, elsősorban az omlászónák térségében.
5. A feké víztelenítéséhez, feszültségmentesítéséhez szükséges vízhozam maximális értékét 43 m³/p-ben adják meg. Jól lehet ez az érték több bizonytalansági tényezővel terhelt,

nagyságrendileg kisebb a klasszikus, dolomitfekűs nyirádi terület vízvédelme érdekében emelt vízhozamnál / 300 m³/p/.

6. Felvetődik annak a lehetősége, hogy az Ugodi Mészke felső, mintegy 20 m-es szakasza rosszabb vízvezetőképességű a teljes kőzetösszetétel átlagánál, így a fekvő oldali vízveszély szempontjából potenciális védőréteggel tekinthető.
7. A mészke vízvezetési-viztárolási sajátosságainak egyes vettők vízvezető vagy vízzáró voltának függvényében elképzelhető, hogy egy-egy tömböt lokálisan, kis vízhozammal is vízteleníteni lehet.
8. A kréta rétegekarsztviznek a főkarsztvízzel való korlátozott, szűk hidraulikai keresztmetszet menti összefüggése következtében várható, hogy a mészke víztelenítése nem jár további környezeti ártalmakkal, illetve - a jelenlegi vízemelés csökkentése vagy megszüntetése esetén - a már meglévő káros hatások /elsősorban a hévizei töforrás vízhozamcsökkenése/ jórészt kiküszöbölhetők.

"Mezozoos agyagos-karbonátos kőzetek ásványtani vizsgálata a Bakony nyugati részén és a Zalai-medencében"

Viczián István

A tanulmány a nyugati Bakony és medencebeli előtere triász és felső-kréta üledékes képződményeinek kőzetalkotó ásványjaival foglalkozik, elsősorban röntgendiffrakciós vizsgálatok alapján.

Részletesen jellemzi a triász rétegtani egységek ásványait a Bakonyszücs-3. sz. mélyfurás alapján. 7 további furás figyelembevételével a triázon belül 4 agyagásvány-képződési szakaszt különít el, jellemzi a karbonát-ásványok típusait és a másodlagos fluorit-feldusulást.

Vizsgálja a meddőkőzetek összetételét az ajkai felső-kréta kőszénmedencében, a jelenleg működő bánya és az új gyepekajáni terület szelvényeiben. Az agyagásvány-asszociációk 5 genetikai típusba oszthatók. Ásványtani újdonság a kaolinit/szmektit kevert szerkezet első hazai felismerése.

A Zebecke-2. sz. szénhidrogénkutató mélyfurásban szerkezetileg zavart helyzetben lévő mezozoos és harmadkori rétegek vizsgálatára került sor. A triász és a kréta-eocén képződmé-

nyekben meghatározott diagenetikus átalakulási fok valószínűleg még a süllyedés előtt kialakult /neogén előtti/.

Gyakorlati felhasználás:

A munka egyes részei a kőszén-előkutatás, illetve szénhidrogénkutató mélyfurás feldolgozása részét képezték. Az ásványtani összetétel ismerete fontos lehet a bauxitprognózis szempontjából, a diagenetikus átalakulás a szénhidrogén-prognózis szempontjából.

Lehetséges felhasználó intézmények:

Országos Kőolaj- és Gázipari Tröszt,
Veszprémi Szénbányák,
Bauxitkutató Vállalat,
Országos Érc- és Ásványbányák.

BIOLÓGIAI SZAKBIZOTTSÁG

"A balatoni fitoplankton dinamikájának egy sztochasztikus modellje"

Kutas Tibor - Tóth János

Egy bonyolult rendszer megismerésének fontos eszköze a rendszert leíró matematikai modell és annak számítógépes realizációja, a szimuláció. A Balaton ökológiai rendszerének, ökoszisztémájának tanulmányozását előtérbe helyezte az eutrofizációs folyamat, ami a megnövekedett növényi tápanyagterhelés hatására a tóban elindult. A rendszer megismerése ilyen esetben az egyik leglényegesebb eleme a döntések előkészítésének: milyen intézkedéseket és milyen ütemezésben kell hozni, hogy a folyamat visszaforduljon? Mindebben lényeges szerepet játszhat a matematikai modell, amely összegyűjti az egyes részterületek eredményeit, aggregálja azokat, ezzel felhívja a figyelmet eddig még nem, vagy nem eléggé kutatott területekre. A szimuláció nagy vonalakban előre jelezheti egyes beavatkozások, vagy éppen a be nem avatkozások hatását a tó ökoszisztémájára, lehetővé téve az előrejelzések kvantifikációját.

Determinisztikus modellek /nemlineáris differenciálegyenletrendszerek, diszkrét időléptékű modellek/ képesek leírni a változások tendenciáit, de a rendszer belső bizonytalanságait nem képesek figyelembe venni. Így előfordulhat, hogy az átlag még elfogadható, de az esetleges tőle való eltérés már ökológiailag veszélyes szintet ér el. Ez a sztochasztikus modell ilyen, a rendszerben levő veszélyre hívja fel a figyelmet /a kék algák biomasszájának váltakozására./ Ezzel lehetőséget teremt nemcsak a változások, beavatkozások hatásának előrejelzésére, hanem ahhoz megbízhatósági intervallumot is konstruál.

A szőrös disznóparéj /*Amarantus retroflexus* L./ atrazin rezisztens biotípusai elleni integrált védekezési lehetőség, különös tekintettel Komárom megye mezőgazdaságára

Hartmann Ferenc

Az elmúlt 8 évben a triazin típusu herbicidekkel szemben rezisztens gyombiotípusok problémája teljes súlyával nehezedett a magyar mezőgazdaságra. Kukoricában az *Amaranthus retroflexus* és *Chenopodium album*, ültetvényekben az *Erigeron canadensis* és *Amaranthus retroflexus* vált rezisztenssé a kloraminotriazinokkal szemben. Mindkét jelenséget először Komárom megyében észlelték /1977. és 1979-ben/.

A rezisztens gyombiotípusok megjelenése a kukorica és az ültetvények vegyszeres gyomirtásának strukturális változását vonta maga után, és a növénytermesztés egészében is szerkezeti változásokat idézett elő. Ma már az *Amaranthus retroflexus* rezisztens /"R"/ biotípusa az egész ország területén megtalálható.

1978-tól kezdődően a karbamid származékok és acetanilidok kombinációira építettek a védekezésben. Ez a védekezési mód programszerűvé vált, és rossz beidegződéseket szült.

Napjainkban számtalan herbicid kombináció mellett az integrált védekezés más lehetőségeit is ki kell használni. Ujabb indokolatlanul terjed a költséges, három hatóanyagot tartalmazó herbicid kombinációk felhasználása. A totalitásra való törekvés a gyomirtásban a kulturnövény károsodásához vezethet, és törvénytörően újabb gyomproblémákat szül.

A dolgozat ismerteti a javasolt vegyszeres gyomirtási technológiákat is, amelyek mindig kiegészítő jellegűek kell, hogy legyenek az integrált védekezésben.

A Keszthelyi hegység nagylepkefaunája

Bürgés György - Herczig Béla

A dolgozat a Keszthelyi hegység nagylepkekéinek faunisztikai és állatföldrajzi monográfiája, amelyben a szerzők saját megfigyeléseiken túl feldolgozták a lepidopterologiai szakirodalomban a nevezett területről eddig megjelent szórványos irodalmi utalásokat is.

A munkát 1967-71-ig, majd néhány év szünet után 1976-tól - immáron a "Bakony természeti képe" című VEAB kutatási program keretében - végezték.

Faunisztikai feltáró munkájuk során 837 - köztük számos hiányosan ismert elterjedésű és ritka - nagylepkefaj előfordulását regisztrálták.

A tanulmány aktualitását a természetvédelem adja, hasznosítani a Természettudományi Múzeum Állattára, Budapest, a Bakonyi Természettudományi Múzeum, az Országos Környezet és Természetvédelmi Hivatal, valamint a faunisztikai-állatföldrajzi specialisták tudják.

A Fertő-tó Tájvédelmi Körzet nagylepkefaunájának öko-faunisztikai elemzése

Ambrus András

A szerző mintegy hét éve folytat Szárhalomban és a Fertő-tó környékén lepkészeti kutatómunkát.

A dolgozat összegzi ezidáig szerzett ismereteit. Változatosan bemutatja az alkalmazott gyűjtési módszereket, valamint az élőhelyeket, ahol az adatgyűjtést végezte.

Az elemzés során kiderül, hogy az eltérő adottságokkal rendelkező két terület lepkefaunája is erősen különbözik.

A Fertő-tó partvidékének lepkefaunáját főként az euro-szibíriai és szibíriai arundifil - hygrofil és lápréti ele-

mek uralják, Szárhalomban ugyanakkor főként a nyugat - palearktikus elterjedési típusu /holo- és pontomediterrán/ quercetális- és lejtősztyep - sztyep elemek fölényét tapasztaljuk.

A szomszédos területek lepkefaunájában jelentős kölcsönhatás is kimutatható. Nem elhanyagolható alpi hatás is érezhető kivált Szárhalomban, az *Odezia atrata* L. eddigi egyetlen hazai adata is innét származik. A dolgozat tartalmazza az eddig meghatározott 380 nagylepkefaj /Szárhalom: 315; Fertő: 229/ listáját.

ERDÉSZETI SZAKBIZOTTSÁG

Uj adatok a por- forgács szállító és tároló berendezések méretezéséhez

Varga Mihály

A faiparban is - különösen ahogy a fa, mint energiahordozó teljes hasznosítása előtérbe került - zárt szállítási lánc kialakítása a cél.

Vonatkozik ez a por, forgács, mint ömlesztett anyag kezelésére is. Aállítás /pneumatikus, mechanikus/ és tárolás meghatározó a rendszer problémamentes üzemeltetése szempontjából. Por, forgács szállítása és tárolása esetén annak fizikai-mechanikai tulajdonságai döntőek. Éppen ezért elengedhetetlenül szükséges e fizikai-mechanikai tulajdonságok ismerete, az összefüggések feltárása, hiszen csak ezek ismeretében lehet a tároló, kitároló és az anyagmozgató berendezések méretezését elvégezni.

A dolgozat a por- forgács halmazok falsurlódási tényezőjének meghatározásával foglalkozik a silóépítésben jellemző anyagfajtákon /acél, beton, téglá/. Tartalmazza a nedveségtartalom, a fafaj, a szemcseösszetétel és az adhézió befolyásoló hatásának vizsgálatát és ezek eredményeit, javaslatot a faipari anyagmozgató és tároló berendezések méretezése során alkalmazandó falsurlódási tényező és adhézió értékekre.

Az eredmények közvetlenül felhasználhatók az oktatás, kutatás és tervezés területén, oktatási intézményeknél, tervező intézeteknél és termelő vállalatoknál.

KÉMIAI SZAKBIZOTTSÁG

Egy új foszforilált savanilid típusú rovarölőszert kifejlesztésével kapcsolatos humánegészségügyi és környezetvédelmi analitikai vizsgálatok

Kovácsné Huber Gyöngyi - Godzsa József - Nádasy Miklós
Simon Zoltán - Pfeifer Gyula

Az új vegyületek bevezetésére vonatkozó 26/1982. sz. MÉM rendelet követelményeinek megfelelően a szerzők vizsgálták a foszmetilán hatóanyagot tartalmazó Nevifosz 50 EC lebomlását vízben, talajban és különböző növényi kultúrákban szabadföldi körülmények között és laboratóriumi modellkísérletekkel.

Rendszeresen ellenőrizték a betakarított termények szermaradék szintjét. Állategészségügyi kísérletekhez kapcsolódóan vizsgálták a hatóanyag kiürülését húsz és májszövetekben, valamint tejben.

A kísérletek alapján megállapítható, hogy a hatóanyag a környezetben 2 hetes várakozási idő után 0,5 mg/kg szermaradék szintre lebomlik, vízben és talajban a bomlás gyors /3-7 nap/. Egy-két hetes várakozási idővel a betakarított termények szermaradék szintje 0,1-0,5 mg/kg.

A vizsgálati eredményeket az üzemi kontrollként alkalmazott "kifejezetten mérgező" kategóriába sorolt Dimecronra vonatkozó előírásokra vonatkoztatták /Dimecron: munkaegészségügyi várakozási idő 8 nap, élelmezésügyi várakozási idő 21 nap, megengedett szermaradék 0,5 mg/kg/.

Ennek alapján megállapítható, hogy a Nevifosz 50 EC a foszforsavészter típusú vegyületek alkalmazási gyakorlatában kialakult feltételeknek megfelel.

"Papiripari iszapok szűrési technológiájának javítása"

Szalay Árpád - Ország Imre

Bonyolult összetételű, sokkomponensű papirgyári iszapok szűrése a komponensek gyakran változó összetétele, szűrési sajátosságainak változása miatt megfelelő szűrési technológia nem ismeretes, illetve az irodalom nem közöl egyszerű, gyors módszert, amely az üzemi szűrőpréses módszert megfelelően szimulálná.

Laboratóriumi és üzemi méretekben a szerzők kidolgoztak egy olyan technológiát, amely alumínium-szulfát és kationos polimerek együttes adagolásával a szűrést jól kézben tarthatóvá és gazdaságosabbá teszi. Az adagolandó vegyszer és segédvegyszer mennyisége egyszerű módszerrel, gyorsan megállapítható, így az optimális paraméterek tarthatók, beleértve az adagolási módot, azaz dugattyus- vagy membránszivattyuk, illetve centrifugál-szivattyuk alkalmazhatóságát is.

Az eljárás alkalmazása a Papiripari Vállalat Dunaujvárosi Gyárában évenként kb. 3 millió Ft megtakarítást és 7.500-8.000 t/év Dunába kerülő KOI csökkenést ígért. Alkalmazható elsősorban olyan papiripari iszapoknál, ahol a sokkomponensű iszapok gyakori változásával lehet számolni.

MŰSZAKI SZAKBIZOTTSÁG

Ultrahangeffektus hasznosítása metallurgiai folyamatok befolyásolására

Zsilinszky Rudolf

Az üstmetallurgiai módszerek alkalmazásával kis költségráfordítással javíthatók az acélok metallurgiai tulajdonságai. A poralaku dezoxidáló és kéntelenítő pótlékok öntőüstbe történő befuvása növeli az acél tisztaságát. A jelentős kéntelenítésel, zárványtalanítással, gáztalanítással a metallurgiai munka részben az üstbe, vagyis kemencén kívülre helyezhető. Így a minőségi javulás mellett az olvasztóberendezés termelékenysége is elérhető.

Az öntődei tűzállóanyag igény megoldási lehetőségei a hazai ásványvagyon felhasználásával

Rácz Attiláné - Rácz Attila

A pályázók hazai nyersanyagot tartalmazó tűzálló masszák fejlesztési munkáit mutatják be. A különböző mennyiségű TAR-I jelű riolitot tartalmazó massa keverékek hőtechnikai paramétereit határozták meg laboratóriumban, majd az anyagok üzemi minősítését végezték el. Néhány alkalmazási hely példáján bemutatják, hogy a tűzállóanyag gyártó és felhasználó együttműködésével import megtakarítás mellett, gazdaságosabban alkalmazható anyagok kialakítására van mód, hazai ásványi anyagok felhasználásával. A MOTIM növekvő massa termelése - melynek szerves részét képezik a felhasználók által jónak minősített és a pályázatban leírt keverékek - bizonyítja a fejlesztési munka eredményességét. A jelenlegi gyártmányfejlesztés arra irányul, hogy a savas alapu import masszák egy részét kiváltassuk Rátka-hegyi ill. Királyhegyi kvarcitok segítségével.

Keményfém-szerszám hulladékok plazmatermikus feldolgozása és újrahasznosítása

Hédai Lajos

Ismeretes, hogy a keményfémgyártáshoz az alapanyagot teljes egészében importból szerezzük be. Ezért van különleges jelentősége a nagyon értékes fémeket /W, Co, Ti/ tartalmazó hulladékanyag újrahasznosításának.

A fenti megfontolások alapján a szerző kísérleteket és vizsgálatokat végzett a keményfém-hulladék plazmatermikus feldolgozására, valamint a feldolgozást követő újrahasznosításra.

A plazmatermikus kezelés hatására a keményfém-hulladék anyagban olyan makro és mikro strukturális változások mennek végbe, melyek eredményeként jelentős mértékben csökken a Co kötőanyag fázis adhéziós képessége, és így a keményfém hulladék jól őrlhetővé, porithatóvá válik. A fentiekben ismertetett elven működő 55 kVA névleges teljesítményű plazma reaktorban az elmúlt év során kb. 1 t keményfém hulladékot hőkezelték, majd különböző szemcseméretű frakciókra őrlték golyósmalomban. A plazmatermikus kezelést követő őrléssel előállított keményfém hulladék-por felhasználási lehetőségeinek a vizsgálatára a szerző laboratóriumi és félüzemszerű kísérleteket végzett, amelyek alapján megállapította, hogy az a következő felhasználási területeken alkalmazható; plazma szórás, felrakó hegesztés, szerszámgyártás, acélötvöztetés és modifikálás.

A folyékony acélok öntészeti és metallurgiai tulajdonságainak javítása üstmetallurgiai módszerekkel

Szegedi József - Vida László

Az üstmetallurgiai módszerek alkalmazása kis költségárfordítással valósítja meg az acélok metallurgiai tulajdonságainak javítását. A poralaku dezoxidáló és kéntelenítő pótlékok öntőüstbe történő befuvása az acél tisztaságának növekedését biztosítja. A jelentős kéntelenítéssel, zárványtalanítással, gáztalanítással a metallurgiai munka részben az üstbe, vagyis kemencén kívülre helyezhető. Így a minőségi javulás mellett az olvasztóberendezés termelékenységének növelése is elérhető.

ORVOSTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

Az óvodások ereje és izomállóképessége

Győri Pál - Nemessuri Mihály

Az óvodai nevelési programban leirt kötelező érvényű testnevelési követelményszintek nem felelnek meg óvodásaink adottságainak és szükségleteinek. Az inkompatibilitás minőségi és mennyiségi természetű.

Minőségi vonatkozásban nem felel meg a mozgásbiológiai követelményeknek, hogy olyan alapvető, természetes mozgásformák, mint a futás, az ugrás és a dobás, háttérbe szorulnak a programban.

Mennyiségi vonatkozásban többféle elégtelenséget állapítottunk meg.

Az egésznapos foglalkozásban nagyon kevés a szabadtéri, élénk mozgással járó foglalkozás. Ez vonatkozik azokra az óvodákra is, ahol a szabadtéri foglalkozás teljes mértékben lehetséges. A futásgyakorlatok "mini-adagjai" a mozgásigény és mozgáslehetőség töredékét elégítik csak ki. Az ugrásgyakorlatok nem készítetik a szükséges és egészséges erőfeszítésre az óvodásokat. A mozgásanyagból hiányoznak a hatásos dobógyakorlatok.

A kísérletsorozatba bevont óvodások testi felépítése kedvezőnek mondható. Jobb, mint az összehasonlításra szolgáló kontrollcsoportok értéke.

Óvodásaink foglalkozásában a szerzők domináló szerephez juttatták a futást, ugrást és dobást, mint alapvető, természetes mozgásformákat, és a belőlük képzett játékos gyakorlatokat.

A fokozatosság elvének betartásával végülis olyan, jelentős mértékben megterhelő futás-, ugrás- és dobásgyakorlatokkal foglalkoztathatták az óvodásokat, amelyek erőteljes biológiai hatása ismeretes.

Ha az óvodai testnevelés segíti a 3-6 éves gyermekek megfelelő adaptálódását az erőteljes mozgásingerekhez, és egyúttal megkedvelteti, szükségtelenné teszi a testedzést, az így szerzett alapra sikerrel építhető az iskolai testnevelés.

Az óvodások testi nevelésére az eddiginél sokkal nagyobb gondot kell fordítani, hiszen csaknem fél millió gyermeket érint, perspektíváját tekintve pedig értéke aligha becsülhető fel.

A tanulmányban leírtak hozzájárulhatnak az óvodások differenciáltabb szomatikus neveléséhez.

Uj eljárások az egyéni zajvédők csillapító hatásának objektív vizsgálatára a kengyelizomreflex segítségével

Hochenburger Emil

Magyarországon több mint 1 millió ember van a hallását veszélyeztető erős zajnak kitéve. A károsodás ma még gyakran csak az egyéni zajvédők rendeltetésszerű használatával kerülhető el. Szerző olyan, teljesen új vizsgáló eljárást dolgozott ki, amely a kengyelizomreflex segítségével gyorsan, nagy pontossággal, objektíve, rutin klinikai műszerekkel lehetővé teszi a zajvédők csillapító hatásának vizsgálatát mind az ép hallókon, mind a halláscsökkeneteken. Eljárásával ellenőrizhető a zajvédők használatának helyessége. A vizsgálat mind minuszos hangokkal, mind különböző zajokkal - így az aktuális üzemi zajjal is - elvégezhető, akár a munkahelyen talált hangerővel is. A módszer felvilágosítást ad a belső szőrsejtekre és a centrálisabban levő hallópályákra, valamint a hallóközponthoz jutó hangnyomásszintre vonatkozóan is.

Az akkomodáció veleszületett familiáris hiánya

Kozma Zsuzsa

A szerző az irodalomban eddig még nem közölt, ritka, veleszületett akkomodációs zavar domináns jellegű örökletességét észlelte egy család 12 tagján.

A tárgykör irodalmának áttekintése után ismerteti a családfát és az esetek kórtörténetét.

Az alkoholizmus szociálpszichiátriai felmérése

Nyuli László

A szerző az alkoholizmus okait és következményeit szociálpszichiátriai szempontból elemzi egy kórházi elmeosztály alkoholbeteg-ellátó részlegén végzett célzott felmérés alapján, mely 214 betegre terjedt ki. Megállapítható, hogy az alkoholizmus ösztársadalmi termék, melynek háttérében főként szociokulturális tényezők szerepelnek, a legsúlyosabb következmény pedig a bővített ujratermelődés, mely súlyos egészségügyi, anyagi és erkölcsi károkat okoz.

Ennek nyomán felvázolható a betegség megelőzésének és gyógyításának utja:

az iskolai oktatásban a helyes családi életre nevelés, az alkoholizmus és következményeinek tanítása;

a társadalmi és kulturális szervezetek széleskörű bekapcsolódása az igényes egyéni élettervezés, önmegvalósítás irányításába;

a tömegkommunikációs eszközök maximális részvétele a célzott ösztársadalmi tudatformálásban;

az alkoholmentességet támogató klubmozgalom fejlesztése;

a munkahelyek anyagi érdekelttségének fokozása;

adminisztratív intézkedések az alkoholkinálat szabályozására és a közlekedésbiztonság javítására;

a vezetők, értelmiségiek felelősségének és példamutatásának megkövetelése;

egészségügyi felügyelet mellett alkalmazható új foglalkoztatási formák, munkahelyek területi elv szerinti szervezése;

a pszichiátria fokozott anyagi támogatása, a gyógyító személyzet és intézmények fejlesztése, a jobb terápia, a társadalmi felvilágosítás és nevelés irányításának megoldása;

az alkoholizmus elleni tevékenységnek az egészségügyi alapellátás feladataként való kezelése.

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI I. SZAKBIZOTTSÁG

Komárom megye iparszerkezetének helyzete és várható alakulása az ezredfordulóig

Tőkés Csaba

Gazdasági életünk fejlődése szorosan összefügg az ipari tevékenység hatékonyságának növelésével, aminek pedig egyik legfontosabb eszköze az ipar szerkezetének célszerű átalakítása. Ezért szükséges a hosszútávú előretekintés, melyet Komárom megyére vonatkozóan három fő részben mutat be a pályázó.

Az első részben a megyei ipar kialakulását, fejlődését, szerkezetének változását, valamint területi tagozódását tekinteti át.

A második részben azt a legfontosabbnak tartott tiz tényezőt és ezek hatásait elemzi, melyek az ipar fejlődésének várható alakulását elsősorban meghatározzák az ezredfordulóig.

Az utolsó részben határozza meg a fejlődés fő irányait. Végül az ipar fejlődéséhez, az egyoldalú iparszerkezet oldásához, valamint a kiegyenlítettebb területi ipar eléréséhez szükséges feltételeket és javaslatokat adja meg.

A gyakorlati felhasználhatóság szempontjából szóba jöhető területek a megyei területi, illetve iparfejlesztéssel foglalkozó szervek. /Megyei Tanács VB. szakosztályai./

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI II. SZAKBIZOTTSÁG

Földrajzi és szociológiai normák tükröződése Lickóvadamos nyelvhasználatában

Fitos Amália

A dialektológiai dolgozat egy zalai kisközség, Lickóvadamos nyelvismeretét, nyelvhasználatát mutatja be. Az adatközlők kiválasztásánál szociológiai szempontok érvényesültek. A dolgozat három korosztály adatait vizsgálja, azét a háromét, amelynek nyelvhasználata az életkori, műveltségbeli, életmódbeli és társadalmi különbségek következtében eltérő lehet. /20-30 év közöttiek; 40-50 év közöttiek; 60 év feletti, nyugdíjas korosztály./ A korpusz 15 adatközlő adatait tartalmazza, hogy viszonylag reális képet kaphassunk az egyes korcsoportok és a település nyelvhasználatát illetően.

Az anyag gyűjtése kérdőfüzetek alapján, magnóval történt, a kérdezésnél az aktiv-indirekt módszer alkalmazásával. A gyűjtés eredménye az adattárban található, amely a gyűjtött anyag természete miatt két részre tagolt. A korpusz I. általános szókészletű kérdőfüzet gyűjtését, a korpusz II. pedig a hagyományos paraszti gazdálkodás szakszókészletét tartalmazza.

A dolgozat feleletet keres a köznyelv és a helyi nyelvjárás viszonyára, a valódi, a jelentéstani és az alaki táj-szavak tényleges használatára. Kiragadott példák alapján vizsgál néhány, a szubjektív nyelvhasználatot leginkább tükröző fogalomkört /onomatopoetikus szavak, értékelő-minősítő szavak, nyelvi archaizmusok/.

A dolgozat választ keres arra is, hogy a hagyományos paraszti gazdálkodás /szántás, vetés, aratás, cséplés/ szakszókincse mennyire él a három generáció nyelvismeretében, illetve nyelvhasználatában. A hagyományos paraszti gazdálkodás szakszókészlete megkopóban van. Legnagyobb mértékben az aratás szókészlete őrződött meg, legkevésbé pedig a cséplésé. Bizonyos szavak, nyelvjárási jelenségek passzívva váltak,

mert egyre szűkül felhasználási területük, egyre csökkennek azok a beszédhelyzetek, amelyek elevenen tarthatnák őket. A nyelvészociológiai összefüggéseket, valamint a három generáció hangtani és alaktani sajátosságait a korpusz elemzése bizonyítja.

Lickóvadas viszonylag homogén társadalmi strukturájú település. Épp ezért a nyelvjárási beszélő nyelvhasználatában a szociológiai tényezők közül a műveltségbeli színvonalnak és a generációs hovatartozásnak van legfontosabb szerepe. A legidősebbek és különösen a nők nyelvhasználata mutatja a legtöbb nyelvjárási jelenséget mindenféle beszédhelyzetben. Ez a természetes beszédmódjuk, ami az alaki, hangtani sajátosságokon látszik leginkább.

A középgeneráció részben hagyományörző, de még újra, változásra képes, így nyelvhasználata is változik, nagyon is kétarcu. Beszédében, szövegközlésében érdekesen keverednek a tájnyelvi és köznyelvi elemek akár egy mondaton belül is.

A fiatalok egyre inkább eltérnek a helyi nyelvi normától. A helyi nyelvi normát ismerik, de csak szűk családi körben használják. Nyelvhasználatuk a köznyelv, regionális köznyelv felé mutat. A nemek a természetes munkamegosztás miatt a szókészlet ismeretében mutatnak különbséget.

A téma helyi nyelvjáráskutatást szolgál, nyelvészociológiai összefüggéseket bizonyít, az anyagi kultúra egy területének szakszókészletét tárja fel. Adatai tájszótár szerkesztésénél felhasználhatók.

KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS TÁJHASZNOSÍTÁSI KOORDINÁCIÓS
TANÁCS

"Mérések eredményei a Balaton nyugati vizgyűjtő területén, amelyek a tó eutrofizációja elleni hatékony intézkedéseket is megalapozták"

Joó Ottó

A Minisztertanács 2003/1983/III.3./ sz. alatt a Magyar Tudományos Akadémia szakértőinek bevonásával határozatot hozott a Balaton vízminőségének javításáról és az üdülőkörzettel összefüggő feladatokról. A vízminőség romlásának megállítása, fokozatos javítása igen kiterjedt, nagy ráfordítást igénylő, több évtizedes munka.

A tanulmány összefoglalja azoknak a méréseknek az eredményeit, amelyeket a Nyugatdunántuli Vízügyi Igazgatóság szakembereinek egy csoportja 1976. óta végez a Balaton legnagyobb tápláló vízfolyásának, a tó nélküli vizgyűjtő felét kitevő Zala folyónak a tó vízminőségére gyakorolt hatása megállapítására. Ismerteti a Zala és más szennyezések mértékét, súlyát, eredetét, eloszlását, a diffúz szennyezések jelentőségét. A számok azt mutatják, hogy a Balaton vízminőségének romlása a mai civilizáció okozta eutrofizációnak, nem pedig - amint a közhi-edelem véli - a Zala hordalékának, vagy a Kisbalaton lecsapolásának a következménye. A tavat kívülről érő fő szennyezések kb. egyharmada származik a Zala vizgyűjtőjéről. A foszfor fele, a nitrogén háromnegyede diffúz eredetű itt. E területről a tóba jutó foszfor közel fele mezőgazdasági, fele szennyvíz eredetű.

Dunaujváros vonzáskörnyezete

Kiss Attila

A Dunaujváros vonzási határaival kapcsolatos feltételezéseket, vagy modellezéssel kapott eredményeket /LACZKÓ L. 1978./ az empirikus vizsgálatok csak részben igazolták.

A városi funkciók hatásai valóban nem szűnnek meg a közigazgatási határoknál, hanem a szomszédos megyék települései is többé-kevésbé intenzív kapcsolatban állnak Dunaujvárossal. A leglényegesebb megállapítás azonban - melyre az összegyűjtött adatok elemzése során a szerző jutott -, hogy a Duna vonala még a feltételezettnél is markánsabb határt jelent centrum és környezete kapcsolatában. Az alföldi településeknek a dunaujvárosi vonzaskörzethez való rendkívül laza kötődése is csak a dunaföldvári hidon keresztül lehetséges. Ez viszont olyan kerülőt tesz szükségessé, aminek következtében a légvonalbeli távolságnál a közuti mintegy 15-20 km-el hosszabb lesz, s így természetesen csökken Dunaujváros gravitációs hatása.

A településhálózati adottságok, a jelenlegi közlekedés-földrajzi és természeti viszonyok mellett Dunaujváros vonzaskörzete egy észak-déli irányú hosszanti sávot képez.

Rekreációs kockázat a Balaton-parti gyermektáborozásban

Zengő Elemér

A szerző hét éven át folytatott vizsgálatainak összefoglalását tartalmazza a dolgozat. A megfigyeléseket 175,222 magyar és külföldi gyermek zánkai táborozása során végezte. Az irodalmi áttekintés után saját vizsgálatainak eredményeit közölve megállapítja, hogy a rekreáció korai és késői hatásain kívüli, a longitudinálisan először általa vizsgált rekreációs hatások, a táborozás, üdülés kísérelő jelenségei törvényszerűek. A kísérelő jelenségek alakulása szerint a tartós rekreációt adaptációs, kondicionáló és readaptációs szakaszra osztja. Jellemzi az egyes szakaszokat, majd kiemeli azokat a tényezőket, jelenségeket, amelyek a rekreáció kockázatában - most már a rekreációs kísérelő jelenségek ismeretében - tűnnek fontosnak. Így tárgyalja a rekreációs alkalmasság, a rekreációs környezet, a rekreációs program és a rekreáló személyiség szerepét. A szerző eredményeinek alkalmazását a tartós rekreáció minden változatában, a miniráció és rokonjelenségei esetén lehetségesnek tartja. A zánkai Balatoni Uttörőváros egy év óta sikeresen alkalmazza a szerző által javasolt módszert.

SZABADONVÁLASZTOTT TÉMA

Adatok és tények Észak-Nyugat-Dunántul németsege történetének közelmúltjáról 1945-1949.

Zielbauer György

A bevezető a mai VEAB régió megyéiben élő németség helyzetét és mozgalmait mutatja be 1920-1945 közötti időben. Egyértelműen megállapíthatjuk, hogy a Volksbund jelentősen befolyásolta a németseget, s majd az SS-toborzások során ebből a térségből közel 3.000 fő vonult be önként a német hadsereg különböző alakulataiba.

A dolgozat I. fejezete a felszabadulást követő időszak eseményeire hívja fel a figyelmet, majd a földreform és az 1945-ös választások helyi eredményeinek bemutatásakor a jobboldal térnyerését figyelhetjük meg. A II. fejezet a német nemzetiségű lakosság kitelepítésének két szakaszával foglalkozik. Az első szakaszban - 1946-ban - 37.750 főt, a második szakaszban - 1947-1948-ban - újabb 24.876 főt telepítettek ki. Ez annyit jelentett, hogy Észak-Nyugatdunántul 1941. évi népszámlálási adatai németségének /127.187 főnek/ közel 49 %-át telepítették ki.

A III. fejezetben a kitelepítések utáni időszak - 1946-1948- politikai viszonyai mellett a német községek 1947-es választással kapcsolatos problémáit mutatja be a dolgozat.

A kitekintés c. rész a nemzetiségek - ezen belül a német anyanyelvűek - állampolgári és emberi jogkorlátozásainak megszüntetésével ismerteti meg az olvasót, majd 1980-ig mutatja be a nemzetiségi kultúra ápolásának lehetőségét.

II.

A VEAB ESEMÉNYNAPTÁRA

1984. VII.1.-XIII.31.

- VII. 3-4. A metallurgiai munkabizottság nemzetközi "Porkohászati alapanyagok plazmatermikus előállítása" című konferenciája Veszprémben, a VEAB székházban.
- VII. 5. Zenélő Udvar. A Musica Antiqua Hungarica Ensemble hangversenye a VEAB székházban.
- VII. 14. Megjelent az ÖTNYELVŰ GYOMSZÓTÁR című VEAB kiadvány /Összeállította: Nádasy Miklósné és Scholtz Józsefné/.
- VII. 19. Zenélő Udvar. Kóródi Anikó, Kállai Gábor, Keöncsh Boldizsár, Németh Judit, Szécsi István, Nagy Teréz koncertje a VEAB székházban.
- VIII. 9. Zenélő Udvar. Gregor József ária és dalestje a VEAB székházban.
- VIII. 5-12. Az Államigazgatási Főiskola, Veszprém Városi Tanács VB és a TIT Veszprém megyei Szervezete rendezésében a "Szociálpolitika és közigazgatás" témájú KÖZIGAZGATÁSI NYÁRI EGYETEM Veszprémben, a VEAB székházban.
- VIII. 15. Az Ipari Minisztérium és a VEAB közös rendezésében szovjet-magyar kerekasztal megbeszélés Veszprémben, a VEAB székházban. Vitaindító előadást tartott Leonyid Kosztandov szovjet miniszterelnökhelyettes. "A Szovjetunió vegyipari fejlesztésének fő irányairól, a szocialista országok - ezen belül hazánk és a Szovjetunió- vegyipari együttműködésének időszerű kérdéseiről, továbbfejlesztésének igényéről és lehetőségeiről" címmel.
- VIII. 14-20. Az MTA és UNESCO rendezésében "A történettudományok és a filozófiai tudományok együttes nemzet-

közi tudománytörténeti" konferenciája Veszprémben, a VEAB székházban.

- VIII. 27. Zenélő Udvar. Kováts Péter-Bendik Ágota és Kallainé Gutscher Ágnes hegedű-zongora hangverseny Veszprémben, a VEAB székházban.
- VIII. 27-30. Erdey Gruz Tibor emlékére rendezett "Folyadék-elegyekkel foglalkozó nemzetközi kémiai" konferencia Veszprémben, a VEAB székházban.
- VIII. 30. Megjelent "A Balatonkutatás újabb eredményei III." című VEAB kiadvány.
- IX. 4. A társadalomtudományi szakbizottság felolvasó ülése Veszprémben a VEAB székházban. "Mosonmagyaróvár nyugdíjaskorú lakossága életkörülményeinek vizsgálata. Előadó: Krajnik József.
- IX. 5. Az Urbanisztikai munkabizottság rendezésében "A környezet- és természetvédelem térségenkénti súlyponti feladatai" című és "A termeléssel összefüggő szellemi háttér fejlesztése, területi irányelvek kidolgozása" című koncepciók megvitatása Veszprémben, a VEAB székházban.
- IX. 5. A kertészeti munkabizottság üzemi bemutatóval egybekötött "Szőlőtermesztési tudományos ankétja" Komáromban, a Mezőgazdasági Kombinátnál. Vitaindító előadást tartott Csepregi Pál: „A művelésmód szerepe a szőlőtermesztés fejlesztésében” címmel. Korreferátumok:
Kriszten György: Magas művelésmódok adaptálásának újabb eredményei a mátraalji borvidéken.
Zsoldos Zoltán: Tapasztalatok az egyes-függöny művelésmód alkalmazásával.
Vida Sándor: Tapasztalatok a kettős-függöny művelésmód alkalmazásával.
Kraus Vilém: A "Vertico" művelési mód biológiai alapjai és gépesítési lehetőségei.
Göblös Gábor: A szőlőtermesztés gépesítésének várható fejlődési iránya.
Peszeszér György: A művelésmód és a szőlőfeldolgozás szerepe a borminőség alakulásában.
- IX. 6. A területi akadémiai bizottságok vezetőinek tanácskozása Veszprémben, a VEAB székházban. Vitaindító előadást tartott Nemezc Ernő: "Tudomány és társadalom" címmel.
- IX. 10-15. Az MTA Régészeti Intézet rendezésében nemzetközi Hallstatt Kollokvium Veszprémben, a VEAB székházban.

- IX. 13. Klubest. A magyar szellemi jelenlét Párizsban. Előadó: Louis Nyéki, a Sorbonne Egyetem professzora. Veszprémben, a VEAB székházban.
- IX. 17-22. Nemzetközi zenetudományi szimpózium a középkor zenéjéről Veszprémben, a VEAB székházban.
- IX. 20. A jogtudományi szakbizottság államjogi és államigazgatási jogi munkabizottságának gárdonyi ülése. Előadást tartottak: Herczeg István: Tájékoztató a hatósági információ igazgatás, - ügyvitel-szervezési és számítógépes rendszeréről. Csiba Tibor: Elgondolások az államigazgatás jövőjéről.
- IX. 24. Az erdőgazdálkodási munkabizottság "A fahasználat helyzete a VEAB régióban" című munkaülése a Zalai EFAGNÁL. Előadást tartott: Andor József. Felkért hozzászólók voltak: Czágách József, Édes István, Henzer Antal, Kurdi Lajos, Rumpf János és Szanati László.
- IX. 26. A Veszprém megyei diabetes munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- IX. 26-28. A VEAB és BIB közös rendezésében "Forum Pannonicum Rerum Naturalium" című nemzetközi szimpózium Veszprémben, a VEAB székházban.
- IX. 27-29. A Klinikai Kémiai Diagnosztikai Társaság és az orvosi mérés- és számítástechnikai munkabizottság a "Szív és keringésre vonatkozó laboratóriumi vizsgálatok" témakörű tudományos ülése Balatonfüreden, a SZOT Szanatoriumban.
- IX. 28. A műszaki szakbizottság gépészeti és hulladékhasznosítási munkabizottságainak együttes ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott: Száva Gábor /Norvégia/ "Energiamegtakarítás a cementiparban" címmel. Utána filmvetítés keretében bemutatták a Borregaard Vegyipari Vállalat tevékenységét.
- X. 2. A Budapesti Műszaki Egyetem, a MÁFKI és a VEAB közös rendezésében ülés Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott Gerhard Keil: "Entwicklungstendenzen und Probleme der Carbochemie in der DDR" címmel.
- X. 2-5. Az MTA Spektrokémiai Munkabizottsága és a VEAB közös rendezésében nemzetközi IV. Spektrokémiai Kollokvium Veszprémben, a VEAB székházban.

- X. 3-4. A rendszertechnikai munkabizottság rendszerszemléletű modellezés témakörében megtartott ülése Bozsokon.
- X. 4. A szocialista vállalat munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott Rák György: "A gazdaságirányítás korszerűsítése és új vonásai" címmel.
- X. 4. Az Urbanisztikai munkabizottság ülése Csornán, a Városi Tanácsnál. Előadást tartott Kovács Miklós: Fejlődő városok rekonstrukciója Csorna város példáján.
- X. 4-5. A filozófiai-szociológia munkabizottság politikai szociológia témakörű kollokviuma Tatabányán, az MSZMP Oktatási Igazgatóságán. Előadást tartottak Bihari Mihály: Politikai rendszerünk szociológiai jellemzői.
Schmidt Péter: Az állam a magyar politikai rendszerben címmel.
- X. 5. A zenetudományi szakbizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott: Szarka Árpádné: "Zenei és nyelvi szimmetriák a népi játékokban" címmel.
- X. 8. Megjelent a VEAB ÉRTESÍTŐ 1984. évi II. /Beszámoló/ száma.
- X. 9. A kardiológiai munkabizottság Fejér megye kardiológiai eltéréssel foglalkozó ülése Székesfehérvárott.
- X. 9. A geodéziai és bányamérési munkabizottság ülése Székesfehérvárott az EFE Földmérési és Földrendezői Főiskolai Karán.
Előadások: Farkas József: A magyar bányajog gyakorlati kérdései napjainkban.
Gefferth Károlyné: Bányászati információs rendszerek a nyersanyagkutatás tükrében.
Ágfalvi Mihály: A számítástechnika a főiskola oktatási-kutatási tevékenységében.
Gerencsér Miklós: A főiskola fotogrammetriai és topográfiai tanszékének számítástechnikai fejlesztései.
Nagy Lajos: Számítástechnikai fejlesztések a geodéziai tanszéken.
- X. 9. A környezetvédelmi és tájhasznosítási koordinációs tanács ülése Keszthelyen, az Egyetemen, ahol meg-

tárgyalták a Balaton környezetvédelmi kutatása c. OKTH program VII. ötéves terv időszakára készült tervezetét.

- X. 10. A bányászati és energetikai szakbizottság környezetvédelmi munkabizottságának ülése Várpalotán. Előadások: Dósa Zoltán: Várpalotai bányáskodásról tájékoztatás. Bakács Tibor: Bányaműveletek következtében kimerült területek újrahasznosítása jogi szempontból. Leitold László: Bányaműveletek következtében kimerült területek újrahasznosítása mezőgazdasági szempontjai. Vájer László-Borsik Jenő: Várpalota környéki levegő szennyezés és porhatás. Morvay György: Veszprém megye környezetvédelmének helyzete.
- X. 11. A kézművesipartörténeti munkabizottság ülése Budapesten, a Központi Muzeumi Igazgatóságnál.
- X. 11-13. A Művelődési Minisztérium, a VEAB, a Veszprémi Vegyipari Egyetem, a Magyar Biológiai Társaság, az Országos Sporthivatal és a Szakszervezetek Országos Tanácsának II. Országos Felsőoktatási Testi Nevelési Konferenciája Balatonfüreden, a SZOT Oktatási Központban.
- X. 12. A gépészeti munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartottak: H. Albrecht és N. Greiner: A meghajtómotorok és meghajtoművek kiválasztásának és beépítésének legfontosabb alapkritériumai, a funkció, a robbanásveszély, a korrózióvédelem szempontjainak figyelembevételével.
- X. 12. Az MTA osztálytitkárainak tanulmányi kirándulással egybekötött látogatása az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottságánál.
- X. 14. A KATE Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Kara, az Állattenyésztési és Takarmányozási Kutatóközpont és a VEAB Agrártudományi szakbizottságának az óvári Tudományos Napok keretében megrendezett konferenciája "A takarmányok tartósítása" témakörben Mosonmagyaróváron, az egyetemen.
- X. 18. A környezetvédelmi munkabizottság munkaülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott Ludván István: "A biogáztermelés és hasznosítás technológiája a hulladéktelepen" címmel.

- X. 18-19. A PAB és a VEAB haemostasis munkacsoportjainak a Boeheringer Mannheim GmbH Wien rendezésében "A haemostasis aktuális kérdései" című szimpóziuma Pécsen, az akadémiai székházban.
- X. 22-24. Az MTA Nyelvtudományi Intézete rendezésében "Conference on Theoretical Approacher to Morphology" című nemzetközi konferencia a VEAB székházban.
- X. 24. Megjelent a VEAB MONOGRÁFIÁK 19-es száma. Veress Gábor: Kémiai mérések matematikai és rendszertech-
nikai jellemzése.
- X. 25. A műszaki fizikai munkabizottság "Fa és faszerke-
zetek fizikai anyagvizsgálata az Erdészeti és Fa-
ipari Egyetemen" témájú ülése Sopronban, az Erdé-
szeti és Faipari Egyetemen.
- X. 25. A kőolaj és gázipari munkabizottság "Hazai nagy-
mélységű szénhidrogénkutatás műszaki feladatai
és problémái" témájú ülése Nagykanizsán, a Hevesi
Sándor Művelődési Házban.
- X. 26. A közlekedéstudományi munkabizottság ülése Veszpré-
rémben, a VEAB székházban. Előadások:
Valter Ferenc: A magyar távközlés helyzete és a
Magyar Posta fejlesztési koncepciója.
Bölcseki Imre: Az Észak- és Nyugat-dunántuli ré-
gió /Veszprém, Fejér, Komárom, Győr-Sopron, Vas
és Zala megyék/ távközlési ellátottsága és a fej-
lesztési tervek.
Korreferátumok:
Horváth Pál: a TELEX és a TA.F adatátvitel fej-
lesztése.
Rácz János: Fejlesztés és szakemberképzés.
- X. 28-31. VIII. Izotópdiaosztikai Szeminárium Veszprém-
ben, a VEAB székházban.
- X. 30. Az urbanisztikai munkabizottság Pápán megtartott
ülése.
Csuti János: A központi módszertan alapján készi-
tett előzetes megyei hosszutávú terület- és telep-
üléshálózat-fejlesztési elgondolások véleménye-
zése.
Reményi Péter: Települési környezetvédelem szoci-
ológiai összefüggései konkrét felmérés alapján.
- X. 31.-XI.3. III. Ultrahangdiagnostikai Szeminárium Veszprém-
ben, a VEAB székházban.
- XI. 1. Klubest. Egy magyar tudósházaspár az Egyesült Ál-
lamokban.

Előadók; Stephen Brunnäuer és Dalma Hunyady Brunnäuer.

- XI. 1. Az elektrotechnikai munkabizottság ülése a REMIX Szombathelyi Gyárában.
Előadást tartott Fa József: "A mikroelektronikai programhoz kapcsolódó új technológiák és eredmények" címmel.
- XI. 2. A társadalomorvostani munkabizottság ülése Veszprém-ben, a VEAB székházban.
- XI. 2. "A végtagcsonkoltak helyzete Veszprém megyében".
Előadók: Kormos László, Hetényi András, Páhoki Gábor.
- XI. 2-3. A cytologiai munkabizottság rendezésében konferencia Győrött a nőgyógyászati cytológiai rák-szűrés technikai szervezési problémáiról.
- XI. 5. A természetvédelmi munkabizottság ülése Fertő-tó Bioszféra Rezervátum természetvédelmi kérdései témakörből Veszprém-ben, a VEAB székházban. Előadást tartottak: Berczik Árpád, Loksa Imre, Kárpáti István, Márkus László, Kárpáti László, Padisák Judit, Andrikovics Sándor, Trázer György és Csapody István.
- XI. 8. Klubest. Magyarságtudat napjainkban.
Előadó: István Lajos.
- XI. 8. A műszaki szakbizottság ülése Veszprém-ben a VEAB székházban.
- XI. 9. A neveléstudományi munkabizottság hazánk felszabadulásának 40. és a felsőfoku tanítóképzés 25. évfordulója alkalmából neveléstörténeti emlékülést rendezett Veszprém-ben a VEAB székházban.
Előadások: Molnár Károly: A Szombathelyi Tanterület közoktatásügye a második világháború utolsó tanévében.
Vaskó László: A közoktatásügy és az általános iskolai pedagógusképzés alakulása a felszabadulás után.
Kotnyek István: Az 1944/45 tanév Zala megyében.
Gulyás Antal: Fejér megye népoktatása.
Müllerné Seress Ágota: A pedagógiai tárgyak a felsőfoku tanítóképző tantervekben - különös tekintettel a didaktikára és a neveléstörténetre.
Kertész Katalin: A Kaposvári Tanítóképző Főiskola rövid múltja.
Gubán Gyula, Kadocsa László: A műszaki pedagógusképzés helyzetének elemzése.

- XI. 12. A biológiai szakbizottság felolvasó ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
Hunyadi Károly előadása: Herbicid rezisztencia a gyomnövényeknél.
Kiss Tibor előadása: Újabb irányzatok az ingerületkutatásban.
- XI. 13. Az élettani és toxikológiai és az agrokemizálási munkabizottságok kerekasztal megbeszélése Veszprémben, a VEAB székházban. A növényvédőszer-ek engedélyezéséhez szükséges toxikokinetikai és metabolizmus vizsgálatok témakörben.

Vitaindító előadást tartott Nádasy Miklós. Felkért hozzászólók voltak: Antal Attila, Csuták János, Kiss István, Pintér Alán és Török Géza.
- XI. 14. A faipari munkabizottságnak "A fa- és papíripari felsőfoku képzés helyzete és távlatai" című ankétja Sopronban, az Erdészeti és Faipari Egyetemen.
Előadások: Szabó Gyula: A faipari felsőoktatás kialakulása, helyzete és célja.
Hargitai László: A faipari mérnökhallgatók oktatása az 1984/85. tanévtől kezdődő reform szerint.
Kormos Ernő: Mérnökhallgatók és friss diplomások üzemi gyakorlati képzése.
Szabó Imre: Tájékoztató a papíripari mérnökképzés beindításáról.
- XI. 14. A Számítástechnikai és rendszerelméleti szakbizottság és a VVE Központi Könyvtára közös rendezésében ülés a VEAB székházban. Előadást tartott G. Knorz/Darmstadt/ "Automatic indexing information setrievel" címmel.
- XI. 15. Az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottsága ülése Esztergomban, a Technika Házában.
Napirend volt:
1. A VEAB 1984. évi pályázatainak elbírálása.
2. Dr. Horváth István, a Balassa Bálint Múzeum igazgatójának előadása: Az esztergomi várastások legújabb eredményei.
- XI. 15-17. A haematológiai-onkológiai munkabizottságnak és a grazi tartományi kórház onkológiai munkacsoportjával közösen rendezett "Az antineoplasztikus chemotherapia új lehetőségei, a hagyományos, a középnagyadagu és nagyadagu MTX-therapia" tárgy körü szimpózium Szombathelyen.

- XI. 19. A BIB és a VEAB Környezetvédelmi és Tájhasznosítási Koordinációs Tanácsának együttes ülése Kővágóörsön, a Béke MgTSz-nél.
Vitaindító előadást tartott: Rakonczy Zoltán.
Korreferátumok: Héder Sándor: Erdészeti fejlesztési koncepció a három balatoni megyére.
Szabó István: A Keszthelyi Tájvédelmi körzet kialakításának botanikai alapkérdései.
Tóth András: A Balatonkörnyék tőzeg- és lápföldvagyónának védelme és hasznosítása.
Illés István: A VII. ötéves terv fő feladatai.
Pálffy József: A szilárd- és folyékony hulladékok ártalmatlanításának jövőbeli tervei.
Hátsági Béla: A kővágóörsi MgTSz környezetkimélő termelési módszerei, és hozzájárulása a Káli-medence környezet- és természetvédelméhez.
- XI. 20. A genetikai munkabizottságnak az ikerregiszter készítésével kapcsolatos ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- XI. 20. A sport és mozgásbiológiai munkabizottság tudományos ülése Győrben, a Testnevelési és Sporthivatal székházában.
Előadások: Happ Ferenc: A testnevelés és sportmozgalom eredményei és feladatai.
Truha István: Az iskolai testnevelés és sport aktualitásai Győr-Sopron megyében.
Győri Pál: Az iskolai testnevelés kutatása a VEAB régióban.
- XI. 20. A PAB-VEAB növénytermesztési munkabizottságainak együttes ülése Fácánkerten, a Vadvédelem-Technológiai Állomáson.
Előadások: Barsi Mihály: A növénytermesztés helyzete, főbb problémái Tolna megyében, és a további feladatok.
Nagy Elemér: Tolna megye fontosabb növényvédelmi kérdései és a fejlesztés feladatai.
Varga Péter: Napraforgó mikroelem trágyázási kísérletek Dégen, a Szabadság MgTSz-ben.
- XI. 20-21. A történelmi szakbizottság V. Kézművesipartörténeti szimpóziuma Veszprémben, a VEAB székházban.
Főbb témakörök:
I. Kézművesipar a török hódoltság idején.
II. A kézművesipar újjászerveződése a török uralom után.
III. Főcéhek és céhfiliák.

- XI. 21. A bányászati- földtudományi és energetikai szakbizottság környezetvédelmi munkabizottságának ülése Dorogon. Előadások:
Szabó László: A felügyeleti szerv irányelvei a bányakár és tájvédelemről, ennek jogi értelmezéséről, szükségszerű szabályozásáról.
Puckner Ferenc: Tájékoztató a VEAB régió kavics-termelésével kapcsolatos termőföldvédelmi és rekvivációs problémákról.
- XI. 22. Megjelent az Izom és mozgás című VEAB ÉRTESTITŐ, a XII. Mozgásbiológiai Szimpozion előadásanyaga.
- XI. 22. A kertészeti munkabizottság ülése Tatán, a művelődési központban. Előadást tartott Streit Géza: "A tatai angolkert rekonstrukciója" címen.
- XI. 22. A Magyarhoni Földtani Társulat Közép- és Észak-dunántúli szervezetének előadói ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- XI. 23. A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, az Országos Környezet- és Természetvédelmi Hivatal és a Hazafias Népfront közös rendezésében "Ember és környezet" című előadói ülés Veszprémben, a VEAB székházban.
- XI. 27. Az entomológiai és mikrobiológiai munkabizottság előadói ülése Keszthelyen az Agrártudományi Egyetemen. Előadások:
Szentesi Árpád: A növények rovarokkal szemben való rezisztenciájának elméleti alapjai.
Kuroli Géza: A levéltetvek egyedszámának alakulása és a burgonyafajták levélzetének beltartalmi összetevői közötti összefüggések.
Dolinka Bertalan: Rezisztenciakutatások állása és eredményei a kukoricakártevők ellen.
- XI. 27. A kémiai szakbizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
Előadást tartott Papp Sándor: "Környezeti kémia, lehetőség a szintézisre" címmel.
- XI. 27. A vállalatkibernetikai munkabizottság előadói ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadások:
Varga Lajos: Új létesítmények szervezése.
Sólyom László: Számítógéppel támogatott beruházás- szervezési módszerek.
Bittner Péter: Új létesítmények létszámszükségletének tervezése.

- XI. 29. Klubest. Orvoslás-pszichoterápia-társadalom. A Pszichoterápia jövője. Előadó: Buda Béla.
- XI. 29-30. Az MTA Metallurgiai Bizottsága, a MAB Kohászati Szakbizottsága, és a VEAB Metallurgiai Munkabizottsága együttes ülése Miskolcon, a MAB székházban. Előadások:
Soltész István: A kohászati ipar helyzeté, fejlesztési feladatai az ezredfordulóig.
Sziklavári János: A MAB illetve a VEAB illetékeségi területén a kohászat középtávu kutatás-fejlesztési feladatai az anyag- és energiamegtakarítás tükrében.
Zámbó János: A metallurgiai kutatások és az új kohászati létesítmények közötti kapcsolat.
Kárdy Gyula: A gyártástechnológiák és az acélminőségek kapcsolata a szabványok tükrében.
- XI. 30. A filozófiai-szociológiai munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- XI. 30. A társadalomtudományi II. szakbizottság alkalmazott nyelvészeti munkabizottságának "Igény? Valóság? Lehetőség... a műszaki szakemberek idegennyelvi képzésének lehetőségei a felsőoktatásban" témájú ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- XII. 8. Az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság évváró teljes ülése Veszprémben, a Veszprémi Vegyipari Egyetem aulájában. Napirend:
Nemecz Ernő elnöki beszámolója.
Timár Ede, a Társadalomtudományi I. szakbizottság elnökének előadása: A fegyverkezési verseny és költségei.
Salánki János ismertette az 1984. évi pályázatok eredményeit.
- XII. 10. Az állattenyésztési munkabizottságnak "A korszerű biotechnológiai módszerek alkalmazásának lehetőségei" című ülése Mosonmagyaróváron, az egyetemen.
- XII. 10. Az iparrégészeti és archaeometriai munkabizottságok közös rendezésében III. Iparrégészeti Tanácskozás Budapesten, a Központi Muzeumi Igazgatóságnál.
- XII. 12. A vadgazdálkodási munkabizottság ülése Pápán, a Partizán Vadásztársaságnál. Előadást tartott Wolf Emil: "A Veszprém megyei vadásztársaságok nagyvadgazdálkodása" címmel.

- XII. 14. A Veszprém megyei Kórház tudományos ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadások:
Kormos László: 80 éves az általános sebészeti osztály.
Győri Molnár Lajos, Pfeiffer János: A rectumon és a vastagbélen végzett műtéteink tapasztalatai.
Kaszás Ferenc, Győry-Molnár Lajos, Kamarás László: Szelektív vagatomia helye a fekélybetegségek sebészeti kezelésében.
György Endre, Nagy Gábor, Réti György, Győri-Molnár Lajos: A heveny pancreatitis kezelésének sebészeti vonatkozásai.
Hetényi András, Páhoki Gábor, Benczur György, Szabó Béla: Krónikus vénás elégtelenségben szenvedő betegek kezelésével szerzett tapasztalataink.
- XII. 14-15. A VEAB Bányászati, Földtudományi és Energetikai Szakbizottságának Szilárd Ásványbányászati Munkabizottsága, az MTA Föld és Bányászati Tudományok Osztálya, a MAB Szilárd Ásványbányászati bizottsága, a PAB Bányászati Munkabizottsága közös rendezésében "Nagyvastagságú ásványi előfordulások omlasztásos technológiával történő ki-termelési rendszereinek műszaki-biztonsági kérdései" című konferenciája Veszprémben, a VEAB székházban.
- XII. 17. Az orvostudományi szakbizottság és a Vas megyei Markusovszky Kórház ülése Szombathelyen a VEAB és a Markusovszky kórház együttműködésének kérdéseiről.

III.

BESZÁMOLÓ A SZAK- ÉS MUNKABIZOTTSÁGOK 1984. ÉVI
MUNKÁJÁRÓL

AGRÁRTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Varga János

A szakbizottság a tárgyévben két ülést tervezett. Az első június 8-án rendeztük meg, s az alábbi témát tárgyaltuk: "Az energiaráfordítás hatékonyságának javítása a növénytermesztésben".

Előadónak a VEAB munkaterületén dolgozó neves szakembereket kértük fel. A VEAB székházában rendezett vitaülésein mintegy 70 kutató és gyakorlati szakember jelent meg. Az előadások témaköre átfogta a legfontosabb mezőgazdasági növények, illetve munkamozzanatok energetikai problémáit. A bevezető előadás a buza modelljén keresztül mutatta be a növénytermesztés energiaráfordításának optimalizálásával kapcsolatos módszereket.

A hallgatóság igen nagy érdeklődéssel kísérte egyik legfontosabb növényünk, a kukorica termesztésének energiamérlegével foglalkozó előadást.

A szántóföldi növénytermesztésben az egyik legnagyobb energiaráfordítást igénylő talajművelés energiatakarékos megoldásaival kapcsolatos előadás felvázolta azokat a lehetőségeket, amelyek elterjesztésére szükség van a takarékos talajművelésben.

A vitaülésein nagy teret szenteltünk a növénytermesztés másik energiaigényes ágának, a termények szárításának. Olyan módszerekkel ismerkedett meg a hallgatóság, amelyek széleskörű ismertetésére eddig még nem került sor. Új színt adott ebben a témakörben az, hogy napfény energia felhasználásának új és a gyakorlati bevezetés alatt álló módszeréről hallottak.

A szakbizottság az eredeti munkatervének második rendezvényét megváltoztatta. Nem a Dalmandi Állami Gazdaságban rendezte meg a takarmánytermesztéssel kapcsolatos szakbizottsági ülését, hanem teljes erővel bekapcsolódott az "Óvári Tudományos Napok" rendezésébe. Itt került sor részben a takarmánytermesztés, részben a takarmány tartósítás problémáinak megvitatására, amelybe bekapcsoltuk a szakbizottság állattenyésztési munkabizottságát is. Ezt az ülésszakot ilyen címmel hazánkban először rendeztük meg és a létszám is nagyobb nyilvánosságot biztosított a szakbizottság munkájának bemutatására. Ezt a rendezvényt 1984. október 14-én tartottuk, mintegy 400 résztvevővel, külföldi, nemzetközileg is elismert szaktekinvélyek bevonásával. A VEAB tagok részéről elhangzott előadások első sorban a tartósítószer kutatások új biotechnológiai irányzataival foglalkoztak.

A szakbizottság az év során - a vonatkozó elnöki felhívásnak megfelelően - megpróbálta nyomonkísérni a korábbi pályadíjak sorsát. Ez nem sok eredménnyel járt, mivel egy pályadíj továbbfejlesztéséről szereztünk csak tudomást. Egyébként is problematikusnak tartjuk a pályadíjak helyzetét. Már az elmúlt évi jelentésben is szólottam arról, hogy hiányosság tapasztalható a témák tudományos feldolgozottságát illetően, és sok esetben szinte komolytalanok a pályázatok. Erre talán a pályázati felhívásban kellene utalni oly módon, hogy a nem tudományosan feldolgozott témákkal a bizottságnak nincs módja foglalkozni. Az agrártudományi szakbizottságot korábban ért kritikákat kiküszöbölendő nagyobb propagandát fejtettünk ki a pályázatok számát illetően, itt ugyan értünk is el eredményeket, a minőség azonban gyenge.

A szakbizottság az energiagazdálkodással kapcsolatos vitaülés alapján tervezi egy monográfia kiadását, amelyben meg kívánjuk szólaltani azokat a szakembereket is, akik a vitában résztvettek, illetve valamilyen oknál fogva a vitaülésen nem jelenhettek meg.

Állattenyésztési munkabizottság

Elnök: Szajkó László

A munkabizottság, amint azt a szakbizottsági beszámolóban említettük, bekapcsolódott az "Óvári Tudományos Napok" rendezvénybe, tagjai előadásokat tartottak a takarmánytartósítás témaköréből. Különös fontosságot tulajdonítottunk a melléktermék-hasznosításnak, ami kormányprogram is. A mezőgazdaságban termelődő kukoricaszár és leveles cukorrépafej hasznosítása az állattenyésztésben népgazdasági célok megvalósítására irányul. De ugyanilyen fontosságú a szesziparban keletkező vinasz hasznosításával kapcsolatos kutató munka eredményeinek gyakorlati bevezetésre irányuló törekvés is.

A munkabizottság másik tervezett programja a korszerű biotechnológiai módszerek alkalmazásának lehetőségeire irányul. December 10-én volt az ezzel kapcsolatos rendezvény. A téma jellegénél fogva az előbbinél szűkebbkörű volt a munkabizottsági ülés.

A munkabizottság jó kapcsolatot alakított ki a Debreceni Akadémiai Bizottsággal, tagjai két ízben vettek részt a DAB ülésein, ahol előadásokat tartottak.

Kertészeti munkabizottság

Elnök: Nagy György

A munkabizottság munkaterülete a tárgyévben Komárom megye volt, ahol a beszámolási időszakban egy alkalommal ülésezett, egyszer pedig tudományos ankétot rendezett.

Az április 6-i ülésen Komárom megye kertészeti termelésének helyzetével és fejlesztési lehetőségeivel ismerkedett a bizottság Szikora Henrik megyei főkertész tájékoztatója alapján, aminek lényege a következőkben foglalható össze.

Komárom megye kertészeti termelésének volumene viszonylag kicsi /a megművelt terület 6 %-a/, aminek magyarázata elsősorban a kertészeti termelés számára kedvezőtlen természeti és közgazdasági feltételekben keresendő. Ilyenek a kedvezőtlen talaj-, öntözési és éghajlati adottságok, a melegigényes kultúrák fejlődésmentének 7-10 napos késése a déli megyékhez viszonyítva, s - nem utolsósorban - a fejlett ipari környezet munkaerő elszívó hatása.

Mindezek ellenére a télialma, a körte, az őszibarack és a meggy termesztése kielégíti a megye igényeit, ezekből a gyümölcsfajokból nagyobb mennyiséget termelnek exportra és a konzervipar számára, szőlőtermesztésük jelentős mennyiséget ad át a boriparnak.

A munkabizottság a tájékoztató alapján úgy ítélte meg, hogy a megye adottságai a szőlőtermesztés további fejlesztését feltétlenül indokolják, az említett gyümölcsfajok termesztésének szinten tartását lehetővé teszik, míg a zöldségtermesztést - figyelemmel a megyén belüli munkaerő hiányra - elsősorban házi, háztáji keretek között kívánatos kezdeményezni és segíteni.

A munkabizottság - ismerve a Komáromi Mezőgazdasági Kombinát fejlett műszaki háttérrel rendelkező és országosan is elismert színvonalu szőlőtermesztését - a továbbiakban úgy határozott, hogy tudományos ankétját szőlőtermesztési témakörben a kombinátban szervezi meg.

A szeptember 5-i, szőlőtermesztési tudományos ankétot - 234 résztvevővel - "A művelésmód szerepe a szőlőtermesztés fejlesztésében" címmel rendeztük meg, ahol a vitaindító előadást Dr. Csepregi Pál egyetemi tanár, a mezőgazdaságtudomány doktora, a korreferátumokat pedig dr. Kriszten György a mezőgazdaságtudomány kandidátusa /Komárom/, Zsoldos Zoltán igazgatóhelyettes /Badacsony/, Vida Sándor vezérigazgató-helyettes /Komárom/, Dr. Kraus Vilém a mezőgazdaságtudomány kandidátusa /Brno/, Dr. Göblös Gábor tudományos osztályvezető /Gödöllő/ és Dr. Peszeszér György tudományos főmunkatárs /Keszthely/ tartották. A tanácskozást szakmai bemutató követte a kombinát szőlőültetvényeiben.

A tanácskozáson elhangzottak és a bemutatón látottak alapján a munkabizottság ajánlást dolgozott ki a szőlőtermesztésnek - a művelésmódok révén - elsősorban a régió területén történő fejlesztésére, amit az érdekelt megyei szervezetek és a régió szőlőtermesztő gazdaságainak megküldött.

Mezőgazdasági, Üzemszervezési munkabizottság

Elnök: Buzás Gyula

A munkabizottság a tárgyévben is csak részleteiben teljesítette azokat a terveket, amelyeket az év elején célul tűzött ki, önálló rendezvényt nem szervezett.

A terv szerint csak Dr. Villányi Miklós MÉM államtitkárral folytatott konzultáció szervezésében vettek részt. A konzultáció jelentősége viszont igen nagy volt, mert az egész magyar mezőgazdaság helyzetével és fejlesztésének kérdéseivel foglalkozott.

Kár, hogy a másik két rendezvény elmaradt, mert mindkettő az elsővel szerves egységet alkotott volna /Dr. Vági Ferenc: A mezőgazdaság szerepe az ország hosszútávú társadalmi-gazdasági fejlődésében. Dr. Borsos János: A kutatás-fejlesztési tevékenység fejlesztésének irányítási és szervezési kérdései/.

Növénytermesztési munkabizottság

Elnök: Nyéki Jenő

A munkabizottság immár tradicionálisan megyei kihelyezett üléseken az adott megye növénytermesztési problémáival foglalkozik. Igen dicséretes, hogy ott, ahol a VEAB és a PAB régiói találkoznak, a kihelyezett üléseket a PAB-bal együtt szervezi. Az első kihelyezett ülést Székesfehérvárott, a Kossuth MgTSz-

ben tartották. Az illetékes megyei vezető szakemberek előadásában meghallgatták Fejér megye növénytermesztési és növényvédelmi helyzetének elemzését, valamint a fejlesztés célkitűzéseit. Nagy jelentőségű volt az ülés azért is, mert a megye mezőgazdaságilag művelt területe jobb adottságu az országos átlagnál. Amint a megyei adatok is bizonyítják, a termésmennyiség is meghaladja az országos területarányának megfelelő szintet. A fejlesztési feladatok közül kiemelkedő jelentőségű a szerves-trágyázás növelésére irányuló törekvés, az öntözés fejlesztése, a meliorációs tevékenység.

A megye növényvédelmi helyzete jó. Hiányosságként említették meg, hogy a megyében található mintegy 60.000 kiskert növényvédelmének jelenleg nincs meg az egységes irányítása, ez néha környezetvédelmi és más károkat okoz. A vendéglátó Kossuth MgTSz eredményeivel ismerkedve a munkabizottság megállapította, hogy igen fejlett módszerekkel dolgoznak, és nagy készséget mutatnak az új tudományos eredmények befogadására.

Hasonlóan eredményes volt a VEAB-PAB közös rendezésében szervezett Tolna megyei látogatás is.

Összegezve az agrártudományi szakbizottság munkáját, az alábbi megállapítások tehetők:

1. A szakbizottság és az egyes munkabizottságok rendezvényei országos és népgazdasági szempontból fontos témák megtárgyalását tüzték ki célul /energiaprobléma, takarmánytartó-sítás, és azt meg is valósították.
2. A munkabizottságok a régió népgazdasági szempontból ugyancsak fontos témáit tárgyalták /Fejér és Tolna megyék növénytermesztése, Komárom megyei szőlőtermesztés/.
3. Nem minden régió akadémiai bizottságával alakult ki együttműködés, holott ez legalább a dunántúli VEAB-PAB között ezt jó lenne szorgalmazni, kiszélesíteni.
4. Nem minden munkabizottságban, de a szakbizottságban sem fordítunk kellő gondot a kutatás tudományos előrehaladására.
5. Nagyobb gondot kell fordítani a pályázati rendszerünk, a pályázatok propagálására.
6. Kell keresni olyan témákat, amelyekkel a többi vidéki akadémiai bizottságokkal együttesen országos rendezvényt szervezhetünk a vidéki akadémiai bizottságok munkájának bemutatására.

BÁNYÁSZATI, FÖLDTUDOMÁNYI ÉS ENERGETIKAI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Kapolyi László

A szakbizottság távlati és operatív munkatervét földtani, bányászati és ásványi nyersanyag hasznosítási problémáinak megoldására építette fel.

Ebből kiindulva 1985-ig terjedő időszakra átfogó témacsoportonként a következőket jelölte meg:

1. A szakbizottság működési területén vizsgálja a nyersanyagbővítés lehetőségeit.

A szilárd és fluid energiahordozókon túlmenően valamennyi olyan ásványt vizsgált, amelyből belátható távlatban potenciális ásványkincs lehet, figyelemmel az energetikai, kohászati, építőipari, mezőgazdasági, stb. hasznosítási igényekre és lehetőségekre.

2. Az adott régióban a szakbizottság kiemelt feladatként kezeli a bányászati tevékenység melléktermékeként felszínre kerülő vizek komplex hasznosítását.
3. A szakbizottság és munkabizottságai vizsgálják a termelő és felhasználó vertikumok bővítésének lehetőségeit. Kiemelten foglalkoznak ezen belül az energiahordozók termelésének bővítésével - figyelemmel az import kiváltására is.

Vizsgálja az Ajka II. szénelőfordulás kiaknázásának lehetőségét egyrészt a termelési volumen oldaláról, másrészt a felhasználói igényoldalról. Segít feltárni az új igényeket, mint pl. városi Fűtőművek, építőanyagipari bázis.

Külön vizsgálja a korszerű technikán alapuló gázgyártás lehetőségét barnaszénből. Ez a szintetikus módszerrel előállítható gáz, távlatokban helyettesíthetné a jelenlegi földgázt, figyelemmel a déldunántúli gázlelőhelyek kimerülésére.

Vizsgálendő a meglévő rendszerek /tartályok, vezetékek/ hasznosíthatósága.

4. A szakbizottság vizsgálatokat kezdeményez a régióban található vegyipar szénbázisra történő visszaállításának gazdasági feltételeiről.

5. A szakbizottság pályázat kiírása után a bányászatban foglalkozik a korrozio elleni vedekezes modozatainak lehetosegeivel.
6. Kornyezetvedelmi meggondolásból megvizsgálja a szén- és bauxit hidraulikus szállításának lehetőséget az adott földrajzi régióban.
7. Ugyancsak környezetvédelmi meggondolásból vizsgálja az eddig felhalmozott és folyamatosan keletkező bányameddők komplex hasznosításának lehetőségeit, az építőipari felhasználását, valamint a rekultiváció lehetőségeit is figyelembe véve.
8. A szakbizottság megvizsgálja az adott földrajzi térségben a bányászat környezeti hatásait és a fellépő negatív tendenciák mérséklésének lehetőségeit.
9. A szakbizottság kiemelten foglalkozik az adott térségben a bányászat elemi veszélyeivel és azok elhárításának korszerű módszereivel.
10. A szakbizottság az adott térségre kiterjedően összehasonlító vizsgálatot végez a tüzeléstechnikai módszereket illetően. Keresi azok fejlesztési lehetőségeit mind nagyüzemi, mind kommunális vonatkozásban.
11. A szénhidrogén-bányászat területén folyó korszerű művelési eljárások, harmadlagos termelési módszerek helyzetére és a fejlesztés körülményeinek kijelölésére javaslatot dolgoz ki.

A nagymélységű szénhidrogén-kutatás távlati lehetőségeinek felmérése.
12. A szakbizottság szorgalmazza a terület kedvező geotermikus gradienséből eredő energetikai potenciál feltárását és felhasználási lehetőségeinek tudományos felmérését.
13. Gyakorlattá teszi a korszerű geofizikai módszerek igénybevételét az ásványkincsek kutatásánál és feltárja a regionális geofizikai anomáliák értelmezési kérdéseit.
14. A népgazdaság korlátozott lehetőségeire tekintettel, keresi a többtermékes bányászat lehetőségeit.
15. A különféle szervezetek által végzett földtani furásoknál törekszik a komplexitásra és meg kell szervezni az érdekelt szervezetek kölcsönös információ-cseréjét.
16. A szakbizottság feladatának tekinti a térségben működő bányászat műszaki, szervezeti színvonalának összehasonlító vizsgálatát, szervezi a haladó módszerek elterjesztését

tapasztalatcsere útján, lehetőséget teremt továbbá az újszerű technikai és szervezeti módszerek ismertetésére.

17. A szakbizottság foglalkozik a munkaerőellátás kérdéseivel. Ezen belül vizsgálja a munkaerő kínálat és munkaerő igény földrajzi kapcsolatait, a szociális, kulturális problémákat.
18. Támogatja és koordinálja az ipartörténeti kutatásokat és a munkásmozgalmi emlékeket oly módon dolgozza fel, hogy azoknak jövőbemutató elemei tudományos megalapozottsággal nyerjenek rendszerezést.
19. A szakbizottság feladatának tekinti az ásványelőkészítés és ásványnemesítés problémakörének vizsgálatát. Ezen belül a szénelőkészítés, szén-nemesítés és darabosítás problémakörét felölelő vizsgálatok, valamint a bauxit komplex hasznosításának kérdéseit.

Szilárdásvány bányászati munkabizottság

Elnök: Nagy Lajos

Rendezvények:

I. negyedév, január: Tatabánya, munkabizottsági ülés.

Témája:

1. Beszámoló az 1983. évi célkitűzések megvalósításáról.
Előadó: Nagy Lajos
2. Az 1984. évi program megtárgyalása, végrehajtásának előkészítése és a végrehajtás személyekre szóló elosztása.
Előadó: Fazekas János

1984. február 17-én a VEAB székházában tartotta a szakbizottság első "Felolvasó ülését"

Témája: "Az omlasztásos jövesztési technológia elterjedése a magyar bányászatban 1982-ig".

Előadó: Fazekas János

A felolvasó ülés anyaga a VEAB "Felolvasó ülések" sorozatában jelenik meg.

Március 29. Tatabánya, munkabizottsági ülés

Témája:

1. A tatabányai szénmedencében alkalmazott korszerű kitermelési technológiai rendszerek, valamint a vízveszély elleni

védekezés korszerű módszerei.

Előadó: Petrássy Miklós

Junius 14. Oroszlány, munkabizottsági ülés

Témája:

1. Komplexen gépesített vágathajtási és fejtési technológiai rendszerek alkalmazásával elért eredmények az Oroszlányi Szénbányák bányáiban.

Előadók: Barabás Mihály
Reményi Viktor

November 27. Dorog, munkabizottsági ülés

Előadások:

1. Korszerű hajtástechnikai megoldások alkalmazási lehetőségei a hazai szilárd ásványbányászatban.

Előadó: Csipke László

2. Konkrét hajtástechnikai megoldások beüzemelési és üzemeltetési tapasztalatai.

Előadó: Esztó Miklós

Frekvenciaváltós hajtások.

Előadó: Török István

3. Szabályozott hajtásrendszerek beillesztése az üzemi, vállalati diszpécser-rendszerbe.

Előadó: Kapás Zoltán

4. Szénelőkészítő művek automatizálási megoldása, programozható logikai vezérlő segítségével, tervezési, kivitelezési tapasztalatok.

Előadók: Sasvári József
Körmöczi Győző

Az előadások után látogatás a Dorogi Szénbányák osztályozójára a PLC-s vezérlés megtekintése, valamint a Lencsehegyen működő frekvenciaváltós hajtás megtekintése.

1984. december 14-15-én tartandó konferenciát a főtészenomlasztásos rendszerek témakörében a munkabizottság kezdeményezésére rendezik. Az előkészítő és szervező munkában a munkabizottság nagy szerepet vállalt.

Több előadással résztvettek az országos szintű "Közethoronyozási tapasztalatcserén", valamint a bányamentők országos tapasztalatcseréjén.

Fluid ásványbányászati munkabizottság

Elnök: Trombitás István

A munkabizottság tevékenysége céljaként az alábbi fő területeket jelölte meg:

1. A szénhidrogén-, viz és bauxitbányászat hidromechanikai, hidrogeológiai kérdéseinek vizsgálata, és az érintett vállalatok közötti egyeztetése a régió területén.
2. A geotermikus energia és hulladékenergia hasznosításának aktuális kérdései.
3. A szénhidrogén bányászat legaktuálisabb kérdéseinek tanulmányozása, különös tekintettel a másodlagos-harmadlagos művelések kérdéseire.

Május, Gellénháza, munkabizottsági ülés.

Témája:

1. Karsztos tároló rendszerek korszerű művelési módszerei.
Előadó: Szittár Antal
2. Publikációs feladatterv megvitatása.
Előadó: Paczuk László

Julius, Nagykanizsa, munkabizottsági ülés

Témája:

1. A geotermikus és hulladékenergiák hasznosítási kérdései.
Előadók: Koncz István
Lakatos Sándor

November 27. Nagykanizsa, munkabizottsági ülés.

Témája:

1. A nagyérzékenységű műszerre alapozott hidrodinamikai módszerek fejlesztése.
Előadó: Megyeri Mihály
2. Az 1985. évi munkaterv tervezet megvitatása.

Földtani munkabizottság

Elnök: Szantner Ferenc

A munkabizottság 1984. évi tevékenységével a fő célokat megvalósította. Munkakapcsolatot teremtett a régióban dolgozó szakemberek között és lehetőséget egymás munkájának megismerésére. Figyelemmel kísérte a régió területén folyó nyersanyagkutatást és bányászatot, azok földtani megismerésére irányuló munkáit.

Munkájuk során rugalmasan alkalmazkodtak a tényleges helyzethez, és ennek megfelelően változtatták meg programjukat. Így a korszerű földtani információs rendszerek kialakításával, annak eredményeivel, gondjaival és további fejlesztésével foglalkozó ankét témája időközben kibővült, mivel országos szintű rendezvény lesz, ennek időpontját 1985. évre kellett áttenni.

A Dunántuli Középhegység vízháztartásának kérdéseit megvitató ankétot - mivel a vitaindítónak szánt ALUTERV-FKI anyag adatai nem megalapozottak, amit a teljes kép megismerése érdekében az ankéton szintén célszerű megvitatni -, az Ipari Minisztérium kérésére elhalasztották.

Ugyanakkor - bár korábban nem tervezték - vitaülésein foglalkoztak Ajka-II. terület köszénkutatásának eredményeivel. Ebben az időben jutott ugyanis befejező stádiumba az Ajkai-medence pótlását célzó felderítő köszénkutatás. Ennek jelentősége a régió gazdaságára aktuális feladattá tette számukra a felderítő kutatás eredményeinek, a továbbkutatás feladatainak, gondjainak megvitatását.

Munkájuk során együttműködtek a társ-munkabizottságokkal. Az együttműködés a kettős tagsággal rendelkező és összekötői feladattal megbízott tagok révén valósult meg.

Rendezvények:

Március 29-én került sor a Magyarhoni Földtani Társulat Közép- és Északdunántuli Szervezetével közösen szervezett éves beszámoló ülésre, amelyen a területünkön tevékenykedő 10 vállalat és intézmény szakemberei 14 előadásban számoltak be 1983. évi tevékenységük tudományos és gyakorlati eredményeiről.

A beszámoló ülést Szantner Ferenc elnök vezette le.

A beszámoló ülés előadásai:

Biró B: A Bakonyi Bauxitbánya 1983. évi bányaföldtani tevékenysége és kutatási eredményei

Gerber P: A Tatabányai Szénbányák 1983. évi bányaföldtani tevékenysége és kutatási eredményei

- Makrai L., dr. Tóth P.: A Veszprémi Szénbányák 1983. évi földtani kutatási eredményei és az 1984. évi feladatok
- Ádám A., Erkel A., Farkas I., Hoffer E., Kovács G., Nyitrai T., Ráner G., Rezessy G., Szabadváry L., Szörényi Z.: A MÁELGI 1983. évi tevékenységének ismertetése a földtani előkutatásokban és a prognosztikus munkában
- Bodri Gy., Cziller E., Farkas I., György T., Kakas K., Majkuth T., Pattantyus M., Szörényi Z., Nyitrai T., Varga J.: Beszámoló előadás a MÁELGI 1983. évi felderítő és részletező munkásságáról
- Haas J., Jocháné Edelényi E., Tóth Á.: MÁFI-nak a Dunántúli Középhegységben végzett alapszervény és prognózis munkáinak ismertetése
- Marosi I., Sikhegyi F.: Beszámoló a Kisalföld földtani felvételeiről
- Bence G., Császár G., Horváth I.: A Balatonfelvidéken és Balatonfőn folytatott földtani térképezés
- Bernharft B., Partényi Z.: Tájékoztató a felsőkréta és eocén szénkutatósról
- Dr. Kéry J.: Ismertetés a Középdunántúli területi földtani szolgálatnál végzett agrogeológiai kutatási munkákról
- Klespitz J.: Tájékoztató a DÉLKÓ zalahalápi bazaltbánya területén végzett porfurációs földtani kutatásokról
- Kumánovics Gy.: Beszámoló a Középdunántúli Vízügyi Igazgatóság vízföldtani tevékenységéről
- Lorberer Á.: A VITUKI Dunántúli Középhegységben végzett 1982-1983. évi vízföldtani kutatásai
- Hegyiné Horányi K., Komlóssy Gy.: Az ALUTERV-FKI 1983. évi bauxit- és vízföldtani munkái

Az ülés lehetőséget biztosított a régióban dolgozó szakembereknek egymás kutatási eredményeinek megismerésére, véleményezésére és tapasztalataik kicserélésére.

A különböző iparágak szakemberei ismertették eredményeiket, amelyeket a komplex kutatás elve alapján más iparágak is tudnak alkalmazni.

Junius 12. Veszprém, munkabizottsági ülés

Témája: A földtani tudományos értékek védelmének helyzete.

1. Kozma Károly: ismertette a régió területén található védett földtani-természeti objektumokat és felvázolta az elvégzendő feladatokat.
2. Dr. Kéry János: ismertette a védetté nyilvánítás módját és jelenlegi helyzetét.
3. Dr. Szabó Elemér: a bauxitbányászatban feltárt földtani objektumok felméréséről tartott tájékoztatót.

A témával kapcsolatban az alábbi feladatokat határozta meg a munkabizottság:

- a/ a védett földtani értékek dokumentálása, topográfiájának összeállítása,
 - b/ a tudománytörténeti, vagy muzeális szempontból értékes földtani dokumentumok felmérése, nyilvántartása,
4. Károly Gyula: tájékoztató, a komplex nyersanyagkutatás gyakorlati megvalósulásának helyzetéről.

Az elhangzott tájékoztató alapján megállapíthatjuk, hogy a komplex kutatás terén eredményes együttműködés alakult ki az érdekelt vállalatok között, különösen a Bauxitkutató Vállalat és a szénbányák között.

Junius 21. Veszprém, vitaülés

Témája: Ajka-II. /Káptalanfa-Gyepükaján/ terület földtani kutatásának eredményei

Pera Ferenc, a szakbizottság titkára, megnyitójában elmondta, hogy a végzett kutatás eredményeképpen az Ajkai-medence jövője biztosított. Az ajkai bányászat termelése hasonló gazdaságossággal, évi 2,5-3,0 millió tonna termelési kapacitással Ajka-II. területéről pótolható. Biztosított a 3500, jól kvalifikált bányász foglalkoztatása.

A vitaülés előadásai:

- Pera F., Makrai L., Tóth P.: Ajka-II. terület kőszénkutatásának eredményei és jelentősége
- Gellai M., Kanuer J., Szantner F., Tóth K.: Csabpuszta-Gyepükaján környékének földtani viszonyai
- Szentai Gy.: Ajka-II. terület várható vízföldtani viszonyai
- Hegedűsné Koncz M., Sebestyén I., Szantner F.: A csabpusztai kettős szintű bauxitterület vízföldtani viszonyai
- Oswald Gy.: A Központi Földtani Hivatal Ajka-II. terület kutatásával és értékelésével kapcsolatos elvárásai

A vitaülés inspirációjára a további kutatások egyeztetése, az adatok kölcsönös cseréje és közös értékelése tárgyában a Veszprémi Szénbányák és a Bauxitkutató Vállalat között, együttműködési szerződés van kialakulóban.

December hó, Vitaülés

Témája: Veszprém megye ásványi nyersanyagainak igénybevétele és megkutatottsága

A megye területén található kőszén, bauxit, mangán, homok, kavics, szilárd építőanyagok és talajjavító anyagok megkutatási szintjét, kitermelésének helyzetét, hasznosítási fokát, a népgazdaság e nyersanyagokra vonatkozó távlati igényét, ezzel összefüggésben a reménybéli vagyon mennyiségét, területi elhelyezkedését, a nyersanyagprognózis, kutató és feltárómunka anyagi, technikai és szervezési oldalról jelentkező igényét vitatják meg az ülésen.

Geofizikai munkabizottság

Elnök: Ádám Antal

Rendezvényei:

Január 24. Veszprém, kerekasztal konferencia

Témája: Ajka-II. reménybéli barnakőszén terület és a kapcsolódó területek kutatásánál alkalmazott geofizikai módszerek és elért eredmények.

Vitaindító előadások:

1. Makrai László: A földtani felépítés vázlata
2. Hoffer Egon: A terület geofizikai előkutatása
3. Nyitrai Tibor: Szeizmikus kutatások
4. Szörényi Zoltán: Multifrekvenciás elektromágneses kutatások
5. Nád Béla: Karotázs mérések
6. Ráner Géza: Összegzés az ELGI geofizikai tevékenységéről Ajka-II. terület kutatásában
7. Majkuth Tamás: Ajka-II. terület szeizmikus kísérleti méréseinek ismertetése
8. Dr. Tóth Péter: Összefoglaló a külszíni mérések alapján felállítható geofizikai- földtani modellről
9. Dr. Fábiáncsics László: Tájékoztató az új típusu mélyfurási geofizikai módszerekről
10. Dr. Ádám Antal: Nagymélységű elektromágneses kutatások

Pera Ferenc, vezérigazgató, a szakbizottság titkára megnyitójában röviden ismertette a jelenlegi ajkai bányauzem ezredfordulóra szükséges pótlásának népgazdasági jelentőségét, különös tekintettel a felszíni és mélyfurásos geofizikára háruló feladatokra, a terület földtani viszonyainak tisztázásában.

A kerekasztal konferencia résztvevőinek egyöntetű véleménye az volt, hogy a geofizikai módszerek fokozott alkalmazásával a terület megkutatásához szükséges idő jelentősen lerövidíthető, a kutatási költségek csökkenthetők.

Március 30. Tatabánya, előkészítő ülés

Témája: "A bányageofizika feladatai és eredményei az eocén szénbányászatban"

A vita eredményeként az alábbiakban állapotok meg:

1. A jelenlévők az ELGI képviselőjével együtt állítsanak össze összefoglaló előadást a fenti címen.
2. Az összefoglaló megvitatása, valamint a további előkészületek megtárgyalása céljából 1984. május 3-án előkészítő ülést kell összehívni Oroszlányban.
3. A kibővített ülés időpontja 1984. június 14. Tatabánya.

Június 7. Veszprém, munkabizottsági ülés

Témája: "A dunántúli nagyszerkezetű földtani-geofizikai kutatások"

Előadások:

1. A Dunántúlon keresztülhuzott alapszelvények mentén végzett reflexiós szeizmikus magnetotullerikus vizsgálatok eredményei.
Előadó: Ráner Géza
2. A GVK mélyszerkezeti kutatásai a Kisalföld környezetében.
Előadó: Pogácsás György
3. Referátum az előzőekhez kapcsolódó adalékok, konkrét kutatási eredményeket, problémákat bemutatva.
Előadó: Bardócz Béla
4. Ismertetés az ausztriai Lavantálban végzett magnetotullerikus mérések eredményeiről.
Előadó: Dr. Ádám Antal
5. Összefoglaló az Alpi-tektonikai szerkezetek magyarországi indikációjáról.
Előadó: Haas János

Ezeknek az előadásoknak a tükrében a résztvevők a vita-ülés végén összefoglalták a dunántúli nagyszerkezetek ismertségének mai állapotát, az Alpi-tektonikai szerkezetek lehetséges magyarországi indukcióját.

A munkabizottság vezetősége a tárgyévben négy ülést tartott, amelyből kettő a fent említett előadó ülésekhez kapcsolódott. A másik két összejövetelt, szűkebb vezetőségi körben Sopronban, illetve Veszprémben tartották aktuális feladatok megvitatására.

A munkabizottság folytatta az 1983. év végén rendezett "Bányageofizikai vitaülés" anyagának szerkesztését, amely anyag már nyomdakész állapotban van, várhatóan folyó év végén, vagy 1985. első napjaiban terjeszthető lesz.

Környezetvédelmi munkabizottság

Elnök: Fekete Lajos

Rendezvények:

Április 26. Tapolca, munkabizottsági ülés

Témája: "A Tapolcai-medencében folyó bauxitbányászat környezetkárosító hatásai"

Előadások:

1. Vélemény és álláspontkérés az OTKH /Veszprém/ részéről a bányászati környezetkárosító hatásokról és azok kivédésére tett intézkedésekről, valamint a tapasztalatok alapján javaslat a további munkára vonatkozóan.
2. A Bakonyi Bauxitbányáknál a vízszintsüllyesztéssel kapcsolatos környezetkárosító hatások kivédésének csökkentésére tett intézkedések.
Előadó: Kiss István
3. A Bakonyi Bauxitbányák külfejtési és mélyművelési bauxitbányászódásának környezetkárosító hatása csökkentésére tett tervszerű környezetvédelmi intézkedések.
Előadó: Katzler István

Október 18. Várpalota, munkabizottsági ülés

Témája: "A várpalotai szénbányászat és szénelőkészítés környezetkárosító hatásai, és azok csökkentésére tett intézkedések"

Előadások:

1. Tájékoztató a várpalotai bányászódásról.
Előadó: Dósa Zoltán
2. Bányaműveletek következtében kimerült területek újrahasznosítása jogi szempontból.
Előadó: Dr. Magyar Gyula
3. Bányaműveletek következtében kimerült területek újrahasznosítása mezőgazdasági szempontjai.
Előadó: Dr. Leitold László

4. Várpalota környéki levegőszennyezés és porhatás.
Előadók: Vájer László
Borsik Jenő
5. Veszprém megye környezetvédelmi helyzete.
Előadó: Morvai György

November 21. Dorog, munkabizottsági ülés.

Előadások:

1. A felügyeleti szerv /IpM/ irányelvei a bányakár és tájvédelemről, ennek jogi értelmezéséről, szükségszerű szabályozásokról.
Előadó: Dr. Szabó László
2. Tájékoztató Fejér, Győr-Sopron, Komárom, Vas- és Veszprém megyéknek kavicsstermelésével kapcsolatos termőföldvédelmi és rekultivációs problémákról.
Előadó: Puchner Ferenc
3. 1984. évi munkabizottsági tevékenység összefoglaló értékelése és az 1985. évi munkaterv összeállítása.

Energetikai munkabizottság

Elnök: Pleva László

A munkabizottság január 26-án tartotta alakuló ülését a VEAB székházában.

Első ülésén megvitatta és elfogadta az 1984. évi munkatervet, amely az energiatakarékosság és hasznosítás témakörében tartalmaz feladatokat.

Rendezvények:

Junius 22. Veszprém, munkabizottsági ülés keretében.
Előadó- és vitaülés

Előadások:

1. Energiatakarékos kőolajfinomító eljárások
Előadók: Dr. Gárdos György
Dr. Kun Szabó Tibor
2. Energiavisszanyeréssel összekapcsolt hulladéknevesítés a Soproni Szőnyeggyárnál
Előadók: Kárpáti Árpád
Herczeg László
Balog Béla

3. Csökemencék tüzelési módjának és hatásfokának vizsgálata

Előadók: Dr. Kun Szabó Tibor

Dr. Gárdos György

4. Előmelegítő rendszerek optimális üzemének értékelése különböző mutatókkal

Előadó: Dr. Pleva László

Az első előadásban a szerzők kifejtették, hogy a jelenleg elterjedten alkalmazott oldószeresek sok más hátrányuk mellett, energetikai szempontból sem megfelelőek.

Nagy energiafelhasználást jelent az oldószeres elválasztása, az oldószer és termék esetleg többlépcsős desztillációs tisztítása. Az előadó új oldószerrel javasolt, amely mindezeket a hátrányokat csökkenti. Összehasonlításokat mutattak be más-más kőolajfinomító technológiákkal.

A második előadásban a szerzők a Dunai Kőolajipari Vállalat csökemencéit vizsgálták, különös tekintettel a fűtőolaj felhasználás csökkentése, annak földgázzal történő helyettesítése érdekében. A javaslatok hathatós kőolaj megtakarítást eredményezhetnek.

Az "Energiavisszanyeréssel összekapcsolt hulladéknemesítés a Soproni Szőnyeggyárnál" című előadás lényege: míg korábban a termelési hulladékot iszaptemetőbe, illetve kijelölt hulladékgyűjtő gödrökben tárolták, addig az új eljárás során a latexes emulziót víztelenítve az egyéb szilárd hulladékkal együtt, hőhasznosító berendezésben elégetik. Ez a megoldás hasznos jelent mind a környezetvédelem, mind az energiatakarékosság szempontjából.

A negyedik előadásban elsősorban az ásványolajipari finomítóknál használt előmelegítő-rendszer értékeléséről volt szó. Az előadó és munkatársai időközben kidolgoztak egy optimális hőcserélő-rendszert és módszert, amelyet alkalmazásra javasolnak. Ezzel lehetővé válik az adott hőcserélő-rendszer üzemeltetéseinek megváltozása esetén egyszerű, megkerülő vezetékkel, a gazdaságos üzem biztosítása.

A munkabizottság célja a régió területén működő geodéziai és bányamérési szakemberek tömörítése, szakmai és társadalmi feladataik megoldásában kölcsönös támogatás és szaktanácsadás, egymás szakmai kérdéseinek megismertetése, az élenjáró és megvalósítható műszaki és számítástechnikai módszerek ismertetése, javaslatok megtétele.

A munkabizottság félévenként rendezendő két napos, illetve egy napos üléseken tárgyalja a szakterület és a munkaterület aktuális kérdéseit, mely ülésekre a napirenden szereplő témáknak megfelelően, külső szakértőket is bevon, a munkaterületen kívül dolgozó szakembereket is meghív.

Rendezvények:

Május 23-24. Sopron, munkabizottsági ülés

Előadások:

1. Kőzetmozgási folyamatok megfigyelésének szükségessége a bányaművelési tevékenység szempontjából
Előadó: Neuberger Antal
2. Felszíni mozgások meghatározása fotogeometriai és számítástechnikai módszerekkel
Előadó: Dr. Somogyi József
3. Dőlésmérések mélyművelésű bányákban
Előadó: Bartha Gábor
4. Új módszer a felszíni mozgásvizsgálatok értékelésére
Előadó: Czompó József
5. Elképzelések a bányabeli kőzetmozgások elektromos előrejelzésére
Előadók: Dr. Ádám Antal
Szarka László
Verő József
6. Lézeres tapasztalatok az Croszlányi Szénbányák területén
Előadók: Fónay Valér
Király Zoltán
7. Elektrooptikai távmérők fejlettségi foka napjainkban, típusaik a világpiacon
Előadó: Bácsatyai László
8. Távmérők gyakorlati tapasztalatai a bányászatban
Előadó: Emmer Artur

A soproni ülés első napja során elhangzott előadások tájékoztatást adtak a fotogeometria bányabeli vonatkozású fejlődéséről, a digitális terepmodell és vágatkonvergencia új eszközökkel való megfogásának lehetőségéről, a dőlésmérőkkel szerzett tapasztalatokról, a felszín süllyedéseinek matematikai leírásáról.

Az ülés második napja a geofizikai előrejelzésekkel kapcsolatos kutatások és lézeres mérések tárgyával foglalkozott. A két záróelőadás az elektrooptikai távmérők nyújtotta lehetőségeket, illetve a gyakorlati eredményeket tárta a hallgatóság elé.

Október 9. Székesfehérvár, munkabizottsági ülés

Előadások:

1. A magyar bányajog gyakorlati kérdései napjainkban
Előadó: Dr. Farkas József

2. Bányászati információs rendszerek a nyersanyagkutatás tükrében
Előadó: Geffert Károlyné
3. A számítástechnika a főiskola oktatási-kutatási tevékenységében
Előadó: Dr. Ágfalvi Mihály
4. A főiskola fotogeometriai és topográfiai tanszékének számítástechnikai fejlesztései
Előadó: Dr. Gerencsér Miklós
5. Számítástechnikai fejlesztések a geodéziai tanszéken
Előadó: Dr. Nagy Lajos

Az ülésen elhangzott első előadás rámutatott a bányakárok és a bányamérések gyakorlati fontosságára. A második előadás szerzője részletesen ismertette a Bányászati Információs rendszereket, a nyomvonalas berendezések nyilvántartásának módszerét, a természeti erőforrások kutatásának módszereit, az országos környezetvédelmi rendszert és az országos azonosító rendszert.

Doktori értekezések:

Az elmúlt beszámolási időszak óta két szakbizottsági tagunk védte meg doktori értekezését, mindketten "summa cum laude" minősítéssel.

1983. október 13-án

NEMESI László: "Geofizikai módszerek szerepe és komplex értelmezésük lehetőségei nagymélységű üledékes medencék előkutatásában"

cimmel.

1984. október 31-én

PERA Ferenc: "Mélyművelésű szénbányák vízmentesítési rendszereinek vizsgálata"

cimmel.

BIOLÓGIAI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Salánki János

Az év során a szakbizottság vezetősége kétszer tartott ülést. Február 13-án megvitatta az 1983-as év tapasztalatait és a munkabizottságok 1984-es terveit. A munkabizottságok elé célul tűzte ki az interdiszciplináris rendezvények előtérbehelyezését. Ennek eredményeként is a munkabizottságok rendezvényeik közel felét részben más szakbizottságok munkabizottságaival közösen tervezték megrendezni. A beszámolókból kitűnik, hogy e tervet sikerült megvalósítani.

Ezen az ülésen döntött a vezetőség a felolvasó ülés témáiról, és számba vette a szóbajöhető előadókat. A végleges program kialakítását - a tervbevetett személyekkel való előzetes konzultációtól függően - a vezetőség a szakbizottság elnökére bízta.

November 12-i ülésén a vezetőség meghallgatta a munkabizottságok elnökeinek tájékoztatóját a tervek teljesítéséről. A beszámolókat jóváhagyólag tudomásul vette.

A szakbizottság területéről érkező pályázatokról elhangzott tájékoztatóval kapcsolatban azt állapította meg, hogy a kutatóintézetek dolgozói általában tartózkodnak pályázat benyújtásától. Ez nem helyes, mert így a beérkezett pályázatok nem tükrözik a régióban folyó biológiai kutatások egyébként magas színvonalát.

A szakbizottság felolvasó ülést tartott a VEAB székházban november 12-én, az alábbi programmal:

Megnyitó /Salánki János lev.tag, a szakbizottság elnöke/
Herbicid rezisztencia a gyomnövényeknél /Hunyadi Károly
egyetemi docens, a mg.tud.kandidátusa/
Újabb irányzatok az ingerületkutatásban /Kiss Tibor tud.
főmunkatárs, a biol.tud.kandidátusa/.

Az ülésen 42 érdeklődő vett részt, és élénk vita alakult ki.

Entomológiai és mikrobiológiai munkabizottság

Elnök: Sáringer Gyula

A munkabizottság célja, hogy a szakterület legaktuálisabb problémáiról sokrétű tájékoztatást nyújtson a régióban élő tagjainak és minden érdeklődőnek. Az 1984-es esztendő első félévének programját az élettani és toxikológiai munkabizottsággal közösen rendeztük meg. Az együttes rendezvény eredményét talán az érdeklődők nagy számával és a kialakult vitával lehet leginkább értékelni.

Előadói ülések

1984. június 4-én a VEAB székházban.

Téma: rovarok inszekticidekkel szembeni rezisztenciája.

Előadók:

Dr. Szabó László tud. osztályvezető

NEVIKI Biológiai Osztály, Veszprém

A különböző Arthropoda-fajokban kialakuló peszticid rezisztencia helyzete a világban és hazánkban

Dr. Gausz János tud. főmunkatárs

MTA Szegedi Biológiai Központja, Szeged

Az inszekticid rezisztencia genetikai alapjai

Dr. Kiss István tud. főmunkatárs

NEVIKI Kémiai Osztály, Veszprém

Biokémiai mechanizmusok kutatási irányai, különös tekintettel a kolinerg rendszerre

Sági Károly tud. munkatárs

NEVIKI Biológiai Osztály, Veszprém

Takácsatkák akaricidekkel szembeni rezisztenciaszintjének mérése a NEVIKI-ben.

Adel H. Gharib és Dr. Szalay-Marzsó László aspiráns, ill.

egyet. tanár, MTA Növényvédelmi Kutató Intézet, Budapest,

ill. GATE Gödöllő

Az Aedes aegypti szunyogfaj ellenállóságának lehetősége a rovarpatogén Bacillus thuringiensis H-14 szerotípusával szemben /laboratóriumi vizsgálatok/

1984. november 27. Agrártudományi Egyetem Növényvédelmi Intézet, Keszthely.

Téma: rovarkártevők elleni rezisztencianemesítés.

Előadók:

Dr. Szentesi Árpád tud. csoportvezető

MTA Növényvédelmi Kutatóintézete, Budapest

A növények rovarokkal szembeni rezisztenciájának elméleti alapjai

Dr. Kuroli Géza tszv. egyetemi tanár, rektorhelyettes
Agráregyetem, Mosonmagyaróvár
A levéltetvek egyedszámának alakulása és a burgonyafajták
levélzetének beltartalmi összetevői közötti összefüggések

Dr. Dolinka Bertalan tud.osztályvezető
MTA Mezőgazdasági Kutatóintézete, Martonvásár
A rezisztencia kutatások állása és eredményei a kukorica-
kártevők ellen

Az előadóüléseken elhangzott előadások 1-2 oldalas össze-
foglalója a VEAB Értesítőben jelenik meg.

Élettani és toxikológiai munkabizottság

Elnök: Kiss István

A munkabizottság 1984-ben két jelentősebb rendezvényt
szervezett:

1. Rovarok inszekticidekkel szembeni rezisztenciája /Közös
előadóiülés, programját lásd az entomológiai és mikrobioló-
giai munkabizottságnál, VEAB székház, Veszprém, VI. 4.
2. Toxikokinetikai és metabolizmus vizsgálatok. /Kerekasztal
megbeszélés a kutatóintézeti, ipari és engedélyező hatósá-
gi szakemberek részvételével. Az élettani és toxikológiai,
valamint az agrokémizálási munkabizottság közös rendezvé-
nye, VEAB székház, XI. 3.

A fentiekén kívül a munkabizottság részt vett a MÉT Ideg-
tudományi Szakosztálya 1984. évi plénumának lebonyolításában,
VEAB székház, I. 23-25.

Gyombiológiai munkabizottság

Elnök: Hunyadi Károly

A munkabizottság szoros kapcsolatot tart fenn a Növényvé-
delmi és Agrokémiai Állomások hálózatával, amelyek nagyban
elősegítik a bizottság tartalmas munkáját. 1984-ben egy ren-
dezvényt tartottak a PEAB-bal közösen, Pécsen 1984. május 23-
án, a Baranya megyei Növényvédelmi és Agrokémiai Állomáson.

Előadók:

Dr. Hunyadi Károly egyetemi docens
KATE Növényvédelmi Intézet, Keszthely
A gyomnövénykutatás helyzete az Egyesült Államokban

Dr. Reisinger Péter főmérnök
NAA, Pécs
A gyomfelvételezés számítógépes rendszere, a növényvédő
állomás tevékenységének bemutatása

Az előadóülésem kb. 40 fő vett részt.

Rendszertani és ökológiai munkabizottság

Elnök: Entz Béla

A munkaterv 5 pontját kis módosítással a terveknek megfelelően teljesítették.

Az áprilisra tervezett előadóülést április 26-án tartották meg. Az elhangzott 5 munkabeszámoló közül különösen nagy érdeklődést váltottak ki Dr. Sáringer Gyula /Keszthely/: "Új ökoteknikai védekezési módszer a repcedarázs ellen" és Dr. Tóth Sándor /Zirc/: "Zengőlégy kutatások a Bakony hegységben" c. beszámolóit.

A májusra Keszthelyre tervezett tanulmányi kirándulás helyett május 26-án Lovason Dr. Nagy Jenő zártkertjét kerestük föl, ahol a házigazda kertjének mikroklimatikai érdekességeiről, a jellegzetes pannóniai gyepről, továbbá az ott meghonosított mediterrán fákról és cserjékről tartott részletes ismertetést.

Szeptember 26. és 28. között tartotta meg a munkabizottság a környezetvédelmi és tájhasznosítási koordinációs tanáccsal együttműködve a Balatoni Intéző Bizottság és a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem anyagi és erkölcsi támogatásával a Forum Pannonicum Rerum Naturalium éves munkaülését.

Ezen az ülészen a hazai kb. 40 résztvevőn kívül Burgenlandból /Ausztria/ öten, Csehszlovákiából ketten vettek részt egy jugoszláviai résztvevőn kívül. A külföldiek közül heten, a magyarok közül pedig 11-en tartottak referátumokat elsősorban olyan kérdésekről, melyek a Pannón-terület közös környezet- és természetvédelmi problémáival foglalkoztak.

Az előadások színhelye Veszprémen /VEAB/ kívül Marcali /Viztározó/, a Kisbalaton /Viztározó/, Keszthely /KATE/ és Sopron /SEFE/ voltak. Az előadásokat élénk vita követte.

Az ülészak során több együttműködés jött létre a hazai és a külföldi résztvevők között, vagy terveztek ilyeneket. Pl. környezetvédelmi tervezési kérdésekkel /Sopron-Pozsony/ és faunakutatással /Sopron és Illmitz valamint Zirc és Illmitz/ kapcsolatban.

A sikeres tanácskozások után a záróülésen a Burgenlandi Tartományi Kormány nevében Dr. M. Tschach meghívta a Forum résztvevőit a soron következő 1985-ös ülészakra Eisenstadt-ba /Burgenland/.

Tervbevéttük, hogy az eddigi szokásnak megfelelően a Forumon elhangzott előadások teljes terjedelemben vagy rövidített formában nyomtatásban is megjelenjenek. Ehhez a BIB főtitkára anyagi támogatását ígérte.

A munkabizottság az elmúlt évekhez hasonlóan résztvett a 26. Hidrobiológus Napok szervezésében, melyeket november 14-15-én Budapesten tartottak meg.

ERDÉSZETI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Magyar János

A szakbizottság január 30-án tartott vezetőségi ülésén a következő napirendi pontokat tárgyalta meg:

- az 1983. évi munkáról készült jelentés,
- a munkabizottságok 1984. évi munkatervének egyeztetése,
- a beérkezett pályázatok értékelése,
- a tudományos minősítéssel kapcsolatos teendők,
- pályázatok kiírása,
- egyébek.

Az ülés résztvevői az 1983.évi munkáról szóló jelentést egyhanguan elfogadták, majd egyeztették és jóváhagyták az 1984-re vonatkozó munkatervet.

A pályaművekről megállapították, hogy a kiirt témákhoz képest kevesen nyújtottak be pályázatot, bár a beérkezettek magas szinten íródtak: az egyik I., a másik II. díjban részesült.

A szakbizottság munkaterületén - a VEAB régióban - 1984-ben 1 kandidátusi fokozat és 2 egyetemi doktori cím megszerzésére irányuló értekezés készül külső szakemberek tollából. Olyan állásfoglalás született, hogy a szakbizottság mindhárom jelölt munkáját támogatja. A jelöltek az év folyamán a szükséges segítséget meg is kapták. A kandidátusi értekezés "házi véde" megtörtént, az egyik doktorjelölt pedig eredményes szigorlatot tett.

Erdőgazdálkodási munkabizottság

Elnök: Majer Antal

A munkabizottság első ülését a környezetvédelmi és tájhasznosítási koordinációs tanács természetvédelmi munkabizottságával közösen tartotta meg a M.N. Veszprémi Erdőgazdasága Zirci Erdészetiénél, május 10-én. A résztvevők egy előadást és öt korreferátumot hallgattak meg.

Az előadást Dobroszláv Lajos tartotta "Bükk magtermelő állományok értékelése az 1982-83. évi kijelölések alapján" címmel.

Korreferátorok voltak:

- Kemény László erdőművelési osztályvezető, Veszprém,
- Csapody István természetvédelmi főfelügyelő, Sopron,
- Horváth Károly erdőművelési osztályvezető, Keszthely,
- Szikra Dezső igazgatóhelyettes, Veszprém,
- Tompa Károly egyetemi tanár, Sopron,
- Borsodi Imre igazgató, Veszprém.

Az előadás és a korreferátumok a VEAB Értesítőben megjelennek.

A 20 munkahelyet képviselő 34 szakember helyszíni bemutatón vett részt a pálihálási bükkösben /Porva 14. tag A jelű erdőrésztlet/, ahol 16 fő mondta el véleményét a látottakról, majd megtekintették Zirc nevezetességeit. Az ülés végén 10 pontba foglalt határozatot fogadtak el a magtermeléssel összefüggő feladatok végrehajtására.

A második ülést Nagykanizsán, a Zalai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság központjában tartották szeptember 24-én.

Előadást tartott Andor József: "A fahasználat helyzete a VEAB régióban" címmel.

Korreferátorok voltak:

- Czágásch József igazgatóhelyettes, Győr,
- Lustyik János igazgatóhelyettes, Tatabánya,
- Kurdi Lajos osztályvezető, Keszthely,
- Szanati László igazgató, Szombathely,
- Rumpf János egyetemi adjunktus, Sopron.

Az előadás és a korreferátumok megjelentetése folyamatban van.

Az ülésen elhangzottakhoz a tizenhárom munkahelyről érkezett huszonnyolc részvevő közül kilencen szóltak hozzá. A vita összegezéseként a jelenlévők 12 pontban megfogalmazott javaslatot fogadtak el.

Faipari munkabizottság

Elnök: Cziráki József

A munkabizottság az első ülését Debrecenben tartotta május 16-án, a DAB illetékes munkabizottságával együttműködve "Az akác termesztése és sokoldalú, magasértékű hasznosításának lehetőségei" témakörben. A rendezvényen 10 előadás hangzott el; az előadók, ill. előadások:

- Köllő Ferenc: Az akác elterjedése Észak-Tiszántulton
Kapusi Imre: A nyírségi akáctermesztés fejlesztésével kapcsolatos ERTI-kutatások
Hártó János: A nyírségi akácok fatömege, mérete és minősége, tekintettel az iparifa felhasználhatóságára
Papp Mihály: Az alföldi akác termelési rendszer működésének tapasztalatai
Osztrogonác János: Az akác termesztésének és feldolgozásának főbb gazdasági összefüggései a felső-tiszai tájon
Szabadhegyi Győző - Molnár Sándor: Ujabb lehetőség az akác gazdasértékü hasznosítására
Berecz András: Az akác butoripari hasznosításának műszaki, gazdasági kérdései
Molnár Sándor: Az akác termesztésének és faanyag-minőségének néhány összefüggése
Herczeg János - Molnár Sándor: Az akáctermesztés és -hasznosítás néhány műszaki-ökonómiai összefüggése.

A rendezvényen élénk és hasznos vita alakult ki. Az előadásokat - kötetbe foglalva - az Erdészeti és Faipari Egyetem az év végén megjelenteti, a szerkesztő feladatait Molnár Sándor látja el.

A munkabizottság butoripar-fejlesztéssel foglalkozó két munkacsoportja szeptember 10-i ülésén úgy határozott, hogy Kormos Ernő igazgató és Németh Alajos főmérnök a zárójelentést 1985. elejére elkészíti, és az összes hazai butorgyár részére megküldi.

A munkabizottság második rendezvényét a Faipari Tudományos Egyesület soproni csoportjával együttműködve, Sopronban, az Erdészeti és Faipari Egyetem tanácstermében tartotta november 14-én "A fa- és papiripari felsőfoku képzés helyzete és távlatai" témában. Az anketon, miután a résztvevőket Cziráki József, majd az egyetem nevében Gál János rektor köszöntötte, 4 előadás hangzott el. Az előadók, ill. előadások:

- Szabó Gyula főosztályvezető-helyettes /MFM/: A faipari felsőoktatás kialakulása, helyzete és célja
Hargitai László: A faipari mérnökhallgatók oktatása az 1984-85. tanévtől kezdődő reform szerint
Kormos Ernő igazgató /Balaton Butorgyár/: Mérnökhallgatók és friss diplomások üzemi gyakorlati képzése
Szabó Imre: Tájékoztató a papiripari mérnökképzés beindításáról

Az előadásokban és az előadások nyomán elhangzott javaslatokat Kiss Jenő, a FATE helyi csoportjának elnöke foglalta össze.

Vadgazdálkodási munkabizottság

Elnök: Kőhalmy Tamás

A munkabizottság első ülését Sopronban tartották március 30-án az Erdészeti és Faipari Egyetemen, ill. a Tanulmányi Állami Erdőgazdaságnál. A téma "A vadgazdálkodás oktatásának helyzete" volt. Négy előadás hangzott el:

Obermayer György: A Tanulmányi Állami Erdőgazdaság munkája az oktatásban és a vadgazdálkodásban

Kőhalmy Tamás: A vadászati oktatás története, helyzete és kilátásai

Kárpáti László: A Fertő-tó élővilága

Faragó Sándor: A Fertő-tó és környéke vadászati hasznosítása

A résztvevők megtekintették az egyetem központi könyvtárának műemléktárát, majd tanulmányuton vettek részt Sopron környékén.

A munkabizottság második ülését december 10-én rendezte meg a pápai "Molnár Gábor" /korábban "Partizán"/ Vadásztársasággal együttműködve, Kupon. Előadást Wolf Emil erdőmérnök, a MAVOSZ Veszprém megyei fővadásza tartott "A Veszprém megyei vadásztársaságok nagyvadgazdálkodása" címmel. Ezt követően a Vt. elnöke ismertette a társaság gazdálkodására jellemző főbb adatokat és a társaság további fejlesztési céljait. Az előadást ill. az ismertetést terepi bemutató követte. Az ülés a hallottak és látottak megvitatásával és tanulságos értékelésével, majd a munkabizottság 1985. évi munkatervének a megállapításával zárult.

JOGTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Hardy Zoltán

A szakbizottság 1984-ben egy alkalommal ülésezett. A II. negyedévben megvitatta a hatósági információ igazgatás-, ügyvitelszervezési - és számítógépes rendszeréről szóló tanulmányt. A tanulmány lényegében az MTH hatósági munka statisztikai mérésére vonatkozó új számítógépes nyilvántartási rendszerének kétéves tapasztalatait dolgozta fel. Gyakorlati szemszögből értékelte az új rendszer működését. A vitában a számítógépes hatósági adatnyilvántartási rendszer előnyei mellett annak fogyatékoságai is hangot kaptak. A szakbizottsági elemzés alapján javaslatokat is tettünk a Minisztertanács Tanácsi Hivatalának a rendszer tökéletesítésére.

A szakbizottság tagjai gazdag publikációs tevékenységet is folytattak. A szakbizottsági munka igazi értéke tehát az egyéni kutatói területeken bontakozott ki. A publikációk részben az Állam és Igazgatásban jelentek meg. Témák: az előbb említett hatósági számítógépes információs rendszerről; a magánkiszipar és a magánkiskereskedelem hatósági eljárási rendjéről; a tanácsi döntési mechanizmus néhány elvi és gyakorlati kérdéséről. Másrészt a Magyar Jog adott helyet tanulmányainknak. Téma: a pártfogó felügyelet végrehajtásából a bűnüldöző szervekre háruló feladatok; ujszerű bírói megítélés a pártfogó felügyelet körében.

Államjogi és államigazgatásjogi munkabizottság

Elnök: Tóttő János

3 alkalommal ülésezett. Az I. negyedévben megtárgyalta a magánkiszipar és a magánkiskereskedelem hatósági eljárásának újszerű feladatait, hangsúlyozva az egyes tanácsi szervek együttműködésének súlypontjait. A munkabizottság is foglalkozott a hatósági statisztikai adatfeldolgozás számítógépes nyilvántartásának tapasztalataival. A Minisztertanács Tanácsi Hivatala egyik főosztályvezetőjének előadásában elemezte a munkabizottság a közigazgatás korszerűsítésének várható irányait. A bizottság egyik tagja résztvett az idei VEAB pályázaton is.

Büntetőjogi munkabizottság

Elnök: Gyepes István

A munkabizottság a hatályos büntető törvény gyakorlati alkalmazása során a VEAB régió területén felmerülő elvi és gyakorlati kérdések köréből a bűnismétlés néhány kérdésével, különösen az ismételt bűnelkövetők büntetőjogi megítélésével foglalkozott. A munkabizottsági ülés kibővített volt, azon megjelentek a régióhoz tartozó megyei bíróságok elnökei. A munkabizottság másik fontos vizsgálódási témaköre az emberi környezet és a természet hatékonyabb védelme érdekében felvetett büntetőjogi elméleti és gyakorlati kérdések elemzése volt. E témakörben két tanulmány készült.

KÉMIAI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Markó László

A szakbizottság munkaterve a munkabizottsági tematika és néhány kiemelt kémiai, tudományos-szakmai irány figyelemmel kísérését és támogatását, egyes régióbeli kutatási-fejlesztési eredmények bemutatását és megvitatását irányozta elő. A tényleges program a tervezett témakörben, de nem pontosan a tervezett részletek szerint alakult.

Április 19-én a szakbizottság a veszprémi VEAB-székházban felolvasó ülést tartott, amelyen Heil Bálint, a kémiai tudományok doktora, egyetemi tanár, a VVE rektora tartott "Homogén-katalitikus sztereoselektív szintézisek" címmel előadást, illetve adott tudományos munkájáról és eredményeiről áttekintést.

A szakbizottság az MKE Veszprém megyei Csoportjának Analitikai Szakosztályával együtt a második negyedév közepén, május 21-én a veszprémi MÜKKI tanácstermében tudományos ülést szervezett, amelyen Burger Kálmán, a kémiai tudományok doktora, egyetemi tanár "A Mössbauer-spektroszkópia újabb alkalmazási lehetőségei" című előadására és a Mössbauer-effektus folyadékban való észlelését lehetővé tevő kutatási eredmények bemutatására került sor.

November 27-én, tudományos ülés keretében, a VEAB-székházban Papp Sándor, a kémiai tudományok kandidátusa, tanszékvezető egyetemi docens, a VVE rektorhelyettese tartott előadást "Környezeti kémia, lehetőség a szintézisre" címmel, amely a viszonylag új tudományág tárgykörével, a környezeti szférák kialakulásával és a szintézis körülményeivel-részleteivel foglalkozott.

A szakbizottság érdeklődési körébe tartozóan, a tárgyév folyamán a számítástechnikai és rendszerelméleti szakbizottság előkészítésével Veress Gábor: "A kémiai mérések matematikai és rendszertechnikai jellemzése" c. VEAB-monográfia, valamint az agrokémizálási munkabizottság közreműködésével Nádasy Miklósné-Scholtz Józsefné: Öt nyelvű gyomszótár c. VEAB-kiadványát adta ki. A környezetvédelmi munkabizottság gondozásában pedig előkészületben van egy környezetvédelmi műszaki értelmező szótár anyagának kidolgozása, illetve összeállítás. A szakbizottság résztvett a jövő évi pályázati te-

matika megtervezésében és a folyó évi pályázatok elbírálásában.

Agrokemizálási munkabizottság

Elnök: Nádasy Miklós

A munkabizottság június 21-én, Keszthelyen megrendezett, "A mezőgazdaság kemizálása" c. konferencia keretében öt szakmai kerekasztal-megbeszélést szervezett, amelyeken a növénytermesztés, a mezőgazdasággal kapcsolatos környezetvédelem és a korrózió elleni védelem aktuális kérdéseit vitatták meg.

A "Folyékony műtrágyázás és gabonaprogram" tárgykörének vitáját Karlinger János főmunkatárs /MÉM, Növényvédelmi és Agrokémiai Főosztály/ vitavezetésével tartották. A kerekasztal-megbeszélésen mintegy 120 fő részvételével áttekintették az oldat- és szuszpenziós műtrágyázás hazai és nemzetközi helyzetét, különösen az APP hazai előállítási lehetőségeit, s az újabb agronómiai eredményeket. A téma időszerűségét az igen nagy érdeklődés is igazolta.

Ugyanebben a körben, a témához kapcsolódva folytatódott a vitaülés az "Ammónium-polifoszfát műtrágyák alkalmazástechnikája" című témakörben, ahol a vitavezető dr. Sarkadi János tudományos osztályvezető /MTA Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézete/, a mezőgazdasági tudományok doktora volt. A vitaülés különösen az APP hazai előállítási lehetőségeit, s az APP-alapu folyékony műtrágyák mezőgazdasági gyakorlati felhasználásának körét és módszereit tárgyalta meg.

"A Balaton-felvidék környezetvédelmi kérdései" címmel dr. Kovács József, az OKTH Veszprém-megyei Felügyelősége igazgatójának elnökletével kevés, de nagyon aktív résztvevő mellett azokat a lehetőségeket tekintette át, amelyek a mezőgazdasági kemizálás rendelkezésére állnak, elsősorban a felszíni vizek védelmében. A vitaülés úgy foglalt állást, hogy e tekintetben a legsürgősebben szemléletbeli változásra van szükség, s ez szinte fontosabb, mint az anyagi lehetőségek megteremtése.

Egy további kerekasztal-megbeszélésen "A korrózióvédelem eredményeinek elterjesztése a mezőgazdaságban" c. tárgykörben Dalmay Gábor főosztályvezető /OMFB/ elnökölt. A vitaülés, - miután áttekintették a mezőgazdasági korróziós károkat, s azokat a lehetőségeket, amelyekkel ezek a károk csökkenthetők, úgy foglalt állást - hogy az eddigieknél nagyobb gondot kell fordítani a korrózióvédelem eredményeinek publikálására. Konkrét technológiai ajánlásokat kell adni a mezőgazdasági gépek és épületek, berendezések korrózió elleni védelmére.

"A mezőgazdaság kemizálásának talajbiológiai kérdései" c. témában tartott kerekasztal-megbeszélésen a növényvédőszer-ek és a talajok biológiai rendszereinek kapcsolatát tárgyalták. A 34 résztvevővel megtartott vitaülésen a vitavezetők dr. Szegi József, tudományos osztályvezető /MTA, TAKI/, a mezőgazdasági tudományok doktora, Állami-dijas és dr. Tóth Benedek, tudományos osztályvezető /NEVIKI/, a mezőgazdasági tudományok kandidátusa voltak. Bevezető - vitaindító - előadást dr. Szegi József tartott "A peszticidok alkalmazásának talajbiológiai problémái" címmel. Ezt egészítette ki dr. Tóth Benedek, "Összefüggések a talajok szervesanyag-transzformációs folyamatai és a peszticidok detoxikációja között" c. korreferátuma. A vitaülésen nagyon élénk eszmecsere alakult ki a tárgyköréről, s a résztvevők egyhangulag úgy foglaltak állást, hogy - tekintettel a peszticidok regisztrációjának új eljárási rendszerére - feltétlenül kívánatos lenne, ha a növényvédőszer-gyártó ipar létrehozna egy saját talajbiológiai vizsgáló bázist termékei talajbiológiai hatásainak megállapítására, mintegy belső kontrollként.

A munkabizottság november 13-án újabb kerekasztal-megbeszélést szervezett a VEAB Élettani és Toxikológiai Munkabizottságával a VEAB-székházban, "Növényvédőszer-ek engedélyezéséhez szükséges toxikokinetikai és metabolizmusvizsgálatok" témában. Dr. Nádasy Miklós kandidátus, tudományos igazgatóh. problémafelvetése után először a hivatalosan felkért hozzá-
szólók /dr. Antal Attila, a MÉM-NAK Toxikológiai Laboratóriuma igazgatója, dr. Kiss István kandidátus, a NEVIKI osztályvezetője, dr. Pintér Alán kandidátus, az Országos Közegészségügyi Intézet osztályvezetője és dr. Török Géza tud.munkatárs /OKI/ fejtették ki véleményüket a témával kapcsolatban. A továbbiakban ipari üzemek, kutatóintézetek és egyetemek toxikológiai szakemberei vitatták meg, hogy a hazai, eredeti növényvédőszer-kutatás fellendülésével igényként felmerült bonyolultabb toxikológiai vizsgálatokra hogyan kell felkészülni, és milyen követelményeket kell a vizsgálatoknak kielégíteniük.

Környezetvédelmi munkabizottság

Elnök: Kerényi Ervin

A munkabizottság korábbi programjának megfelelően a tervezett környezetvédelmi műszaki, értelmező szótár anyagának kidolgozásával, illetve összeállításával foglalkozott.

Ennek keretében - a munkabizottság tagjai jelentős részének, valamint felkért szakembereknek részvételével - olyan tanulmány készítését terveztük, amely az igen összetett és sok tudományterülethez tartozó ismeretanyag rögzítését /szakemberek számára/, valamint a szakirodalom felhasználását, a szak-

mai fordítást és szakmai kommunikációt /fordítók számára/ segítheti. Az értelmező szakszótár 2000-2500, a környezetvédelemmel kapcsolatos kémiai és fizikai, műszaki és technológiai fogalmat, és kiegészítőleg egyéb fontos, környezetvédelmi témakörbe tartozó fogalmat foglal magában, azok szinonimáinak négy nyelven való megadásával. A tanulmány a nagyszámu résztvevő-szerző együttműködésével az év végéig csak az első megfogalmazásban készült el. A végső kézirat elkészítésére az egyeztetés, korrigálás, kiegészítés, szerkesztés és belső ellenőrzés után 1985-ben kerül sor. A munkabizottságban kidolgozott-összeállított környezetvédelmi műszaki értelmező szótárt a sorozat kiadása keretében az Akadémiai Kiadó megjeleneti.

A munkabizottság az előbbieket szerinti programja, munkája és eredményei megbeszélésére az első negyedévben, január 30-án és a negyedik negyedévben, október 18-án a VEAB-székházban munkaülést tartott, amelyeken a részterületekre felosztott tematika alapján kialakított szerzői teamek a környezetvédelmi műszaki értelmező szótár kéziratkészítésének helyzetét, problémáit, valamint a tárgykör szakmai kérdéseit vitatták meg.

Október 18-án a munkabizottság a VEAB székházban Ludván István igazgató /Szombathelyi Városgazdálkodási Vállalat/ előadását hallgatta meg "A biogáztermelés és -hasznosítás technológiája a hulladéktelepeken" címmel, amelyet igen élénk megbeszélés, vita követte.

Kőolaj- és gázipari munkabizottság

Elnök: Horváth Róbert

A munkabizottság az előző évek gyakorlatához hasonlóan ebben az évben is szakmai rendezvényekkel kapcsolta össze üléseit. Egy tervezett téma megtárgyalása hasonló tárgykörű országos rendezvény miatt elmaradt.

Május 18-án Veszprémben, a MÁFKI-nál tartottak előadói ülést, amely elsősorban a MÁFKI környezetvédelmi témájú kutatásait volt hivatva bemutatni az ipar képviselőinek. Az előadássorozatot sikeres intézménylátogatás követte. Az ülés illeszkedett ahhoz a célkitűzéshez, hogy évente egy-egy rendezvény a munkabizottságba tagokat küldő intézmény vagy vállalat munkáját ismertesse meg a résztvevőkkel.

Október 25-én Nagykanizsán rendeztünk nagysikerű szakmai napot, amelynek témája a "Hazai nagymélységű szénhidrogénkutatás műszaki feladatai és problémái" volt. A szakma legjobbjait felvonultató előadássorozat széles érdeklődéssel találkozott, és alkalmasnak bizonyult a téma jelenlegi állásának, helyzetének felmérésére.

MŰSZAKI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Déri Márta

A szakbizottság vezetősége munkaprogramja alapján, az elnökség iránymutatásai szerint végezte munkáját, irányította és koordinálta hét munkabizottsága tevékenységét.

A vezetőség két ülést tartott, az elsőt március 23-án, ahol pontosítottuk éves feladatainkat, a másodikat november 8-án, amelyen értékeltük éves tevékenységünket és meghatároztuk a jövő év fontosabb feladatait.

A gépészeti munkabizottság szervezésében 2 nagyobb rendezvényt tartottunk, egyiket az energiatakarékosság jegyében, konkrétan cementipari példákkal, a másikat a korszerű hajtóművek témaköréből, amely általános érdeklődésre tartott számot. Mindkét rendezvényen külföldi előadások és bemutatók is szerepeltek. A rendezvényen kialakult élénk viták hozzájárultak a szakmai kérdések tisztázásához.

A veszprémi egyetem gépészeti tanszékével közösen tartottuk meg Timár Imre kandidátusi értekezésének munkahelyi vitáját.

Az év során tovább erősödött a régió egyetemeivel, főiskoláival való együttműködés. Ezek közül is jelentős a Soproni Erdészeti és Faipari Egyetem szakembereivel kialakított rendszeres kapcsolat, közös rendezvények szervezése.

Hasonló a Győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolával megvalósult együttműködés, amelynek létrehozása közlekedéstudományi munkabizottságunk jó munkájának egyik eredménye.

A szakbizottság vezetősége 6 témakörben nyújtott be pályázati kiírássra javaslatot, amelyet az elnökség elfogadott. A szakbizottság területén elfogadott pályaművek hasznosítását rendszeresen figyelemmel kísérjük, a vezetőség egyik tagja: dr. Rónai Ferenc egyetemi tanár évenként összefoglalja az elért eredményeket, problémákat.

Munkabizottságaink az év során is kiegyensúlyozott, eredményes munkát végeztek. Ez alól csupán az alumíniumipari munkabizottság kivétel, amelynek helyzetét a vezetőség november

8-i ülésén részletesen elemezte, majd intézkedéseket hozott a munkabizottság újjászervezésére. A vita során a vezetőség egyértelmű álláspontja az volt, hogy a munkabizottságot meg kell tartani és erősíteni.

Elektrotechnikai munkabizottság

Elnök: Régeni László

A munkabizottság tervezett két ülését - sorrendcserével ugyan- csak megtartotta.

Első ülésén, melyet április 17-én a Bakony Fém- és Elektromoskészülék Műveknél tartott, egy speciális gyártástechnológiai problémát tekintett át. A Bakony Művek a timföld alapú kerámia gyártási profilját bővíteni kívánja, jelentős mértékben az elektronikai alkatrészgyártás kiszolgálása irányába. A technológia beállításában jelentkező problémák megoldására a gyártmány-szerkesztési és fejlesztési főosztálynak konkrét javaslatot is tettünk, melynek alapján kutatási-fejlesztési kapcsolat jött létre a VVE és a Bakony Művek között. Ezen a munkabizottsági ülésen a részvétel mérsékelt volt.

A második munkabizottsági ülésre 1984. november 1-én került sor a Remix Szombathelyi vállalatnál. A nagyszámu résztvevő a program szerinti előadást hallgatta meg, majd gyárlátogatáson vett részt.

Az elektrotechnikai munkabizottság 1984. évi tevékenysége megfelelt a munkaterv által előírányzottaknak. Külön kell megemlítenünk azt a kedvező gyakorlatot, amit a műszaki-fizikai munkabizottság valósított meg, nevezetesen, hogy üléseire rendszeresen meghívta az elektrotechnikai munkabizottság néhány tagját is. Ez nemcsak megtisztelő, de egyben nagyon hasznos is volt.

Gépészeti munkabizottság

Elnök: Halász Aurél

A munkabizottság 1984-re egy kétnapos munkabizottsági ülést tervezett, melyet a fogadó vállalat kérésére későbbi időpontra halasztott. Az évi programon kívül ugyanakkor két rendezvényt szervezett külföldi cégek részvételével.

Az első rendezvényt a műszaki szakbizottsággal és a hulladékhasznosítási munkabizottsággal közösen szervezte szeptemberben. Programja a cementiparban megvalósítható energiameg-

takarítás volt, majd a Borregaard Vegyipari Vállalatot /Norvégia; Sarpsborg/ mutatták be, mely a magyarországi műszaki fejlesztésekben vállal jelentős szerepet.

A második rendezvényt, melyet a műszaki szakbizottsággal közösen szerveztek, 1984. októberében tartották. Ennek keretében az Eberhard Bauer GmbH Co. Esslingen-Neckar /NSZK/ mutatta be vállalatát, és előadás hangzott el a meghajtó-motorok és a meghajtó-művek kiválasztásának és beépítésének legfontosabb alapkritériumairól, a funkció, a robbanásveszély szempontjainak figyelembevételéről és korrózió védelmükről.

Mindkét rendezvényt közös diskurzus, szeminárium zárta. Különösen hasznosnak ítéelhető az előadásokat követő tárgyi és filmbemutató.

Hulladékhasznosítási munkabizottság

Elnök: Tamás Ferenc

A munkabizottság 1984-re előirt feladatai az alábbiak voltak:

1. Az éves plenáris ülés megszervezése
2. A VVE-en induló "Hulladékgazdálkodási mérnök-továbbképző tanfolyam" segítése.

Ad 1. A felmerült nehézségek, elsősorban a 2. alatti munkapontból adódó megnövekedett feladatok következtében ezt a pontot nem teljesítettük. Ennek részleges pótlásául előadóülést szerveztünk - a gépészeti munkabizottsággal közösen - a cementipari energiamegtakarítás kérdéseiről. Erre az előadóülésre a VEAB székházában szeptember 28-án került sor, előadója Száva Gábor /a Borregaard Vegyipari Vállalat, Norvégia, főmérnöke/ volt.

Ad 2. E ponttal kapcsolatban igen jelentős munkát végzett a munkabizottság. Március 28-án munkabizottsági ülést tartott, melyen vendégként résztvettek a MÉH-tröszt és a Környezetvédelmi Intézet képviselői is. E tanácskozás eredményei, számos további megbeszélés, személyes tárgyalás és szakirodalmi tanulmányok alapján sikerült a tanfolyam vázlatos tematikáját kialakítani, az előadásokat, gyakorlatokat tartalmilag koordinálni, és az előadók személyére is előzetes javaslatot tettünk. A tanfolyam 1985-ben indul. A közelmúltban tartott rektorhelyettesi - vezérigazgatói megbeszélésen sikerült a tanfolyam gesztoraként megnyerni a MÉH-trösztöt.

Terven felül: Komárom megye tanácselnök-helyettesének felkérésére Tamás Ferenc, a munkabizottság vezetője október 23-án plenáris előadást tartott a "Komárom megyei Környezetvédelmi Napok" alkalmával "A hulladékok és másodnyersanyagok szerepe a népgazdaságban" címmel.

Közlekedéstudományi munkabizottság

Elnök: Hegedüs Gyula

A munkabizottság 1984-ben három ülést tartott. Az üléseken a következő témák szerepeltek napirenden:

1984. április 19. Veszprém

Az anyagmozgatás gépesítésének hazai fejlesztési tendenciái, az ACSI feladatai a fejlesztésben

Előadó: Suba Imre főosztályvezető

Anyagmozgatási és Csomagolási Intézet

A csomagolás fejlesztésének hazai irányai és az ACSI feladatai a fejlesztésben

Előadó: Dr. Kertész Béla főosztályvezető

Anyagmozgatási és Csomagolási Intézet

Korreferátumok:

Gallai Csaba főmérnök ACSI TTSZ vezetője /Az ACSI Győri TTSZ szerepe/

Dr. Herpai Imre tanszékvezető egyetemi tanár, EFE /Erdészeti és faipari anyagmozgatás/

Fogarasi Károly igazgató /Anyagmozgatás a TUNGSRAM Kisalföldi Gépgyárában/

Fekete Zoltán igazgató /A Transpack exportcsomagolási tevékenysége/

Dr. Pánczél Zoltán főiskolai adjunktus /Szállítási csomagolókat és egységgrakományokat vizsgáló labor a KTMF-en/

1984. június 7. Sopron

A statisztikai informatika szerepe a közlekedés és a hírközlés korszerű gazdasági irányításában

Előadó: dr. hc. Kádas Kálmán egyetemi tanár /BME/

A közlekedés és a hírközlés információs rendszerének fejlesztése

Előadó: Shrabzski Árpád tud.oszt.vez./TRANSZINOV/

Korreferátumok:

Dr. Winkler Péter kandidátus /MÁV Vezérigazgatóság/ /A vasuti statisztikai információs rendszer/

Kalló Sándor: igazgató /19. sz. VOLÁN/ /Statisztikai informatika a Győr-Sopron megyei Szállítási Bizottság munkájában/

Dr. Jámbor Attila főiskolai adjunktus /KTMF/ /Távközlő fenntartó szolgálat információs rendszere/

1984. október 26. Veszprém

A magyar távközlés helyzete és a Magyar Posta fejlesztési koncepciója

Előadó: Dr. Walter Ferenc /Magyar Posta Központ távközlés szolgáltatási igazgatója/

Az észak- és nyugat-dunántuli régió távközlési ellátottsága és a fejlesztési tervek

Előadó: Bölcskei Imre /Magyar Posta Központ távközlés-
fejlesztési ügyosztályvezető/

Korreferátumok:

Horváth Pál /Posta Központi Táviró Hivatal fejlesztési osztály-
vezetője/ A TELEX és TA.F. adatátvitel fejlesztése

Rácz János főiskolai tanár, igazgató /KTMF/ Fejlesztés és szak-
emberképzés

Az ülések látogatottsága - esetenként 15-20 fő - megfelelő volt. Az előadók széleskörű tájékozottsága, felkészültsége a résztvevők vitakészsége jó tanácskozási légkört teremtett. A vitaindító előadások és korreferátumok az általános kérdések felvetése mellett tájékoztatást adtak a régióra vonatkozó elméleti kutatások helyzetéről és a gyakorlati tapasztalatokról is.

Jól bevált az a gyakorlat, hogy az egyes ülésekre a munkabizottsági tagokon kívül a témakörben érdekelt megyei tanácsi vezetők és gazdálkodó szervezetek vezetői és szakemberei is meghívást kaptak.

Matallurgiai munkabizottság

Elnök: Szijsz Zoltán

Április 25-én Veszprémben az addig díjat nyert pályamunkák sorsáról, ipari alkalmazásáról, valamint a vasolvadékok dermedésének mechanizmusáról hangzott el előadás. Megvizsgálta ezenkívül a bizottság az öntödei műszerezettség helyzetével kapcsolatos felmérő munka helyzetét.

Julius 3-4-én ugyancsak Veszprémben rendezte meg a bizottság a "Porkohászati anyagok plazmatermikus előállítása" konferenciát, amelyen a hazai szakembereken túl szovjet és csehszlovák tudósok is résztvettek, és előadásokat is tartottak. Összesen 6 előadás hangzott el, amelyeket kerekasztalvita követett. A tanácskozás kiváló alkalmat adott a különböző országok tudósainak a vélemény cserére, egymás eredményeinek megismerésére.

A bizottság harmadik ülésére november 29-30-án Miskolcon került sor, ahol a BAM és az MTA metallurgiai bizottságával a kohászat, ezen belül az acélgyártás helyzetét vitatták meg.

A leirtakon kívül elkészült a régió öntödéinek műszerezettségéről, méréstechnológiájáról a felmérés. Közreadása Enyingi Kálmán tartós betegsége miatt 1985-re csuszik át.

Az 1984. évi pályázatokra 2 pályamű érkezett.

Gondot jelent a korábban sikeresen végzett kandidátusi házivédések bonyolítása a TMB szigorítások miatt. Így 2 házivédési felkérést nem tudtunk teljesíteni.

Műszaki fizikai munkabizottság

Elnök: Straub Gyula

A munkabizottság 1984-ben három ülést tartott. Május 25-én volt a VEAB székházban az első, félnapos előadói ülés. Témája: Természetes és mesterséges radioaktív szennyezések kimutatása és felszámolása. Hét előadás hangzott el, melyek közül három összefoglaló jellegű előadást emelünk ki:

Lengyel Tamás: Mesterséges radioaktív szennyezések forrásai és felszámolásuk.

Házi Endre: Természetes radioaktivizotópok kimutatásának és mérésének módszerei.

Pálos Miklós: A tatabányai szénmedence természetes radioaktivitása vizsgálatának egyes kérdései.

A második ülés 1984. június 14-én volt a VEAB székházban. A program: kerekasztal beszélgetés; "A fizika a műszaki felsőoktatásban" témakörben. Az ülésen elhangzott vitaindító előadás: Béldi Ferenc: A fizika oktatásának szerepe a műszaki felsőoktatásban.

Az előadást korreferátumok, majd vita követte. Sajnálattal, hogy a felvetődött gondolatok viszonylag szűk körben hangzottak el. A téma jelentősége és aktualitása alapján sokkal szélesebb érdeklődést érdemelne.

A harmadik ülést 1984. október 25-én tartották Sopronban, az Erdészeti és Faipari Egyetemen. Az ülés témája: Fa és fa-szerkezetek fizikai anyagvizsgálata az Erdészeti és Faipari Egyetemen. A témakörben szorosan kapcsolódó előadások hangzottak el a fa anyagvizsgálat lehetőségeiről és az egyetemen megvalósított módszereiről.

Előadók az Erdészeti és Faipari Egyetem vezető tanárai: Dr. Cziráki József, Dr. Rónai Ferenc, Dr. Hargitai László, Dr. Kovács Zsolt és Dr. Sitkei György.

Az előadást követő tanácskozás során felmerült a VEAB régió területén lévő más kutató helyekkel, illetve anyagvizsgáló laboratóriumokkal való együttműködés lehetősége. A tanácskozást az egyetem laboratóriumainak megtekintése követte.

ORVOSTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: István Lajos

1. Célkitűzések

A szakbizottság célkitűzéseit megalakulásakor megfogalmazta, azokat ma is érvényesnek tartjuk. Röviden összefoglalva:

- Kapcsolatot teremteni a VEAB területén orvostudományi kutatómunkát végzők, szakírók között /megszüntetni a "tudományos kutatás tanyavilágát", amelyben ki-ki önállóan, a másiktól függetlenül végezte tudományos munkáját/.
- Önálló tudományos fórumokat teremteni, amelyeken az itt dolgozók előadhatnak, amelyre egy-egy terület kiemelkedő jelentőségű hazai vagy külföldi szakembereit meghívhatjuk, amelyeken megtárgyalásra és vitára tüzhetünk ki kérdéseket, melyek területén olyan jelentős tudományos haladás történt, ami a gyakorlatot is befolyásolja.
- Fórumokat biztosítani fiatal kutatóknak, segíteni a tudományos utánpótlást.
- Adott eszközeinkkel támogatni a tudományos minősítésre törekvőket.
- Felolvasó ülések rendezésével áttekintést nyújtani egy-egy fontos, időszerű területről, és erre való felkéréssel megbeszélni a VEAB területén kiemelkedő munkát végzőket.

2. Kapcsolatok

A szakbizottság rendszeres kapcsolatok kiépítésére törekszik a VEAB területéhez tartozó megyék párt és állami vezetőivel, megyei főorvosaival, megyei kórházaival, azok tudományos bizottságaival. Ezt a célt szolgálják a kihelyezett tudományos ülések /a VEAB területén minden megyében már volt ilyen/, és a megyei vagy kórházi tudományos bizottságok elnökének kooptálása. Ezeket a kapcsolatokat alapvetően fontosnak tartjuk.

Rendszeres együttműködést sikerült kialakítani a PAB több munkabizottságával. Szervezeti különbségek miatt a kapcsolat

viszonylag kevés területet érint. A DAB-al való kapcsolataink most alakulnak /1985-ben együttes tudományos ülést tervezünk Debrecenben/. A SZAB-el és a MAB-el nincs kapcsolatunk. Esetenkénti kapcsolatunk van egy-egy tudományos rendezvényünk érdekében tudományos egyesületekkel, megyei kórházakkal, a Medicina Kiadóval. Rendszeres kapcsolatunk van az onko-haematológia terén a grázi Tartományi Kórház Onkológiai Munkacsoportjával, több grázi klinikával, - a bécsi L.Bolzmann Haematológiai- és Leukaemiai Kutató Intézettel. /Tavaly és jövőre közös tudományos továbbképző ülést rendezünk/, NDK-beli kutatókkal /elsősorban Rostock és Erfurt/. Most alakulnak ki Szlovéniával ill. a lubljani intézetekkel kapcsolataink.

3. Eredmények

- Évi tervüket, célkitűzéseiket mind a szakbizottság, mind a munkabizottságok teljesíteni tudták.
- Jelentős szervezeti fejlődés zajlott le, az új munkabizottságok életképesnek bizonyulnak. /Sport- és mozgásbiológia, társadalomegészségtan, klinikai cytológia/.
- A szakbizottság és több munkabizottság számos rendezvénye országos jelentőségű, és megközelíti a nemzetközi rendezvények színvonalát. /Kardiológia, onkológia-haematológia, klinikai cytológia/.
- Rendezvényeink látogatottak, egyfajta rangot vívtak ki maguknak, az előadások nagyrésze színvonalas.
- Kiadványaink többségét érdeklődéssel, jó szakmai vélemény-nyel fogadják.
- Munkabizottságaink többsége jól összefogja a terület szakembereit /genetika, kardiológia/, törődik a terület szakmai el-látottságával, helyzetével, továbbképzésével.
- Szakbizottságunk és munkabizottságaink többségében kitűnő szellem, jó emberi kapcsolatok alakultak ki.
- Munkabizottságaink vezetői szívesen végzik munkájukat, a tisztségeket egyfajta megbecsülés övezi.

4. Kudarccok, balsikerek

- A tudományos minősítések terén próbálkozásaink eredményte-lenek maradtak, esetenként kudarccal jártak.
- Az emlőrákról rendezett symposion anyagát két alapvetően fontos szerző kéziratának hiányában eddig nem tudtuk kiadni.
- A VEAB-pályázatok iránt nincs kellő érdeklődés, a pályáza-

tok egyrésze nem éri el a megkívánt színvonalat, az erkölcsi-anyagi ösztönzés jelenlegi formái nem elég hatásosak.

5. 1984. évi munka

Az 1983-ban Veszprémben kialakított és elfogadott testületi döntés értelmében alakult a szakbizottság 1984. évi munkája. Ezévből Székesfehérváron tartottunk kihelyezett ülést, amely az eddigieknek megfelelően előbb az orvostudományi kutató munka Fejér megyei helyzetével foglalkozott /dr. Sántha Ernő beszámolója megjelent a VEAB Értesítőben/, majd időszerű kérdéseket tárgyalt, így az orvosi könyvtárak szerepét a tudományos munkában, a nyelvtudás fontosságát, a kis kórházakban dolgozó orvosok helyzetét és a klinikai orvostudományi kutató munka jelentőségét. A délutáni program keretében /"Fejér megye bemutatkozók"/ a megye orvoskutatói tartottak színvonalas előadásokat, melyeket élénk vita követett. Az ülésen résztvettek: a VEAB elnöke, a megye vezetői és szakfőorvosai. Az év folyamán a szakbizottságon belül szervezeti változásokra nem került sor, de a gyakorlati munka hatékonyságának növelése érdekében személyi változásokat hajtottunk végre: veszprémi alelnököt és titkárt választottunk; dr. Török János és dr. Timár Károly személyében.

Az 1984. évi felolvasó ülésünk a gyermekgyógyászat helyzetével és eredményeivel, ill. a trombózisok korszerű kezelésével foglalkozott, - teljes anyaga az eddigi gyakorlatnak megfelelően megjelenik a VEAB "felolvasó-ülések" sorozatban.

Az év folyamán két kiemelkedő tudományos rendezvényre került sor. Áprilisban Veszprémben a Medicina Orvosi Könyvkiadóval közösen - két megjelent monografia időszerűsége kapcsán - rendeztünk az epeutbetegségek, ill. az ízületi betegségek röntgen vizsgálatáról budapesti referensekkel és a VEAB régióban dolgozó korreferensekkel tudományos ülést. Novemberben pedig a grázi Tartományi Kórház Onkológiai Munkabizottságával együtt Szombathelyen rendeztünk német-nyelvű szimpoziумot. 47 onkológiával foglalkozó osztrák orvos mellett 82 hazai kutató vett részt. Az ülés teljes anyagát német nyelven tervezzük megjelentetni /az osztrák EBEWE cég támogatásával/. Utóbbi tanácskozásunknak élénk hazai és külföldi visszhangja támadt.

Ezévből is megjelentettük - a Szombathelyi Berzsenyi Dániel Megyei Könyvtárral együttműködve - a Területi Orvosi Bibliográfiát /ennek 5. számát/.

Továbbra is nagyon kedvező a PAB illetékes munkabizottságaival kialakított együttműködésünk.

Az év folyamán tervszerűen foglalkoztunk a tudományos munka feltételeivel, a gazdasági helyzet következményeivel /folyóirat, - műszerellátottság, - kongresszusi költségek alakulása,

hazai és külföldi kongresszusokon való részvétel/-, a tudományos utánpótlással és a nem orvos diplomások /gyógyszerészek, biológusok, pszichológusok, vegyészek, biokémikusok bevonásával a szakbizottság munkájába. Ennek megfelelően 1985. évi felolvasó ülésünk egyik előadója gyógyszerész lesz.

Kiadványaink: előkészületben van az 1984. évi felolvasó ülés anyaga, és a monoklonális antitestről megtartott szimpózium egész anyaga. Előkészületben van az 1984-ben Pécsen megrendezett haemostasis szimpózium teljes anyaga,- az 1983-ban Veszprémben tartott emlőrák szimpózium rövidített anyaga és az 1984-es szombathelyi antineoplasztikus chemoterápia szimpóziumon elhangzott referátumok és előadások /német nyelven/. Az eddigi gyakorlatnak megfelelően tervezzük megjelentetni az 1985-ös felolvasó ülés teljes anyagát is.

Cytologiai munkabizottság

Elnök: Gusco András

A bizottság folytatta a 6 észak-nyugat-dunántúli megye cytologus érdeklődésű orvosai, asszisztensei munkájának összefogását, rendszeres metodikai és elméleti továbbképzését. 1984-ben újabb két megye intézetét látogatta meg. Az év folyamán újabb cytologus érdeklődésű kollégák csatlakoztak munkacsoportunkhoz. Örvendetes volt, hogy a fiatalok aktivitása nőtt, újabb cytologiai témákban fiatal előadók is hallatták hangjukat. Ezzel munkabizottságunk, egyik fő célját, fórumot, vitalehetőséget biztosítani fiatal orvosaink, cytológiával foglalkozó asszisztenseink számára, elérni látszik.

Az év folyamán két rendezvényt szerveztek. Május 11-én Szombathelyen elsősorban metodikai előadások, valamint esetismertetések hangzottak el.

Az előadásokat a hallgatóság élénk érdeklődése kísérte, ami tükröződött a vitában is. November 2-3-án Győrött a cytologusok és nőgyógyászok közös ülésén a nőgyógyászati cytologiai rákszűrés technikai, szervezési problémáiról sikeres kerekasztal-megbeszélést tartottunk.

A győri munkacsoport által kialakított cytologiai ellátás modelljét ismerhette meg a hallgatóság, amely modernségével, egyszerűségével, hatékonyságával követendő példát nyújtott a többi megye onkocytologusainak és nőgyógyászainak. Örvendetes volt a rendezvény nagyszámu közönsége: több mint 100 fő vett részt, az előadásokat élénk vita követte.

Ezzel egyidőben cytologiai klinikopathologiai esetismeretések hangzottak el, valamint továbbképző jellegű metodikai összefoglaló előadások felkért előadóktól. A konferencia második napján mikroszkópos gyakorlatok keretében az asszisztensek kaptak izelítőt a leggyakoribb diagnosztikus problémákról. Az egészet egy diagnosztikai teszt vezette be. Megdöbbentő volt, hogy a nyertes 60 %-os találati arányt ért el. Ez egyben mutatja a továbbképzések rendszerességének szükségességét.

A metszetszemináriumon előadtak külföldi vendégeink is, Prof. Zimmer és mtsai az NDK-ból.

Genetikai munkabizottság

Elnök: Cholnoky Péter

A munkacsoport 1984-ben két összejövetelt tartott. A tavaszi ülésen egy főtéma, az embryopathologia szerepelt. A téma referensei, a Debreceni OTE Női klinikája keretében működő Genetikai Laboratórium munkatársai voltak. Dr. Papp Zoltán, a laboratórium vezetője és munkatársai az intrauterin diagnosztika legfontosabb kérdéseivel foglalkoztak, különös tekintettel az ultrahang diagnosztikára. Kiemelték a magzatok /abortumok/ szakszerű pathológiai vizsgálatát. A korszerű Genetikai Tanácsadás nem nélkülözheti ennek eredményeit. Minden genetikai indikáció alapján megszakított terhesség esetén a magzat részletes vizsgálatának /kórbonctani, kórszövetteni, cytogenetikai, laboratóriumi, radiológiai/ meg kell történnie. Ennek a célnak fiatal pathológusokat nyertek meg és képeztek ki nemcsak saját laboratóriumuk számára, hanem a területükön működő még nagyobb kórházak kórbonctani osztályán is. A korszerű genetikai ellátásra a csoportmunka a jellemző, amelyben a genetikusnak, a kórboncnoknak és a szülésznek egyaránt meg van a maga feladata.

Az ülésre meghívtuk a VEAB területén működő valamennyi gyermekgyógyász, szülész és kórboncnok főorvost. Sajnos, hogy a megjelenés nem volt teljes.

A második, őszi ülést novemberben tartottuk. Témája a következő volt:

1. A múlt évben létrehozott területi ikerregiszterrel kapcsolatos tapasztalatok egyeztetése. A bejelentési morál területünkön változó. Ennek további javítása a cél.
2. Az esetbemutatók felderítetlen tünetegyütteseket prezentáltak.
Az előzőekben is jól bevált "műfaj" most is sikeres volt. A résztvevők együttesen oldottak meg eddig nem tisztázott szindrómákat.

3. Az egyéb közérdekű bejelentések között a következő évi program kijelölése volt a legfontosabb. Nagy várakozás előzi meg tervezett, a számítógépes szindróma identifikációval foglalkozó ülésünket.

Haematológiai - onkológiai munkabizottság

Elnök: István Lajos

Az évi tervnek megfelelően rendezték a tudományos üléseket, egyrészt a PAB illetékes munkabizottságaival, másrészt ismert külföldi szakemberek részvételével. Januárban egy új orvosi vizsgáló eljárás: "Akomputer-tomográfia szerepéről a malignus lymphomák stagingjében és restagingjében" c. konferenciát rendeztek Szombathelyen. Februárban nagy érdeklődéssel kísért konferenciát tartottak /ugyancsak Szombathelyen/ a monoklonális antitestek diagnosztikus és therápiás jelentőségéről, amelynek anyagát a VEAB egészében kiadja. Márciusban a kardiológiai munkabizottsággal és a PAB Haematológiai Munkacsoportjával együttes ülésen Balatonfüreden tárgyalták meg "az antithrombotilius therápia a kardiológiában" c. témakört, amelynek nagy gyakorlati jelentősége van. Szeptemberben a PAB Haemostasis Munkacsoportjával közösen kétnapos német-angol nyelvű tudományos ülést tartottak Pécsen a PAB székházban, amelyen meghívott külföldi előadók, ill. a DAB és a SzAB kutatóinak részvételével az új haemostaseológiai vizsgáló módszereket és gyógyeljárásokat vitatták meg. Ezen ülés anyagát /az osztrák Boehringer cég anyagi támogatásával/ 1985. I. negyedévben tervezik megjelentetni.

Az 1983-ban megrendezett emlőkarcinoma szimposium anyagát, a kéziratok egy részének hiányában - nem sikerült megjelentetni.

A munkabizottság rendezvényei iránt országsszerte élénk érdeklődés mutatkozott, előadásaik színvonalasak. Két konferencia anyagát sajtó alá rendezték.

Kardiológiai munkabizottság

Elnök: Böszörményi Ernő

A munkabizottság ebben az évben is három ülést tartott, értékelve a VEAB területén működő egyes kardiológiai munkacsoportok munkáját. Ennek megfelelően tartották meg első ülésüket március 27-én Balatonfüreden. Az ülés tematikája: délelőtti intézeti beszámoló a kardiológiai munkacsoport vezetője részéről, majd a közös feladatok, tervek megbeszélése, végül inté-

zeti bemutatás. Ezt követte a délutáni tudományos program, melyen az intézet kutatói számoltak be tudományos tevékenységükről.

Az előadásokhoz csatlakoztak hasonló témájú előadásokkal más munkahelyek kardiológiai munkacsoportjai. Böszörményi professzor, az intézet munkacsoportjainak vezetője, a VEAB Kardiológiai Munkacsoportjának elnöke számolt be a Balatonfüredi Állami Kórház munkájáról. Balatonfüred résztvesz az Országos Rehabilitációs Programban, s az eredményeket számítógépen dolgozzuk fel. Emellett több tudományos munkacsoport /AMI-s betegek teljesítőképességének vizsgálata, véralvadási vizsgálatok, izotópos, echokardiographiai munkacsoport tevékenysége, műtétes betegek utánvizsgálata, nyomkövetése/ működik. Az intézet orvosai rendszeresen résztvesznek bel- és külföldi kongresszusokon előadásokkal. Eredményeiket rendszeresen közlik hazai és külföldi szaklapokban. Rendszeresen foglalkoznak a fiatal orvosok és nővérek továbbképzésével. Az intézet rendszeresen végez konzultációs vizsgálatokat a terület kórházai /Ajka, Veszprém, Pápa/ üzemorvosai és az SZTK részére: ergometriás terhelések, echokardiográfiás, izotópos és elektrofiziológiai vizsgálatok.

Ezután következett közös tudományos ülés, melynek programja a következő volt:

Szigeti Gyula - Böszörményi Ernő /Balatonfüred/;

1. Thrombocyták és az ischémias szivbetegség.

2. Az antithrombocytá kezelés problémái.

Tóth Antal /Veszprém/: Az anticoaguláns kezeléséről.

Losonczi Hajnal /POTE/: Az antithrombocytá kezelés mechanizmusa.

Az előadásokat élénk vita követte, a 78 résztvevőből 17-en szólaltak fel.

Böszörményi prof. zárszavában összefoglalóan értékelte a közös kardiológiai-haematológiai munkabizottsági ülést: mely jó kezdeményezésnek bizonyult, színvonala megfelelt a VEAB célkitűzéseinek, és hasznosnak bizonyult a gyakorlat számára.

A második munkabizottsági ülés október 9-én zajlott le Székesfehérvárott. Dr. Simon Kornél főorvos a kardiológiai munkacsoport vezetője és a megyei kardiológus főorvosnő, dr. Törő Magdolna számoltak be területük kardiológiai ellátásáról, tudományos tevékenységükről, feladataikról. Területükön jelentős gondozás folyik a hypertóniás betegek, infarktuson átesettek, viciumosok, pacemakeresek körében. Tervük a gondozói orvosi kar kiszélesítése/megfelelő szakmai alapok kialakítása/. Figyelemre méltó a cukorbeteg gondozása is.

Ezen a munkabizottsági ülésen ismételten felmerült a nyelvtudás megfelelő anyagi elismerésének problémája. A munkabizott-

sági ülés úgy döntött, hogy indokolt és a fiatalokra serkentő hatású a nyelvtudás megfelelő erkölcsi és anyagi elismerése.

A székesfehérvári munkacsoport tervébe vette egy elektrofiziológiai laboratórium kialakítását. Ezzel kapcsolatban vette fel Böszörményi prof., hogy mivel ez már Balatonfüreden jól működik és el tudja látni a VEAB-terület igényét, nem lenne gazdaságos a létrehozása. A munkabizottsági tagok ezzel a véleménnyel egyetértettek. A székesfehérvári munkacsoport tervébe vette egy független angiológiai rendelés kialakítását.

A harmadik munkabizottsági ülés novemberben volt Hegyfaluban, közösen a haematológiai munkacsoporttal. Téma: Az antineoplastikus chemoterápiás szerek kardiotoxikus hatása.

A munkabizottság 7 előadással szerepelt a Magyar Kardiológusok Társasága tudományos ülésén, mely Balatonfüreden zajlott le. Résztvettek az Őszi Füredi Orvosnapokon is. Böszörményi prof. és munkacsoportja résztvett előadással a düsseldorfi "Európai Kardiológiai Tudományos Kongresszuson".

Orvosi mérési számítástechnikai munkabizottság

Elnök: Horváth Mihály

A munkabizottság a mérés és számítástechnika általános vonatkozásainál fogva igyekezett bekapcsolódni mindazon orvosi szakbizottság körébe tartozó munkabizottságok munkájába, ahova meghívást kapott, vagy amelyen résztvehetett. Így hozzászólással szerepelt a szívkórházban rendezett kardiológiai-haematológiai összejevetelen saját beta-thromboglobulin, Tx B₂ és prostaglandin 6-keto-alfa méréseredményeiről ergometriás terhelés, dipiridamil-infúzió és akut miokardium infarktus kapcsán.

Irodalmi anyagot gyűjtött a haematológiai és onkológiai munkabizottság Hegyfaluban rendezett konferenciájára, a citosztatikumok miokardium károsító hatásának felderítésére felhasználható módszerekről.

Az ORSI által immár két ízben a VEAB-ban szervezett országos radiológiai továbbképzésben most már a témához legközelebb álló orvosi mérés és számítástechnikai munkabizottságot is bevonták. Horváth Mihály 1984. X. 29-én "Ujabb képalkotó eljárások, a nukleáris magrezonancia" címmel tartott 30 perces referátumot.

A munkabizottság 1984-ben is folytatta sokoldalú nemzetközi és hazai tevékenységét. Fő feladata - több tagjának aktív bevonásával /Mohay Jenő, Daróczy Attila, Pálffy Aladár, Petró Olivia, Kassai Katalin/ - a Klinikai Kémiai Labor Diagnosztiki-

kai Társaság 34. nagygyűlésének megrendezése volt Balatonfüreden. A kongresszus - beleértve a nemzetközi műszer- és vegyszer kiállítást is - általános elismeréssel zárult. Például szolgált a rendezés interdiszciplináris volta, hazai nem-orvos referensek /Pungor akadémikus, Inczedy professzor/ felkérésével, a munkabizottság keretében megvalósított VEAB kooperációk hasznosságának feltárásával. Magas színvonalu, pergő vitát hozott a "Kardio-pulmonalis klinikai döntést elősegítő metodikai értékelés" című kerekasztal vita Horváth Mihály szervezésében és vezetésével.

Munkaegészségügyi és toxikológiai munkabizottság

Elnök: Mészáros István

A biológiai szakbizottság élettani és toxikológiai munkabizottságával 1983. október 12-15. között Veszprémben rendezett kísérleti és klinikai toxikológiai szimposium referátumainak és előadásainak sajtó alá rendezése. A munka önálló kötet formájában 1985 első felében jelenik meg.

A munkabizottság 1984. február 6-án a Semmelweis Orvostudományi Egyetem I. Kórbonctani és Kórszövettani Intézetében az egyetem patológusai részére "A Gramoxone-intoxikáció klinikopathológiája" címmel konferenciát tartott.

Október 19-én Tapolcán a XIV. Országos Bányamentő Konferenciához csatlakozóan a Magyar Alumíniumipari Tröszt üzemvosaival és munkavédelmi felelőseivel "Az alumíniumipar üzemegészségügyi kérdései" címmel előadás sorozatot tartott.

Augusztus 27-31. között Bazalban tartott VI. Európai Toxikológus Kongresszuson Dr. Mészáros István, a munkabizottság elnöke "Transient cerebral ischemic attack /TIAs/ caused by hymenopterastings: the brain as anaphylactic shock organ" című előadása elismerést aratott.

Társadalomrostudományi munkabizottság

Elnök: Molnár László

A munkabizottság alapvető célkitűzése 1984-ben a VEAB területén folyó társadalomrostudományi tevékenység felmérése, a kutatás egybehangolása, a munkabizottság életképességének ki- próbálása és a szervezeti felépítésének megerősítése volt. Sikertült több olyan témát kiválasztani, amelyek alkalmasnak látszanak több megyében folyó egybehangolt tudományos tevékenység végzésére.

Ezek között kell megemlítenünk a táplálkozás sajátosságait és az egészségügyi ellátás összefüggéseit célzó vizsgálatokat, orvosteorológiai jellegű kérdések vizsgálatát, daganatos megbetegedések szűrésével kapcsolatos kérdések tudományos igényű kidolgozását. A témák felelősei, vagy a munkabizottság elnöke felvették a kapcsolatot egyes tudományos intézetekkel is. /Országos Élelmezéstudományi Intézet, MTA Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet stb./ A szervezési kérdésekkel kapcsolatban eredményként kell elkönyvelnünk, hogy az eddig passzív Zala megyei intézmények képviselői is mutattak bizonyos érdeklődést a munkabizottság tevékenysége iránt, és bejelentették igényüket egy-egy téma kidolgozásában való részvételre.

Az eredmények mellett ugyanakkor adódtak problémák is, amelyeket mindenek előtt kezdeti nehézségeknek, kialakult kapcsolatok hiányának kell tulajdonítanunk. Ezek között kell megemlítenünk, hogy nem minden munkacsoportunk aktivitása elfogadható, valamint, hogy tervezett rendezvényeinket a munkatervtől eltérő időben és némileg módosított tartalommal tartottuk meg.

A munkabizottság két rendezvényt tartott: március 7-én a szervezeti kérdéseken kívül dr. Forgács Iván egyetemi tanárnak a szociális medicina szerepével foglalkozó előadását vitatták meg, november 2-án "A végtagcsonkoltak helyzete Veszprém megyében" c. előadás szerepelt napirenden. Előadói: dr. Kormos László, dr. Hetényi András és dr. Páhoki Gábor voltak.

Sport- és mozgásbiológiai munkabizottság

Elnök: Szigeti Gyula

A munkabizottság 1984-re célul tűzte ki az előző évinél jóval gazdagabb kutatási programot és a szervezeti életet magába foglaló munkaterv megvalósítását, két tudományos konferenciánk sikeres lebonyolítását, és szoros kapcsolat kiépítését a többi regionális bizottság hasonló rendeltetésű munkabizottságaival. A célkitűzések teljesítéséhez számottevő segítséget kaptak az orvostudományi szakbizottságtól, az MTA Sport- és Mozgásbiológiai Bizottságtól és a Veszprém megyei Testnevelési és Sporthivataltól. Megfelelő összegben anyagi támogatást kaptak a tudományos rendezvényekhez, kiadványok megjelentetéséhez és pályázat kiírásához.

A munkaterv 5 kutatási témakört jelölt meg, melyek ez évben már 29 témát foglaltak magukba. Huszonegy témában eredményes volt a kutatás, amiről a munkabizottság tagjai 14 előadásban és 12 dolgozatban számoltak be. A többi témában is aktív munka folyik, és jövőre várható konkrét eredmény.

A kiírt pályázatra 5 dolgozat érkezett, melyek lektorálását a Testnevelési Főiskola Kutató Intézetének tudományos munkatársai, a szakma elismert kutatói végezték. A szigorú követelményeknek a dolgozatok általában megfeleltek.

A munkabizottság két kiemelt tudományos konferencia rendezésében működött közre. A XIII. Mozgásbiológiai Szimposiumot május 28-30-án rendezték Zánkán, a Balatoni Uttörővárosban, tagjaink összesen 5 előadást tartottak.

A II. Felsőoktatási Testi Nevelési Konferencia 1984. október 11-13-án volt Balatonfüreden, és sikert aratott a résztvevők körében. A rendezést teljes egészében a munkabizottság végezte, ezen kívül 5 előadással szerepeltek a tagok.

Két kihelyezett ülés közül az elsőt március 13-án Tapolcán tartották, ahol Baski Sándor, városi tanácselnök adott tájékoztatót a város fejlődéséről, majd dr. Nádori László, a biológiai tudományok doktora, a TF Kutató Intézet igazgatója tartott előadást "Környezeti hatások, a természeti környezet, valamint a testnevelés és sport kölcsönhatásai" címen. A résztvevők látogatást tettek a badacsonyi tájvédelmi körzetben, Németh Lajos tanácselnök kalauzolásával.

A kiadványaink között említést érdemel dr. Iglói László: Egyedfejlődés és alkalmazkodás a sportban című tanulmánya, melyet 10 megyében a sportedzői tanfolyamok kiegészítő jegyzetként hoztak forgalomba. Két tudományos ülés előadásait ugyancsak kötetbe szerkesztették. Megteremtették az anyagi feltételeket az 1984. évi XIII. mozgásbiológiai és a II. Felsőoktatási Testi Nevelési Konferencia anyagának kiadásához, melyek megjelenése 1985 első negyedévében, illetve félévében várható.

Az év végén tartották meg Győrben a második kihelyezett munkabizottsági ülést, melyen Happ Ferenc, a Győr-Sopron megyei TSH elnöke számolt be a megye testneveléséről és sportjáról, a Győr-Sopron megyei Tanács VB Művelődésügyi Osztály testnevelési és sport főelőadója, Truka István pedig a megye iskolai testnevelésének és sportjának eredményeiről, gondjairól.

1984. április 12-én "Életrend és mozgásműveltség" címen a Veszprémi Akadémiai Klub-ban meghívott vendégek közreműködésével tartottak klubestet, mely nagy érdeklődést váltott ki.

SZÁMITÁSTECHNIKAI ÉS RENDSZERELMÉLETI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Blickle Tibor

A szakbizottság fő célkitűzése ebben az évben is az volt, hogy elősegítse a korszerű rendszertechnika minél szélesebbkörű alkalmazását, és fórumot adjon az e területen elért eredményeknek, elsősorban az alkalmazott matematika és számítástudomány, a vegyipari folyamatirányítás, valamint a vállalat kibernetika területén.

A szakbizottság és az MTA MÜKKI közös rendezvényeként Csupakon április 25-27 között tartott "Műszaki Kémiai Rendszerek '84" konferencián jelentős érdeklődés mellett számoltak be

- a teljes vegyipari rendszerek szintézisének módszereiről,
- az anyagi tulajdonságok adatainak rendszerelméletű kezeléséről, valamint
- a megbízhatóság, karbantartás, biztonság kérdéseiről, technológiai rendszereknél.

A jogtudományi szakbizottsággal együtt április 24-én tartott előadói ülés keretében "Jog a számítástechnikában, számítástechnika a jogban" témakörben, meghívott szakértők bevonásával olyan kölcsönösen hasznos problémákat tárgyaltak meg, mint a:

szoftverek jogvédelme,
számítástechnikai lehetőségek a jogászai döntésselőkészítésben,
valamint a jogszabályok érvényesülési körének szimulációja.

November 14-én a VEAB székházban került sor a szakbizottság és a VVE Központi Könyvtára közös szervezésében Dr.G.Knorz /Darmstadti Műszaki Egyetem/: "Automatic indexing and information retrieval" című előadásra.

Alkalmazott matematikai és számítástudományi munkabizottság

Elnök: László Zoltán

A munkabizottság előadói ülését és munkaértekezletét március 2-án tartottuk a VEAB székházban, ahol megtárgyalták az operációkutatás és számítástechnika oktatásának helyzetét. A munkabizottság győri csoportja bemutatta a személyi számítógépekre irt, oktatást elősegítő programjait, s megvitatták a matematikai és számítástechnika témakörében a VVE-en készült mintegy 40 szak- és diplomadolgozat tanulságait.

Április 26-29 között, Balatonfüreden tartották a szombathelyi, győri, miskolci, veszprémi egyetemek matematikai munkaközösségeinek szakmai szemléjét.

Rendszerszerkezeti munkabizottság

Elnök: Gyenis János

A munkabizottság igen aktívan támogatta a szakbizottság tevékenységét. Ülésüket október 4-6 között tartották Bozsokon. A rendszerszemléletű modellezés témakörben konkrét gyakorlati alkalmazásokról számoltak be.

Vállalatkibernetikai munkabizottság

Elnök: Gaál Zoltán

A munkabizottság előadói ülésén megvitatott témák közül ki kell emelni az:

- új létesítmények szervezése,
- számítógéppel támogatott beruházásszervezési módszerek és
- új létesítmények létszámszükségletének tervezése témaköröket.

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI I. SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Timár Ede

A kutatási témák szerteágazó volta, a hatalmas tématerületek, valamint régiókban a társadalomtudományok iránti érdeklődés növekedése nyomán, a munka hatékonyságának javítása érdekében szervezeti változtatásokra volt szükség. A munkabizottságok aktiv tevékenységének átfogása, irányítása már olyan nagy terheket rótt a szakbizottság vezetőire, hogy a jövő sikereinek egyengetése végett célszerűnek mutatkozott a korábbi 9 munkabizottság két szakbizottságba való átszervezése. A VEAB jóváhagyásával így 1984 elején, a Társadalomtudományi I. szakbizottság keretében négy: "Filozófia-szociológia", "Marxista propaganda módszertani", "Munkásművelődés-történeti" és a "Szocialista vállalat" munkabizottság folytatta tovább a munkáját.

A szakbizottság a múlt évben is eredményesen dolgozott, munkabizottságai, munkacsoportjai számos területen segítették a helyi politikai, társadalmi és államhatalmi szervek tevékenységét, jól vettek részt a régió területén folyó politikai és tudományos felvilágosító munkában.

A szakbizottság, valamint a munkabizottságok figyelemmel kísérték, támogatták a tudományos minősítés megszerzésére törekvő tagok felkészülését, munkáját. Dr. Beszteri Béla "A nemzetközi turizmus, mint a népek érintkezésének legszélesebb területe" című politikatudományi kandidátusi értekezését már a TMB elé terjesztette, védelem előtt áll. Kandidátusi értekezésén dolgozik Dr. Dimény Erzsébet, munkája címe: "A költség-elemzés felhasználása a vállalati árstratégia kialakításához, különös tekintettel az árlimitekre". Szintén a kandidátusi fokozat megszerzésén munkálkodik dr. Szakonyi János, aki az "Összehasonlító módszerek alkalmazása gazdasági rendszerek műszaki-gazdasági színvonalának minősítésére" című témán dolgozik. Kollár Lászlóné egyetemi doktori /dr. univ./ értekezésén dolgozik, melynek címe: "A középiskolások világnézeti nevelése Veszprém megyében". Varga Zoltán szintén az egyetemi doktori minősítés megszerzésén dolgozik, munkájának címe: "A népi demokrácia győzelméért vívott küzdelem Vas megyében, 1945-1948".

A "Világpiaci árváltozások figyelembevétele a vállalati árpolitika kialakításánál" témával kapcsolatban dr. Vándor Józsefné külföldi tanulmányutakon járt, májusban Bulgáriában a burgaszi egyetemen, majd októberben az NDK-ban, Merseburgban a Műszaki-Kémiai Főiskola "SBW" szekciójánál. Dr. Dimény Erzsébet a berlini Közgazdasági Egyetem vendége volt, "A költségelemzés felhasználása a vállalati árstratégia kialakításához, különös tekintettel az árlimitekre" című témát vitatta meg német kollégáival. Dr. Kiss Lajos a darmstadti Műszaki Egyetemen tett látogatást, "A vállalati beszerzési magatartás vizsgálata" témában tájékozódott a tanulmányuton. Mind erőteljesebb a publikációs tevékenység.

Filozófia - szociológia munkabizottság

Elnök: Sztankó János

A munkabizottság tevékenységét ebben az évben is a problémák iránti érzékenység és tervszerűség jellemezte. Egyebek között tükröződik ez a munkabizottság létszámának egyenletes növekedésében - 28 fő - és az ujonnan létrehozott szociológia munkacsoport - 23 fő - aktív működésében is.

A szociológia munkacsoport október 3-5-én Tatabányán, az MSZMP Oktatási Igazgatóságával karöltve szervezett elméleti-módszertani tanácskozást. E tanácskozáson Bihari Mihály egyetemi docens /ELTE Állam- és Jogelméleti Tanszék/; "Politikai rendszerünk szociológiai jellemzői", Schmidt Péter tszv, egyetemi tanár /ELTE Államjogi Tanszék/: "Az állam a magyar politikai rendszerben" címmel tartott előadást. Az előadásokat élénk kerekasztal-beszélgetések követték. A tanácskozás kiválóan sikerült és széles sajtó visszhangot is kapott.

A munkabizottság kapcsolatai eredményesnek ítélnéők. Tagjaik az idén is több alkalommal vettek részt a régió politikai, társadalmi, államhatalmi szerveinek munkájában. Biztatóan fejlődnek kapcsolataik a Szegedi Akadémiai Bizottság, valamint a Pécsi Akadémiai Bizottság társ-munkabizottságaival.

A munkabizottság tagjai aktívan vesznek részt a régió területén folyó társadalomtudományi tanácskozások, megemlékezések, ünnepi ülések szervezésében és megtartásában. Veszprémben, Tatabányán, Győrben, Zalaegerszegen, Székesfehérvárott, Szombathelyen és máshol is konkrét szociológiai vizsgálatokkal járulnak fejlődő szocialista társadalmunk egyes jelenségeinek, problémáinak többoldalú, komplex elemzéséhez. Az ilyen tevékenység felmérése folyamatos. Örvedetes, hogy az elméleti kutatómunka eredményeit napi gyakorlati tennivalóik során mind szívesebben és eredményesebben alkalmazzák a különböző vállalati

latok, intézmények. Különösen példamutató az együttműködés a szociológusok és a gazdasági, politikai vezetők között a Babilnai Állami Gazdaságban.

Marxista propaganda módszertani munkabizottság

Elnök: Beszteri Béla

Az idén a munkabizottság főleg az alábbi témakörökkel foglalkozott:

- a/ Az Országos Oktatástechnikai Központ tevékenysége és szerepe a marxizmus-leninizmus oktatásának a szemléltetésében.
- b/ Munkacsoport létrehozása videoanyagok készítésére.
- c/ Tudományos tanácskozás előkészítése hazánk felszabadulásának 40. évfordulója tiszteletére.

A munkabizottság valamennyi tagjától - 82 fő - véleményt kért munkájuk áttekintésére és a jövőbeli programok kialakítására.

Mindezek alapján a munkabizottság megállapította, hogy a propaganda alapszervezeti irányítását kutató munkacsoport immár teljesítette feladatát. Az irányító pártszervek hatáskörét tiszteletben tartva a propagandamunka megyei, járási, városi irányításával foglalkozó pártmunkások és aktivisták eredményes tapasztalatcsere- és vitafóruma volt. Segített a propagandamunka tennivalóinak egységes értelmezésében, a jó helyi tapasztalatok feltárásában, elterjesztésében. Tudományos igénnyel vizsgálta a propagandamunka helyét, szerepét az alapszervezeti munka egészében, továbbá a propaganda és a tömegpolitikai munka más területeinek kölcsönhatásait, a propagandamunka irányításának fázisait, követelményeit. A munkacsoport Székesfehérvárott /1981/ rendezett tudományos konferenciáján elhangzott előadásokat az MSZMP Fejér megyei Bizottsága kiadta. Ezt az anyagot a régióban ma is eredményesen használják a propagandisták képzésében. Hasznos szerepének kiváló betöltése után a munkacsoport megszüntetését az indokolja, hogy az utóbbi időben - különösen a Politikai Bizottság 1983. március 1-i határozata után - felgyorsultak azok a folyamatok, amelyek a propagandát mind képesebbé teszik a növekvő társadalmi igények kielégítésére. Az eltérő körülmények és feladatok sokszínűséget, eltérő megoldásokat követelnek, indokolnak, eredményeznek. Ezeket pedig legjobban helyi elemzéssel és döntésekkel lehet megoldani. Így tehát a munkacsoport további működtetése már formális volna. A munkacsoport tagjainak ezúton köszönjük meg odaadó munkájukat, és kérjük, hogy a munkabizottság más területein folytassák majd eredményes tevékenységüket.

A munkabizottság profiljára ma főleg az ÁV-metodikai, illetve a nemzetközi kapcsolatok, elsősorban az idegenforgalom tudati hatásaival, propaganda-vonzataival foglalkozó munkacsoport tevékenysége nyomja bélyegét. Az ÁV-metodikai munkacsoport kutatási területét a video technika irányába fejleszti tovább. A régióban működő oktatási igazgatóságoknak, az egyetemek, főiskolák marxizmus-leninizmus oktatóinak ebben tud a legtöbb aktív segítséget, támogatást adni.

A munkabizottság tevékenységi köre akként módosul, hogy a propagandaelmélet kérdései - a propaganda fogalma, a politikai propaganda lényege, tartalma, eszközei, társadalmi funkciói, hatásmechanizmusa - kapnak mind nagyobb szerepet. Ezek a kérdések jelenleg a propagandisták képzésében nincsenek a helyükön. A propagandával foglalkozó irodalom országosan is erősen didaktikai-metodikai megközelítésű - ami ugyan nem baj, de nem is teljes. A munkabizottság ezért a jövőben többet foglalkozik a propagandaelmélet kutatásával, ezen kutatások koordinálásával. Indokolt tehát, hogy e területre munkacsoportot szervezzen.

Munkásművelődés-történeti munkabizottság

Elnök: Kovács József

A munkabizottság munkatársai Sopron, Győr, Tatabánya, Zalaegerszeg, Zsámbék központokban végezték kutató munkájukat. Jó sajtóvisszhangot kapott dr. Hiller István könyve "Sopron és környéke munkásmozgalmáról" /1938-1945/, ami az év folyamán jelent meg a Zsámbéki Főiskolai Füzetek sorozatban /3. kötet/ és a "Régen volt iskolák törvényei" címmel dr. Kovács József tanulmánykötete. Megjelenés előtt áll Király János "Család és iskola" kötete. /Főiskolai Füzetek 4./ A közelmúltban jelent meg Kovácsné Paulovits Teréz: "Az aszódi Petőfi Sándor népi kollégium története" c. könyve, az aszódi Petőfi Sándor Múzeum Muzeumi Füzetek 24. köteteként /1984./. A kötet lektorra dr. Vincze András, a munkabizottság tagja. Megemlíthető Hiller István dr. több publikációja a Soproni Szemle, a Dunakanyar 1984. évfolyamában. Dr. Kovács József publikációi helyet kaptak a Soproni Szemle, a Dunakanyar, az Élet és Irodalom, a Fotóművészet számaiban. Dr. Kovács József tovább dolgozik a Munkás Testvedző Egyesület történetén. Dr. Hiller István erdészettörténeti, illetve a magyar ellenállás kérdéseit tárgyaló előadásai elhangzottak a Német Demokratikus Köztársaság, illetve az osztrák Burgenland előadó fórumain.

A munkabizottság tagjainak működését a soproni egyetem központi könyvtára bibliográfiailag is számontartja, tagok publikációit a könyvtár gyűjti. A munkabizottság tagjai a megyei pártbizottságok hagyományörző bizottságaiban is felada-

tokat vállalnak. Jelentős e vonatkozásban dr. Hiller István Győr-Sopron, dr. Kovács József Pest és Molnárné Fűrész Anikó Komárom megyei hagyománygyűjtő munkája. Dr. Kovács József a készülő Pest megyei munkásmozgalmi életrajzi gyűjtemény anyagának összeállításához rendszeres gyűjtőmunkát végeztet a zsámbéki Tanítóképző Főiskola végzős hallgatóival.

Szocialista vállalat munkabizottság

Elnök: Vándor Józsefné

A munkabizottság "A vállalati hatékonysági színvonal vizsgálata", "A vállalati tervezés, érdekelttség és az ösztönzés kölcsönhatása, mint a vállalati belső mechanizmus önszabályozó rendszere" témákban folytatott az idén eredményes kutatásokat.

Októberben Veszprémben rendeztek sikeres szakmai ankétot, amelyen dr. Rák György, az Országos Tervhivatal főosztályvezetője tartott "A központi gazdaságirányítás korszerűsítésének célkitűzései, a szabályozók módosítása" címmel tájékoztató előadást. Ez az ankét értékes szakmai tapasztalatcserére adott lehetőséget.

A munkabizottság tagjai kül- és belföldön számos tudományos konferencián szerepeltek. A régió területén rendszeresen résztvesznek a tudományos ismeretterjesztő munkában. Kutatási anyagaikat, eredményeiket mind több vállalat, gazdaság igényli és felhasználja. A következő időszakra "A szocialista gazdasági integráció szerepe népgazdaságunkban", "A központi irányítás és a vállalatok önállóságának kapcsolata", valamint a "Társadalmi morálitás, irányítás, ösztönzés és munkafegyelem" témákban való elmélyült kutatásokat tervezik.

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI II. SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Orosz Sándor

Az új szakbizottsághoz öt, korábban is működött munkabizottság tartozik, ezek:

1. Nyelvtudományi munkabizottság
2. Alkalmazott nyelvészeti munkabizottság
3. Neveléstudományi munkabizottság
4. Pályaválasztási munkabizottság
5. Zenetörténeti munkabizottság.

A szakbizottság idei munkatervét behatárolta az a tény, hogy csak májusban alakult meg. Így elsősorban a munkabizottságok tevékenységének zavartalan folytatását, hatékonyabbá tételét tűzte ki célul. Tervbe vette egy művelődéstörténeti munkabizottság létrehozását is.

Az első eredmények között említendő, hogy sikerült megoldani a neveléstudományi munkabizottság november 9-én tartott emlékülésén elhangzott két előadás alapjául szolgáló tanulmányok külön kötetben történő kiadását. A tanulmányok lektorálása megtörtént, a kötet megjelenése 1985. tavaszán várható a VEAB kiadásában. A kötet tartalma és színvonala alapján méltó módon illeszkedik a felszabadulásunk 40. évfordulóját köszöntő művek sorába.

Nyelvtudományi munkabizottság

Elnök: Szabó Géza

A munkabizottság évek óta kiegyensúlyozott, színvonalas tevékenységet folytat. Országos jelentőségű dialektológiai kutatásokat végez és koordinál Délnyugat-Dunántulon, de megkezdte a határon túli magyarság nyelvének vizsgálatát is. Szervezett te-repgyakorlatot végeztek az Őrségben három turnusban. Nyelvjá-rási anyagot gyűjtöttek Bérbaltavár környéki falvakban is. A munkabizottság tagjai közül többen tartottak előadást különböző tudományos rendezvényeken Pécsen, Szombathelyen, Szegeden,

és Bécsben, és tiznél több tudományos dolgozatot tettek közzé szakfolyóiratokban, gyűjteményes kötetekben. Egész tevékenységükkel jelentős nyelvi értékfeltáró-értékmentő munkásságot fejtenek ki.

Neveléstudományi munkabizottság

Elnök: Kovács József

A munkabizottság színvonalas, de az ülések számát tekintve a korábbi évekhez viszonyítva némileg szűkebbkörű tevékenységet folytatott a neveléstudományi munkabizottság. A tavasszal tartott ülésen a videofelvételek oktatási, pedagógusképzési alkalmazásával foglalkozó kutatásokról adtak számot, a november 9-én rendezett emlékülésen pedig hazánk felszabadulásának 40. és a felsőfoku tanítóképzés 25. évfordulója alkalmából igen színvonalas előadások hangzottak el. Külön öröm, hogy e témákkal foglalkozó újabb kutatók mutatkoztak be Zala, Fejér, Komárom, Somogy megye pedagógiaörténetéről tartott igényes korreferátumokkal. Említésre méltó, hogy az emlékülést a DAB és a PAB megfelelő munkabizottságaival közösen tartották.

Alkalmazott nyelvészeti munkabizottság

Elnök: Orosz Sándor

A fejlődésének kezdeti szakaszán tartó, csak két éve alakult munkabizottság népes kutató gárdát fog össze. Tevékenységük részben a dunántúli nemzetiségi nyelvek kutatására terjed ki; e témakörben áprilisban Sopronban tartottak sikeres konferenciát. Másrészt az idegen nyelvek iskolai-főiskolai oktatásának és a szaknyelvi fordításnak a kérdéseit vizsgálják. A munkabizottság két vezetője résztvett, illetőleg referátumot tartott az augusztusban Brüsszelben rendezett VII. Alkalmazott Nyelvészeti Világkonferencián.

Folytatják a számítógép nyelvoktatási alkalmazásának témakörében rendezett konferenciákat; az első konferencia anyagát kiadták a VEAB értesítőben.

Gondot jelent a szakbizottságnak, hogy a Pályaválasztási Munkabizottság tevékenységét nem tudja a többi munkabizottsághoz hasonlóan kibontakoztatni; úgy tűnik, célszerű lenne ezt a munkabizottságot a neveléstudományiba integrálni.

Zenetörténeti munkabizottság

Elnök: Falvy Zoltán

A munkabizottság két alkalommal tartott ülést. Az elsőt május 11-én a Pécsi Akadémiai Bizottság székházában, a másodikat pedig október 5-én a VEAB székházában.

Bár nem szorosan a munkabizottság tevékenységéhez kapcsolódik, mégis említést érdemel, hogy ugyancsak a VEAB székházában tartotta konferenciáját a Nemzetközi Zenetudományi Társaság Középkori Munkabizottsága. A konferenciát dr. Falvy Zoltán, a munkabizottság elnöke szervezte szeptember 17-22-ig.

A május 11-i, pécsi ülésen Szkladányi Péter tartott előadást "Pécs zenéje a XVIII. és XIX. században" címmel, Szarka Árpádné október 5-én, Veszprémben megtartott előadásának címe: "Zenei és nyelvi szimmetriák a népi játékokban". A munkabizottság célkitűzései között szerepelt továbbá Békefi Antal munkadal-gyűjtésének kiadása a dunántuli megyék segítségével. Kellő anyagi támogatás hiányában - mint kiderült - erre egyelőre nem kerülhet sor. A későbbiek során, amint arra lehetőség kínálkozik, a munkabizottság ismét kezdeményezni szeretné, hogy az ügy napirendre kerüljön.

A VEAB december 8-i plenáris ülésének sikeréhez a zenetörténeti munkabizottság rövid kamarazenei műsorral járult hozzá.

TÖRTÉNELMI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Éri István

A szakbizottság február 23-án tartotta összevont értekezletét, amelyen a munkabizottságok elnökei és titkárai vettek részt.

Az ülés jóváhagyta a szakbizottság 1984. évi munkabizottságokra lebontott munkatervét. A szakbizottság ez évi tevékenységéről a munkabizottságok alábbi beszámolóit adnak számot.

Településtörténeti munkabizottság

Elnök: Solymári László

A munkaterv előírásának megfelelően a munkabizottság idei tevékenységének súlypontját "A Dunántul településtörténete" /középkor - 19. század/ konferencia megrendezése képezte. A sorrendben immár VI. konferencia a PAB részvételével 1984. április 16-17-én a VEAB székházban zajlott le.

Az ülészen a közel nyolcvan résztvevő előtt mintegy hatvan előadás hangzott el négy szekcióban. Az előadásokból a Dunántul településtörténetének kilenc évszázada sokszinűen és gazdagon bontakozott ki. Örvendetes tény, hogy a megszokottak mellett új résztvevők, főként fiatal kutatók és egyetemisták is bekapcsolódtak az ülészen munkájába. A hagyományokhoz híven az 1984. évi konferencia anyagát is megjelentetik. A kötet szerkesztésének előrehaladott munkálatait Somfai Balázs, az ülészen szervezője végzi.

A Központi Statisztikai Hivatal kutatócsoportja és a munkabizottság együttműködése nyomán több megyében is megkezdődött a Magyarország 1790. évi Helységnévtára című sorozat szerkesztése. A Veszprém megyei kötet előreláthatólag az év végére elkészül.

Kézművesipartörténeti munkabizottság

Elnök: Éri István

A munkabizottság 1984. évi munkatervének megfelelően az alábbi feladatokat oldotta meg:

Szeptemberben megjelentette az 1982. augusztus 21-26-án Veszprémben megtartott II. Nemzetközi Kézművesipartörténeti Szimpozionon elhangzott előadások, illetve erre beküldött tudományos dolgozatok magyarnyelvű publikációját 2 kötetben /384+324/ összesen 708 oldal terjedelemben, 30 képes tábla illusztrációval, 300 példányban. A kötetek 32 külföldi és 17 belföldi szerző tanulmányát tartalmazzák.

A nemzetközi szimpozion kedvező visszhangja több külföldi szakfolyóirat ismertetésén lemérhető /Zeitschrift für Geschichtswissenschaft, Berlin, Vierteljahrschrift für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte, Stuttgart, Oberösterreichische Heimatsblätter, Linz, Adler-Zeitschrift für Genealogie und Heraldik, Wien/.

A munkabizottság folytatta az 1982-ben megindított "Literariae Currentes Historiam Opificii et Ceharum Concernentes" c. háromnyelvű kézművesipartörténeti tájékoztató megjelentetését. Májusban a 7., novemberben pedig a 8. szám jelent meg.

A munkabizottság előkészítette és november 20-21-én megrendezte az V. Belföldi Kézművesipartörténeti Szimpozionot Veszprémben. A konferencia fő témái a török hódoltságkori és a hódoltságot közvetlenül követő magyarországi kézművesség, valamint a főcéhek szervezeti és tényleges vonzáskörzetei voltak, az egyéb kutatási beszámolók mellett. A szimpozionon 25 előadás és referátum hangzott el, 50 résztvevő előtt.

Elkészült a magyarországi árszabáskataszter kiadásra való előkészítése.

A kézművesipartörténeti szakbibliográfia további sorsáról - különféle metódikai és gazdasági okok miatt - a munkabizottság a döntést elhalasztotta.

A munkabizottság február 23-án, június 21-én és október 11-én tartotta meg üléseit.

Iparrégészeti munkabizottság

Elnök: Heckenast Gusztáv

A munkabizottság 1984. évi munkatervét az alábbiak szerint teljesítette:

Megjelentette - az archaeometriai munkabizottsággal együtt - az Iparrégészeti és Archaeometriai Tájékoztató III/1. számát.

December 10-én megrendezte - ugyancsak az archaeometriai munkabizottsággal közösen - Budapesten a Központi Muzeumi Igazgatóság székházában a III. Iparrégészeti Tanácskozást.

Továbbépítette kapcsolatait az OMBKE szakbizottságaival.

Kohászati ásatásokat folytatott Dénesfán és több terepbejárást végzett.

Fizikai kormeghatározásokat végzett ugyancsak Dénesfán és Sopronban.

Anyagvizsgálatok folynak az OMBKE-vel és a Soproni Vasöntődével együttműködve.

Archaeometriai munkabizottság

Elnök: Bakos Miklós

A munkabizottság összeállította, és az Iparrégészeti és Archaeometriai Tájékoztatóban közzétette a Magyarországon archaeometriával foglalkozó szakemberek névsorát.

A termolumineszcenciás kormeghatározás /TL/ Benkő Lázár által kidolgozott mintavételi előírásait megjelentette az Iparrégészeti és Archaeometriai Tájékoztatóban.

Az iparrégészeti munkabizottsággal közösen folyamatosan végezte az Iparrégészeti és Archaeometriai Tájékoztató szerkesztését.

Az iparrégészeti munkabizottsággal közös szervezésben december 10-én Budapesten a Központi Muzeumi Igazgatóság székházában megrendezte a III. Iparrégészeti Tanácskozást, s ehhez kapcsolódóan munkabizottsági ülést tart.

Folytatták a vizsgálati adatlapok kidolgozását, amelyek az archaeometriai és iparrégészeti adattár alapját fogják képezni. Tisztázta az iparrégészeti és archaeometriai adattár elhelyezésének kérdését. Az elhelyezést a Magyar Nemzeti Múzeum központi adattára vállalta.

Márton Péter kidolgozta a geomágneses minták felvételi előírásait. Az előírásokat az Iparrégészeti és Archaeometriai Tájékoztatóban teszik közre.

A munkabizottság tagjai folytatták a mérési módszerek összehasonlítását. Az ezévi programban Árpád-kori ezüstpénzek, valamint Ős- és avarkori kerámiák szerepeltek.

A kis-balatoni leletmentési program során több mint 11 000 m² geomágneses leletfelderítést végeztek el. Mintegy 4 500 m²-t régészetiileg. A mágneses felderítés és a feltárás eredményeinek összehasonlítása folyamatban van.

A munkaterven felül a Magyar Nemzeti Muzeummal közösen 3 éves kutatási munkatervet dolgoztak ki az Árpád-házi királyok által kibocsátott pénzérmék átfogó vizsgálatára.

KÖRNYEZETVÉDELMI- ÉS TÁJHASZNOSÍTÁSI KOORDINÁCIÓS TANÁCS

Elnök: Kárpáti István

A tanács a koordináló munkájával kapcsolatos szűkebbkörű megbeszélések mellett - a munkatervnek megfelelően - 6 alkalommal ülésezett, ezek részben előadó- és felolvasó ülések, részben munkaértekezletek voltak.

Az előző évekhez hasonlóan, a kutatási eredmények gyorsabb gyakorlati hasznosítása érdekében 2 alkalommal a Balatoni Intéző Bizottság /BIB/ Környezetvédelmi- és Vízvédelmi Szakbizottságával együttes ülést tartottak. Szélesítették együttműködésüket az MTA területi bizottságai-val /DAB, PAB/.

Az évenkénti megrendezésre tervbe volt, a Balaton-kutatás újabb eredményeivel kapcsolatos előadó ülést ez évben is megrendezték a Vízügyi Tervező Vállalattal együtt. Részleteiben megtárgyalták "A vízügyi-műszaki tervezés és a Balaton vízminőség védelme" témakörben elért eredményeket.

Márciusban tartották a VEAB székházában azt az ülést, amely visszatekintett az elmúlt év eredményeire, illetve felvázolta az 1984. évi munkaterv fontosabb, megvalósításra váró feladatait, amelyek azon túlmenően, hogy elméleti törvényszerűségeket tisztáznak, konkrét információkat nyújtanak a gyakorlati környezet- és természetvédelmi munkákhoz.

Az ülést a következő napirend szerint rendezték:

1. A tanács részéről kiirt, 1983. évi díjnyertes pályadolgozat eredményeinek bemutatása.
 - a/ Dr. Virágh Zoltán - Dr. Sárkány Endre - Dr. Oláh Béla - Dr. Dura Gyula: Balaton-felvidékről a Balatonba ömlő vízfolyások bakteriológiai vizsgálati eredményeinek bemutatása.
 - b/ Dr. Bogárdi István - Dr. Bárdossy András: A Hegyesdi tározó hordalék- és tápanyagvisszatartó hatásának elemzése a Balaton szempontjából.

A koordinációs tanács és a munkabizottságok munkaterveinek ismertetése.

Az ülésen az előző évekhez hasonlóan ajánlásokat tettek a díjnyertes pályadolgozatok eredményeinek hasznosítására.

Május 17-én a munkatervnek megfelelően mind biológus, mind vízügyi-műszaki szakemberek érdeklődésére számot tartva ülést tartottak a vízi biotechnika legújabb eredményeinek felmérésére és az alkalmazási területek keresésére.

Az ülést a következő napirend szerint rendezték:

1. Dr. Kárpáti István a biológiai tudományok doktora, egyetemi tanár KATE;
Dr. Varga György a VIZITERV-VSZK vezetője, c. egyetemi docens:
A VIZI BIOTECHNIKA ÉS VIZMINŐSÉGVÉDELMI JELENTŐSÉGE
/tartalomból fogalmak: a vízi biotechnika áttekintése, megoldásainak rendszerezése, műszaki szabályozása; igények; vízi biotechnika és a vízminőségvédelem kapcsolata; vízi biotechnika ökológiai alapkérdései; vízügyi területeken keletkező biomassa; a vízi biotechnika oktatása/.
2. Felkért hozzászólók:
Dr. Nagy Illés igazgatóhelyettes, Közép-tiszavidéki VIZIG:
FÜZCSERJÉK UJSZERŰ ALKALMAZÁSA A HULLÁMTÉRI VÉDŐERDŐKBEN
Dr. Bárdi Pál osztályvezető, Északdunántúli VIZIG:
KISVIZFOLYÁSOK PARTVÉDELME BIOTECHNIKAI MEGOLDÁSOKKAL

Az előadást vita követte.

Az ülés eredményeit összefoglalva: mintegy 80 gépelt oldal terjedelemben tanulmány jelenik meg, amely a jelenlegi helyzetet, kutatási eredményeket tükrözi.

A résztvevők véleménye, hogy a vízi biotechnika eredményeinek megismerése, ill. alkalmazási lehetőségeik feltárása nagy érdeklődésre tarthat számot a biológus szemléletű vízügyi-műszaki munka fejlesztéséhez.

Junius 6-án került sor a koordinációs tanács és a vele együttműködési szerződéssel kutató Vízügyi Tervező Vállalat közös rendezésében a "A vízügyi műszaki tervezés és a Balaton vízminőségvédelme" c. előadó ülésre. Ez, mint a bevezetőben írtuk, szervesen kapcsolódik a Balaton-kutatás eredményeit feltáró VEAB rendezvények sorozatához.

A VEAB székházban megrendezett előadó ülés a következő napirendi pontokat tárgyalta:

Valló Sándor a VIZITERV közmű főmérnöke, Állami-díjas: A vízügyi műszaki tervezés a Balaton térségében

Dr. Varga György a VIZITERV-VSZK vezetője, c. egyetemi docens:
A műszaki szabályozás és az egységesítés alkalmazása a Balaton vizgyűjtő területén
Pálfy Károly, a VIZITERV Székesfehérvári Kirendeltségének vezetője: A csatornázás, szennyvितisztítás területi tervezésének problémái a Balaton környékén

Felkért hozzászólók:

Topschall József, a DRVV igazgatója
Dr. Hajós Béla a KÖZÉP-DUNÁNTULI VIZIG ig. h.

A VIZITERV kiállításának megtekintése

Elekes Károly, a VIZITERV osztályvezetője: A Kis-Balaton tározó tervezése
Horváth Vilmos, a VIZITERV osztályvezetője: Partvédelmi és meliorációs művek tervezése a Balatonnál
Dr. Kárpáti István egyetemi tanár, ATE, Keszthely: Biológiai partvédelem lehetőségei a Balaton partján

Felkért hozzászólók:

Dr. Pomogyi Piroska biológus, VIZIG, Szombathely
Lotz Gyula önálló csoportvezető VIZIG, Szombathely

- KÁRPÁTI ISTVÁN a biológiai ismeretek felhasználása a vízügyi-műszaki tervezésnél.

Junius 11-13-án a Debreceni Akadémiai Bizottság /DAB/ szervezésében rendezték meg a regionális akadémiai bizottságok és az OKTH együttes ülését Tiszafüreden, amelyen informálták egymást a regionális bizottságok képviselői, ill. tájékoztatást nyújtottak az OKTH számára környezetvédelmi tevékenységükről és aktuális problémáikról.

1984. szeptemberében rendezték Veszprémben a tájunk természettudományos kutatását is érintő Forum Pannonicum Rerum Naturale nemzetközi természettudományos szakmai vitafórumot, melyen a koordinációs tanács szakemberei is résztvettek.

Október 9-én Keszthelyen a koordinációs tanács megtárgyalta "A Balaton környezetvédelmi kutatása" c. OKTH program VII. ötéves terv időszakára készült tervezetét.

A vita résztvevői megállapították, hogy a programtervezet jól megalapozott. Az egyes részfeladatok kidolgozása majdnem minden esetben pontos, egyértelmű, azok összehangoltak, így az anyag egésze arányos.

November közepén Kővágóörsön a BIB-bel együtt ülésezett a koordinációs tanács, a következő napirend szerint:

Dr. Kovács József igazgató: Környezet- és természetvédelmi intézkedések és tervek a balatoni üdülőkörzetben.

Korreferátumok:

Dr. Héder Sándor, a Pilisi Állami Parkerdőgazdaság Zöldövezet-tervezési Iroda vezetője: Erdészeti fejlesztési koncepció a három balatoni megyére.

Dr. Szabó István, Keszthelyi Agrártudományi Egyetem: A Keszthelyi Tájvédelmi Körzet kialakításának botanikai alapkérdései.

Dr. Tóth András, Keszthelyi Agrártudományi Egyetem: A Balaton-környék tőzeg- és lápföldvagyónának védelme és hasznosítása.

Illés István, BIB főmérnök: A VII. ötéves terv fő feladatai. Pálfy József, BIB munkatárs: A szilárd- és folyékony hulladékok ártalmatlanításának jövőbeli tervei.

Hátsági Béla, TSZ elnökhelyettes: A kővágóórsi "Béke" MgTSZ környezetkimélő termelési módszerei és hozzájárulása a Káli medence környezet- és természetvédelméhez.

A főreferátumot és a kiegészítő referátumokat vita követte.

Természetvédelmi munkabizottság

Elnök: Csapody István

A munkabizottság első munkaülése a VEAB Erdőgazdálkodási Munkabizottságával közösen, május 10-én a MN Veszprémi Erdőgazdasága Zirci Erdészeténél volt. Napirendjén a bükk magtermelő állományok kérdése szerepelt. Az ülésen a kérdés természetvédelmi vonatkozásainak megtárgyalása miatt a természetvédelmi munkabizottság tagjai - az indokoltan távolmaradtak kivételével - résztvettek, a munkabizottság elnöke pedig korreferátumot tartott. Az ülést a pálihálási bükkösben tett terepbejárás követte, amelynek során élénk elméleti /elsősorban cönotaxonómiai/ vita alakult ki.

A munkabizottság második összejövetele előadózás volt, mert a bizottság tagjai szükségesnek ítélték, hogy a 3 éves működési időszak után, nagyobb nyilvánosság előtt is bemutatkozzanak, és az eredeti célkitűzésnek megfelelően a Mb. fórumot adjon a VEAB régióban folyó egyik hangsúlyos kutató programjának. Ez utóbbit a Fertő-tó Bioszféra Rezervátumban folyó kutatásokban találtuk meg részben azért, mert e térségben az alap-, az interdiszciplináris és gyakorlati kutatások jelentős eredményeket produkáltak, részben azért, mert jó analógiákkal szolgált a hasonló adottságu Balaton és Velencei-tó tér-

ségében folyó kutatásokhoz. Az előadónál 10 előadás hangzott el, amelyek közül az elsőt Berczik Árpád akad.lev.tag tartotta az UNESCO MAB programjáról és a hazai bioszféra rezervátumokról. Hozzá csatlakozott Laksa Imre prof. /Bpest/, Andrikovics Sándor tud.kutató /Bpest/, Kárpáti László egyet. adjunktus /Sopron/ és Trázer György aspiráns /Sopron/ zoológiai tárgy, ill. Kárpáti István prof. /Keszthely/, és Padisák Judit tud.kutató /Bpest/ botanikai tárgy előadása. A Fertő-tó nádasainak fotointerpretációs tipizálásáról Márkus István egyet.adjunktus /Sopron/ számolt be. A Fertő-tó természetvédelmi kérdéseiről a munkabizottság elnöke tartott összefoglaló tájékoztatást. A teljes napot igénybevevő ülés előadásaihoz igen sok /22/ hozzászólás, ill. kiegészítés és kérdés hangzott el. A munkabizottság szeretné az előadónál teljes anyagát a VEAB kiadványok valamelyikében megjelentetni.

A munkabizottság elnöke, titkára, ill. egyes tagjai saját munkabizottságukon kívül, más VEAB bizottságok munkájában is időszakonként résztvettek. Így az urbanisztikai munkabizottság felkérésére a "Környezet- és természetvédelem térségenkénti súlyponti feladatok" c. anyag bírálatában. Kapcsolatot tartanak a VEAB Kémiai Szakbizottsága Környezetvédelmi Munkabizottságával a környezetvédelmi lexikon szerkesztése tárgyában és más munkabizottságokkal.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG

Elnök: Szántó András

A Szerkesztő bizottság 1984. évben egy ülést tervezett. Terminus nehézségek miatt az ülés 1985. januárjában kerül megtartásra.

1984. évben az alábbi kiadványok jelentek meg:

- VEAB ÉRTESÍTŐ 1983. IV. és az 1984. II. szám
- F/6, F/7 felolvasóülések anyagai
- 19. MONOGRÁFIA /Veress Gábor: Kémiai mérések rendszertechnikai jellemzése/
- Balaton kutatás újabb eredményei III.
- Ötnyelvű gyomszótár
- XXVI. Hidrobiologus Napok anyaga
- Egy KGST anyag
- Idegenforgalom - környezetvédelem - Balaton c. kiadvány.

Előkészületben vannak a következő kiadványok:

- Toxikológiai szimpoziium kiadványa
- Zánkai tud. ülés anyaga
- Izom és mozgás c. konferencia anyaga
- Bányageofizikai kutatások témakörben egy anyag
- F/8, F/9 felolvasói ülések anyaga
- Monoklonális antitestek c. ülés anyaga
- Számítógép a nyelvtanításban II. c. tudományos ülés anyaga.

Az 1985. évben rendezendő Szerkesztő bizottsági ülés előkészítése folyamatban. Folyó hónapban a Szerkesztő bizottság tagjai írásos tájékoztatást kapnak az 1984. évben végzett munkáról és az eddig beérkezett kiadvány tervezetekről. Az idő rövidsége miatt írásban kérünk tőlük nyilatkozatot az alábbi kiadványokról.

- Neveléstudományi munkabizottság anyaga /felszabadulásunk 40. évfordulója tiszteletére tervezzük megjelentetni/. Az anyag beérkezett.

- Sport és Mozgásbiológiai munkabizottság által rendezett "Testi nevelés" c. konferencia anyaga. Az anyag beérkezett.
- Felső-Duna biológiai-ökológiai állapota c. tanulmány elkészítésére megbízás kiadása.

IV.

SZEMÉLYI HIREK

NAGY ERNŐ főorvos 1984. szeptember 1-én elhunyt. Személyében munkaegészségügyi és toxikológiai munkabizottságunk tagját veszítettük el.

KINEVEZÉSEK:

CSEPREGI JÁNOST a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter a Balatonfelvidéki Erdő és Fafeldolgozó Gazdaság vezérigazgató-helyettesévé nevezte ki.

SZIKRA DEZSŐT a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter a Pilis Állami Parkerdőgazdaság főigazgatóhelyettesévé nevezte ki.

KITÜNTETÉSEK:

BEKE FERENCNEK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa November 7. alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetését adományozta.

BORDÁS SÁNDORNAK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetését adományozta.

CSIFFÁRY NÁNDORNAK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa November 7. alkalmából a Munka Érdemrend bronz fokozata kitüntetését adományozta.

CSUTI JÁNOSNAK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa November 7. alkalmából a Munka Érdemrend ezüst fokozata kitüntetését adományozta.

DOMONKOS OTTÓNAK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa November 7. alkalmából a Munka Érdemrend bronz fokozata kitüntetését adományozta.

FALLER GUSZTÁVNAK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa November 7. alkalmából a Munka Érdemrend ezüst fokozata kitüntetését adományozta.

- FEKETE LAJOSNAK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa November 7. alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetését adományozta.
- GYURANECZ VINCÉNEK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetését adományozta.
- HEGYI IMRÉT a művelődési miniszter Kiváló Munkáért kitüntetésben részesítette.
- HERPAY IMRÉNEK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa November 7. alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetését adományozta.
- LACZKOVITS LÁSZLÓT a művelődési miniszter Szocialista Kulturáért kitüntetésben részesítette.
- MÉSZÁROS MIKLÓSNAK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa November 7. alkalmából a Munka Érdemrend ezüst fokozata kitüntetését adományozta.
- P. NAGY SÁNDORNAK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa nyugállományba vonulása alkalmából a Munka Érdemrend ezüst fokozata kitüntetését adományozta.
- PAJOR PÁLNÉNAK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa November 7. alkalmából a Munka Érdemrend bronz fokozata kitüntetését adományozta.
- SÁRINGER GYULA a Magyar Biológiai Társaság Állattani Szakosztálya Vezetőségétől 1984. június 6-án, a 750. ülés alkalmából Jubileumi Emlékplakettet kapott.
- SZÁNTÓ ANDRÁSNAK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa November 7. alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetését adományozta.
- TÓTH JOACHIMNAK a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa November 7. alkalmából a Munka Érdemrend bronz fokozata kitüntetését adományozta.
- TUDOMÁNYOS MINŐSÍTÉSEK:**
- BESZTERI BÉLÁT a Tudományos Minősítő Bizottság "A nemzetközi idegenforgalom, mint a népek személyes érintkezésének legszélesebb területe" című disszertációja alapján a történelemtudományok kandidátusává nyilvánította.
- BURGERT RÓBERTET a Tudományos Minősítő Bizottság "A bábolnai iparszerű termelési rendszerekről" című disszertációja alapján a mezőgazdasági tudomány doktorává nyilvánította.

FEHÉR IRÉNT a Tudományos Minősítő Bizottság "Az uttörőmozgalom szerepe a 10-14 éves tanulók társadalmi aktivitásának fejlesztésében" című disszertációja alapján a neveléstudomány kandidátusává nyilvánította.

HORVÁTH BÉLÁT a Tudományos Minősítő Bizottság "Az erdészeti szaporítóanyag-termesztés gépesítésének fejlesztése" című disszertációja alapján a mezőgazdasági tudomány kandidátusává nyilvánította.

JAKÁL LÁSZLÓT a Tudományos Minősítő Bizottság a "Mügyanták penetrációjának és a különböző tulajdonságu ragasztott faszerkezetek és lapok gyárthatóságának összefüggései" című disszertációja alapján a műszaki tudomány kandidátusává nyilvánította.

MOLNÁR SÁNDORT a Tudományos Minősítő Bizottság "Az akác /Robinia Pseudo-accacia L./ termesztésének és faanyag minőségének kapcsolata" című disszertációja alapján a mezőgazdasági tudomány kandidátusává nyilvánította.

POMOGYI PIROSKÁT a Tudományos Minősítő Bizottság a "Kis-balatoni tömegesen előforduló hinárfajok tápanyagforgalma, és annak kapcsolata a vízminőség-védelemmel" című disszertációja alapján a biológiai tudomány kandidátusává nyilvánította.

SEY ISTVÁNT a Tudományos Minősítő Bizottság "Az orosz utópista szocializmus genezisére vonatkozó modern polgári elméletek kritikája" című, a Szovjetunióban megvédett disszertációja alapján a történelemtudomány kandidátusává nyilvánította.

SZABÓ ISTVÁNT a Tudományos Minősítő Bizottság a "Pázsitfűfélék produkció vizsgálata" című disszertációja alapján a biológiai tudomány kandidátusává nyilvánította.

TIHANYI ZOLTÁNT a Tudományos Minősítő Bizottság a "Gyorsan növő fafajok és a szennyvittisztítás kölcsönhatásai" című disszertációja alapján a mezőgazdasági tudomány kandidátusává nyilvánította.

MUNKATÁRSAINK MEGJELENT KÖNYVEI:

ERDÉSZ KÁROLY: Vibrációs technika az élelmiszeriparban Budapest, Mezőgazdasági Könyvkiadó, 1984.

KEVE ANDRÁS: Magyarország madarainak névjegyzéke Budapest, 1984. Akadémiai Kiadó, 120 p. Ára: 35 Ft.

SZÜCS PÁL

NAGY SÁNDOR

SZARKA JÓZSEF

MÉSZÁROS ISTVÁN szerkesztésében: Tanulmányok a neveléstudomány köréből Budapest, Akadémiai Kiadó, 1985. 430 p. Ára: 85 Ft.

KÜLFÖLDI TANULMÁNYUTAK,
RÉSZVÉTEL KÜLFÖLDI KONFERENCIÁKON:

BÜRGÉS GYÖRGY 1984-ben az alábbi külföldi tanulmányutakon vett részt és tartott előadást: július 3-26 között a Szovjetunióban /Kiev, Odessza/, november 3-9 között Csehszlovákiában, a Nyitrai Agrártudományi Főiskolán és Malonyán az Erdővédelmi laboratórium-ban, december 11-19 között a Hallei /NDK/ Luther Márton Egyetem Növényvédelmi és Agrokémiai Fakultásán.

HORVÁTH JÓZSEF 1984. július 1-6 között részt vett és előadást tartott a IX. Dreijahrestagung der Europäischen Gesellschaft für Kartoffelforschung című szimpóziumon a svájci Interlaken-ben.

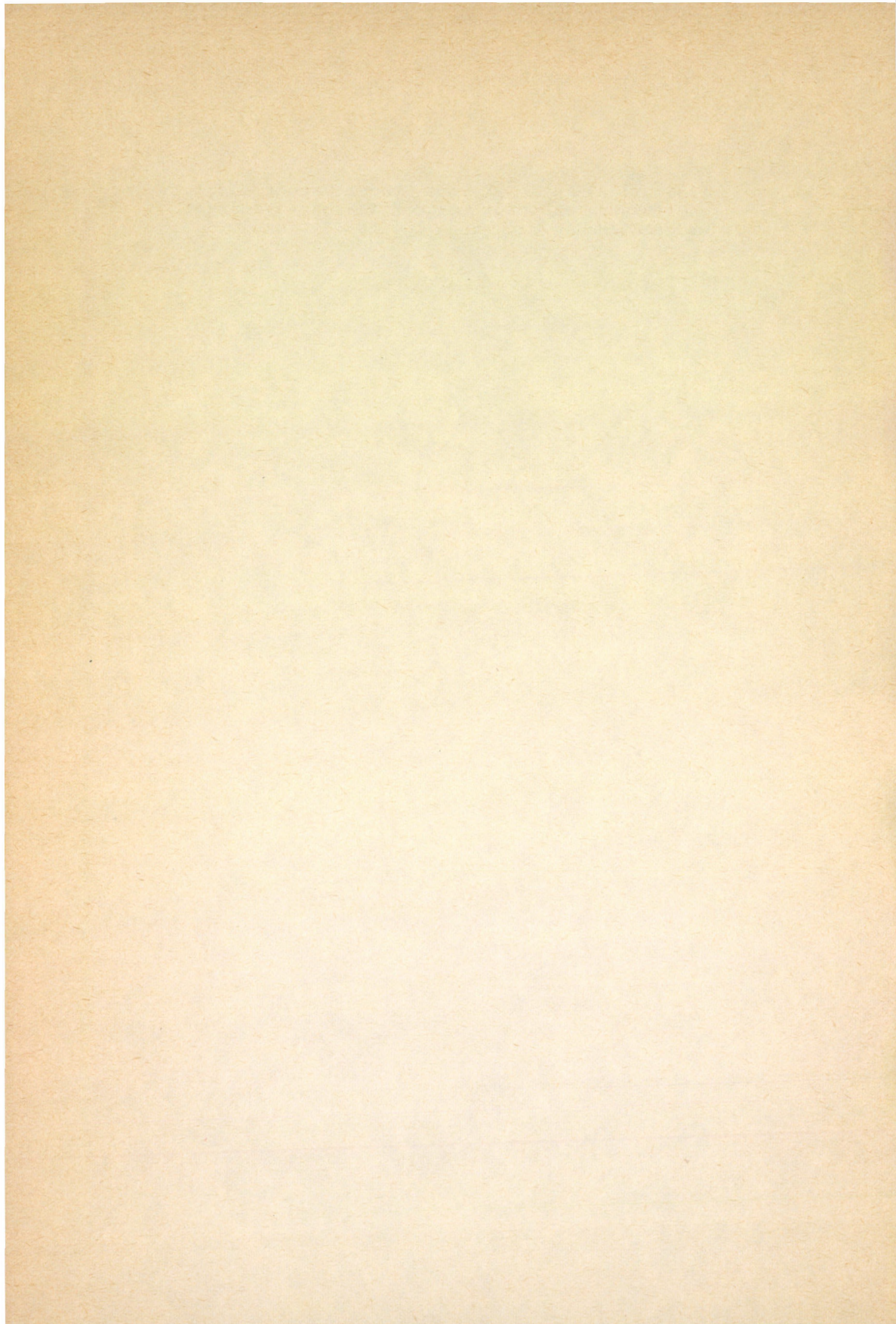
HUNYADI KÁROLY 1984-ben az USA-ban volt 7 hónapos tanulmányuton. A tanulmányut témái: A gyomnövények herbicid rezisztenciájának tanulmányozása, A herbicid rezisztencia élettana, mechanizmusa és genetikája, A herbicid rezisztens gyomnövények felismerése, meghatározása és előrejelzése.

MÉSZÁROS ISTVÁN 1984-ben az alábbi külföldi kongresszusokon vett részt és tartott előadást: István Lajossal közösen az NDK Haematológiai és Transfúziós Társaságának március 28-31 között Lipcsében tartott XII. Kongresszusán "Akute Konsumptions-koagulopathie bei Budd-Chiari-Syndrom und nach Einnahme eines oralen Kontrzeptivums" címmel, augusztus 27-31 között a Bazelban tartott VI. Európai Toxikológus Kongresszuson "Transient cerebral ischemic attack /TIAS/ caused by hymenoptera stings: the brain as anaphylactic shock organ" címmel.

SZABÓ GÉZA 1984. június 28-án Bécsben az Uráli Morfonológiai Tanácskozáson előadást tartott "Az ige- és névszóalakok morfonológiai problémái a mai magyar nyelvben" címmel.

VIDA LAJOS

1984. X. 23-án a Hubertus Grüder Vacher Klub meghívására előadást tartott Grázban "Vadászat, vadgazdálkodás magyar nézőpontból" címmel.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

VESZPRÉMI AKADÉMIAI BIZOTTSÁGÁNAK

1985–86 ÉVI

PÁLYÁZATI KIÍRÁSA

PÁLYÁZATI FELTÉTELEK

Pályázatot nyújthatnak be

a VEAB régióban tudományos vagy gyakorlati munkakörben dolgozó egyéni kutatók és kutató kollektívák, szabadon választott témában illetve a kiírt témák bármelyikében;

a VEAB régió kívülről dolgozó szakemberek olyan témában, amely a VEAB régióban szerzett tapasztalatokra épül, vagy a régióban jelentkező feladatok megoldását segíti elő.

A pályázaton eddig nem publikált, másutt be nem nyújtott, ellenszolgáltatásban nem részesült olyan tudományos igényű tanulmányokkal lehet részt venni, amelyek a feldolgozott téma eddigi irodalmához képest eredeti, új gondolatanyagot tartalmaznak. A megyékkel közösen meghirdetett témák kidolgozása az adott megyére vonatkozzon.

A pályázat jelíges. Zárt borítékban csatolni kell a pályázó nevét, pontos címet, munkahelyet és nyilatkozatát arról, hogy pályázatát a meghirdetett feltételek ismeretében és betartásával nyújtja be.

A pályázatot öt példányban, ritkított sorokkal gépelve, A/4 formátumban kell beadni a

VESZPRÉMI AKADÉMIAI BIZOTTSÁG Titkárságához,
8200 Veszprém, Tolbuhin u. 37.

A tanulmányhoz egy oldal terjedelmű összefoglalót is kell csatolni, és a pályázónak meg kell jelölnie a gyakorlati felhasználhatóság szempontjából számbajöhető területeket, intézményeket, illetve üzemeket.

A pályázatok terjedelmét a Veszprémi Akadémiai Bizottság nem kívánja korlátozni. A Bíráló Bizottság fenntartja a jogot, hogy pályadíjakat megosszon. Az 1985–1986. szeptember 15-ig beküldendő pályázatok eredményhirdetésére a VEAB ugyanazon évi decemberi plenumán kerül sor.

MTA VESZPRÉMI AKADÉMIAI
BIZOTTSÁGA

A Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Akadémiai Bizottsága a Közép- és Észak-Dunántúlon folyó tudományos tevékenység hatékonyabbá tételére részben saját anyagi erőből, részben a Fejér-, Győr-Sopron-, Komárom-, Vas-, Veszprém-, Zala megye tanácsai által rendelkezésre bocsátott anyagi támogatás révén az alábbi pályázatokat hirdeti meg.

A VEAB a korábbi gyakorlattól eltérően kisebb számban jelöl meg pályázati témákat. Ugyanakkor benyújtható pályamű bármely szabadon választott témában is a pályázati feltételekben meghatározottak szerint.

Tekintettel hazánk felszabadulásának közelgő 40. évfordulójára bátorítani kívánjuk azokat, akik 1985-ben az évfordulóhoz kapcsolódó témákkal kívánnak jelentkezni.

A szakbizottságok pályázati témaajánlásai:

AGRÁRTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

"Napfényenergia felhasználása szárításra"

"Gyepre alapozott szarvasmarha tartás"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj:	12.000,-	Ft
II. "	8.000,-	"
III. "	6.000,-	"

BÁNYÁSZATI FÖLDTUDOMÁNYI ÉS ENERGETIKAI SZAKBIZOTTSÁG

"Számítógépes földtani adatfeldolgozó és értékelő eljárás kidolgozása"

"Vastag telepes bauxitelőfordulások hatékony leműveléséhez tömbolvasztásos technológia kialakítása, alkalmazása"

"Mélytöbrös bauxitelőfordulások gazdaságos kitermelésére alkalmas technológiai eljárás kidolgozása"

"A nyirádi területen található műrevaló bauxitvagyon gyorsütemű letermelése, különös tekintettel a vízvédelmi környezetkárosító hatására"

"Vastag széntelepek többszeletes művelése om-ladékszilárditással. Rideg, vastagpados mészkő fedő alatti frontfejtéses művelés"

"Szabályozott hajtások bányászati megvalósítása különös tekintettel az energiaracionalizálásra, valamint élettartam növelésre"

"Szilárd ásványbányászatban az automatikus létszámellenőrzés"

"A régió egy-egy részterületének földtanára, nyersanyagkutatóására vonatkozó szabadon választott téma"

"Javaslat kidolgozása a nyersanyagbányászattal kapcsolatos környezetvédelmi feladatok megoldására"

"A régió egy-egy részterületén felszínre kerülő bányavizek helyi, illetve regionális hasznosítására javaslat kidolgozása"

"Javaslat kidolgozása a régió egy-egy településén található langyos, vagy termál víz hasznosítására"

"A régió ásványi nyersanyagai települési sajátosságainak egymáshoz való viszonyának közös kutatásai és /bányászati/ lehetőségeinek vizsgálata"

"Javaslat kidolgozása a régió nyersanyagbázisának kiszélesítésére"

"Ásványi nyersanyag import megtakarítására, kiváltására javaslat"

"Javaslat energiatakarékos nyersanyagok kutatására, bányászatára"

"Javaslat helyi építőipari nyersanyagok kutatására és bányászatára, továbbá a helyi nyersanyagbázison alapuló racionális szállításra"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj:	12.000,- Ft
II. "	8.000,- "
III. "	6.000,- "

BIOLÓGIAI SZAKBIZOTTSÁG

A szakbizottság témát nem határoz meg, annak megválasztását a pályázókra bizza.

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj:	12.000,- Ft
II. "	8.000,- "
III. "	6.000,- "

ERDÉSZETI SZAKBIZOTTSÁG

"Az erdészeti biomassa-termelés kérdései a VEAB régióban"

"Az erdészeti szaporítóanyag-termelés fejlesztése a VEAB régióban"

"A fakitermelés és anyagmozgatási rendszerek komplex vizsgálata a VEAB régióban"

"A gyökérszimbionta mikroszervezetek szerepe az erdei fák táplálkozásában"

"A környezet változásának hatása a vadgazdálkodásra a VEAB valamely tájában"

"A vadgazdálkodási ágazatban ill. munkakörben foglalkoztatott alkalmazottak és fizikai dolgozók szociális helyzetének elemzése"

"Hengeres faanyag kiváltása összetett tartószerkezetekkel"

"Állványbutorok szilárdsági tervezése számítógépes módszerrel"

"Különleges tulajdonságu falemezek gyártása hazai alapanyag-bázison"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

"Az erdészeti szaporítóanyag-termelés fejlesztése a VEAB régióban"

"Az erdőpusztulások okai és javaslatok az elhárításukra a VEAB régióban"

Beküldési határidő:

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj:	12.000,- Ft
II. "	8.000,- "
III. "	6.000,- "

JOGTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

"A képviselőlet, a demokrácia, a helyi önállóság érvényesülése az államigazgatásban"

"A közigazgatás átszervezésével kapcsolatos új munkamódszerek alkalmazásának gyakorlata és javaslatok a tevékenység továbbfejlesztésére"

"A környezetvédelem szankciórendszerének hatékonysága, a változások nyomkövetése különös tekintettel a bírósági ítélkezésre"

"A büntetőbíróság által elítélt személyek utógondozásának elméleti és gyakorlati kérdései"

"A tanácsi intézményirányítás időszakos kérdései"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

1986. szeptember 16.

Pályadíjak:

I. díj:	12.000,-	Ft
II. "	8.000,-	"
III. "	6.000,-	"

KÉMIAI SZAKBIZOTTSÁG

"A folyékony műtrágyázás összefoglaló agronómiai értékelése"

"Regulátorok alkalmazása a gyümölcsstermesztésben"

"Műszaki gumitermékek fejlesztése és alkalmazása vegyipari ill. kőolajipari berendezésekhez"

"Kis energiaigényű, szelektív elválasztási műveletek kutatása vagy alkalmazása terén elért eredmények"

"A korrózióvédelem bármely területén elért kutatási-fejlesztési eredmények"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

"Kutatási-fejlesztési eredmények a környezetkimélő, kis energiaigényű elválasztási műveletek és alkalmazásuk terén"

"Tudományos-műszaki tevékenység és eredményei a korrózióvédelem területén"

"Módszerkutatás és módszeralkalmazás a bonyolult szerkezetű vagy bonyolult összetételű szerves rendszerek vizsgálatában"

"Kutatás-fejlesztés a környezetvédelem kémiai kérdései és feladatai kapcsán"

"Eredmények az agrokemizálás megvalósítása, kutatása és fejlesztése valamelyik területén"

"Új eredmények a kőolaj- és gázipar körébe tartozó technológia és termékfejlesztő kutatásban"

Beküldési határidő:

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj:	12.000,- Ft
II. "	8.000,- "
III. "	6.000,- "

MŰSZAKI SZAKBIZOTTSÁG

"Természetes és mesterséges radioaktív sugárzási szint mérése a Dunántulon"

"Hőcserélők intenzifikálása, különös tekintettel a lerakódások meggátlására"

"Ipari vagy mezőgazdasági melléktermékek gazdaságos hasznosítása /konkrét termékre/"

"Szippantott fekáliás szennyvizek kezelése"

"Hatékony hulladék hő hasznosítást eredményező eljárás kidolgozása /adott, konkrét esetben/"

"Üstmetallurgiai módszerek alkalmazása az acélok tulajdonságainak javítására"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj:	12.000,-	Ft
II. "	8.000,-	"
III. "	6.000,-	"

ORVOSTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

A szakbizottság kötött témát nem határoz meg,
annak megválasztását a pályázókra bizza.

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj:	12.000,- Ft
II. "	8.000,- "
III. "	6.000,- "

SZÁMÍTÁSTECHNIKAI ÉS RENDSZERELMÉLETI SZAKBIZOTTSÁG

A szakbizottság témát nem határoz meg, annak megválasztását a pályázókra bizza.

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

"Mikroszámítógépek alkalmazása technológiai folyamatok irányításában"

"Bonyolult vegyipari rendszerek számítása, szimulálása és tervezésére alkalmas módszerek kifejlesztésének újabb eredményei"

"Személyi számítógépek alkalmazása az oktatás támogatására"

"Újabb eredmények a vállalati tartalékok és veszteségek feltárása területén"

Beküldési határidő:

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj:	12.000,- Ft
II. "	8.000,- "
III. "	6.000,- "

* TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG I.

"A szocializmus-kép jellemzői és propaganda feladatai /valamely megye tapasztalatai alapján/"

"A szocialista gazdaság lenini elvei és a magyar fejlődés /valamely megye gyakorlata alapján/"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj:	12.000,-	Ft
II. "	8.000,-	"
III. "	6.000,-	"

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG II.

"Élő nyelvi vizsgálatok a VEAB-régióban"

"A szombathelyi tankerület közoktatásügye
1935-45 között"

"A 10-14 éves tanulók önismeretének összefü-
gése értelmi képességükkel és különböző tár-
sadalmi elvárásokkal"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj: 12.000,- Ft

II. " 8.000,- "

III. " 6.000,- "

TÖRTÉNELMI SZAKBIZOTTSÁG

"Iparrégészeti leletek archaeometriai vizsgálatairól /konkrét vizsgálat, eredménnyel/"

"Egy iparág /mesterség/ története Magyarországon régészeti leletek alapján"

"A Balatonpart településhálózatának vagy egyes üdülőtelepeinek társadalom: gazdaság- és művelődéstörténeti feldolgozása"

"Egy kézművesipari mesterség vagy céhszervezet története"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj: 12.000,- Ft

II. " 8.000,- "

III. " 6.000,- "

KÖRNYEZETVEDELMI ÉS TÁJHASZNOSÍTÁSI KOORDINÁCIÓS TANÁCS

"A környezeti tényezők egészségügyi hatásai"

"Macrolepidentorológiai kutatások a Fertőtő Bioszféra Rezervátumban"

"A védelemre szoruló növénytani taxonok jegyzéke a régió egy természetvédelmi területének vagy tájvédelmi körzetének botanikai Vörös Könyve /az 1982. évi 5. tvr. szelvényében/"

"Természetvédelmi emlékek kataszterének elkészítése a VEAB régió valamelyik tájegységében"

"Inszekticides szunyogirtás környezetvédelmi vonatkozásai"

"Növényvédőszer maradványok és göngyölegek égetése következtében keletkező termékek környezetkárosító hatásának vizsgálata"

"Balatoni iszapkotrások során keletkező zagyterek hasznosítási módjának kidolgozása 1985-ben"

"Természetvédelmi érdekekkel összehangolt vizügi beavatkozás módszerének kidolgozása a Velencei-tavi Madárrezervátumban"

"A biopreparátumok jelentősége környezetvédelmi szempontból, a kémiai növényvédelemmel szemben 1985"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj:	12.000,-	Ft
II. "	8.000,-	"
III. "	6.000,-	"

A VEAB ÉS FEJÉR MEGYE TANÁCSÁNAK KÖZÖSEN MEGHIRDETETT
PÁLYÁZATAI

"Családi házak, építési rendszerek, az Alba Regia házak tapasztalatai felhasználásával"

"MAN dugattyu gyártásának metallurgiai-fém-tani alapjai"

"Aluminium-fólia felhasználási tulajdonságok alakulása a gyártástechnológiai paraméterek függvényében"

"Az aluminium és ötvözeteiből öntött tuskók hengerléséhez rendelkezésre álló meleghengergörögörorának vezérlése"

"Kishőmérsékletű vaskohászati hulladékhők mezőgazdasági hasznosítása"

"Bronzkori településtörténet a Mezőföldön"

"A családi nevelés és az óvodai nevelés kölcsönhatása a gyermek személyiségének fejlődésére"

"A munkára nevelés az iskolában és a családban"

"A közművelődés és az iskola kapcsolata"

"Történelmi korszak a helyi sajtó tükrében"

"Községtörténeti monográfiák"

"Felszabadulásunk 40. évfordulójára:

"A koalíciós politika érvényesülésének bemutatása egy-egy Fejér megyei településen"

"A Mezőföld, mint táji, történeti egység"

"A párt újjászervezése és a politikai konszolidáció végrehajtása Dunaujvárosban /1956-1957/"

"Vállalati készletpolitika és készletgazdálkodás hatékonyságának vizsgálata"

"A jövedelemérdekeltségű üzemeltetés hatásai a vállalat eszköz-, költség- és nyereséggazdálkodásra"

"Az öntözés fejlesztésének lehetőségei Fejér megyében"

"Elsavanyodás megakadályozásának lehetőségei Fejér megye talajain"

"Az inotai erőművi pernye melléktermék utépitésben történő alkalmazásának lehetőségei"

"Székesfehérvár szennyvizelvezetésének és tisztaságának megoldása, a szennyvizből kinyerhető értékes anyagok kitermelésével"

"Székesfehérvár város közigazgatási szervezetének alakulása a századfordulótól napjainkig"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

"Anyagtakarékos technológiák megvalósításának lehetőségei a speciális öntési eljárásoknál /centrifugálöntés, héjöntés, stb./"

"Magas cukortartalmu répa-fajták termesztésének problémái "

"A közigazgatás korszerűsítésére tett intézkedések 1945-50. között "

"Fejér megyei Tanács megalakulása és működése a második tanácstörvényig "

"Diabetes mellitus helyzete a Dunántulon /esetleg egy-két megyére kiterjedően/ "

"A testnevelési és nem testnevelési osztályokba járó tanulók erőnléti, edzettségi állapota "

"Székesfehérvár Városi Tanács megalakulása és működése /1950-1954/ "

"Zaj- és rezgésvédelem a városi uthálózat tervezésében "

"Dunaujváros Városi Tanács megalakulása és működése /1951-1971/ "

"Gépjárművek üzemanyagfogyasztását és környezetkárosítását bemérő állomások telepítésének, és helyének figyelembevételével, a körzetek meghatározása, a futásteljesítmények optimalizálásával "

Beküldési határidő:

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj:	6.000,- Ft
II. " "	4.000,- " "

A VEAB ÉS GYŐR-SOPRON MEGYE TANÁCSÁNAK KÖZÖSEN
MEGHIRDETETT PÁLYÁZATAI

"Az üzemi felnőtt képzési formák korszerűsítése. A szakoktatás fejlesztése".

"A munkások értékszemléletének alakulása"

"Regionális hulladékborze szervezeti és információ rendszerének kialakítása, gépi fel-
dolgozás lehetőségének megvizsgálásával"

"A gazdasági társulások tevékenységének hatása a mezőgazdaság fejlődésére"

"A lakosságot érő ólomterhelés jelentősége"

"A veleszületett rendellenességek szerepe Győr-Sopron megye csecsemőhalálózásában"

"A városkörnyékiség elméleti és gyakorlati kérdései"

"Veszélyes hulladékok újrahasznosítása a táplálékláncon keresztül"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

"A gyermek- és ifjúságvédelem legnagyobb problémái és megoldási javaslatok"

"Természethez közelálló erdőtársulások a Kisalföldön"

"A fogyasztási cikkek árarányosításának gyakorlati módszerei"

"Számítástechnika alkalmazása a tanácsi információs rendszerben"

"Állati eredetű hulladékok gyűjtésének és feldolgozásának nagyipari módszerei"

"A thermographia helye az orvosi diagnosztikában"

"A személyi számítógép adta lehetőségek az orvosi vizsgálatok értékelésében"

"A mező- és erdőgazdasági melléktermékek komplex hasznosítása"

"A mikroelektronikai ipar létrehozásának lehetőségei és feltételei Győr-Sopron megyében"

"A husipari melléktermékek komplex hasznosítása"

Beküldési határidő:

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj: 6.000,- Ft

II. " 4.000,- "

A VEAB ÉS KOMÁROM MEGYE TANÁCSÁNAK KÖZÖSEN MEGHIRDETETT
PÁLYÁZATAI

"A tanácsi testületek és szakigazgatási szervezetek munkamódszere, munkastilusa Komárom megyében"

"Komárom megye iparszerkezetének helyzete és várható alakulása az ezredfordulóig"

"Az új vállalkozási formák beillesztése Komárom megye gazdaságában, különös tekintettel az önálló jogi személyiségű formákra"

"A biotechnika, elektronika, robottechnika fejlesztési irányokhoz kapcsolódó integrációs lehetőségek Komárom megye gazdálkodó egységeinél"

"A termelési volumen növelés és az alkalmazott technológia, valamint a fejlesztési lehetőségek összefüggésének gazdaságossági vizsgálata a Komárom megyei téglagyáraknál"

"A városiasodás eddigi folyamata, a vonzási szerep és a várossá váláshoz szükséges fejlesztési igények a megyei irányítás alá tartozó nagyközségekben /Kisbér, Bábolna, Nyergesujfalu, Lábatlan/"

"A költségvetési számítógépes feldolgozás adatainak gyakorlati használhatósága a gazdálkodó szervezeteknél"

"A munkáséletmód alakulása Komárom megye területén a XX. század első felében"

"Esztergom vm. oktatásügye a XIX. század elején"

"Tata és Tóváros a XIX. század második felében"

"Esztergom a középkorban"

"Veszélyes hulladéknak minősülő növényvédőszeres göngyölegek újrahasznosítása, illetve ártalmatlanítása"

"Szálas- és tömegtakarmánytermesztés fejlesztésének lehetőségei Komárom megyében"

"A nagymarosi vizlépcső és a Dunarendezés gazdasági hatásai Komárom megyében. Az előnyök kihasználásához kapcsolódó megyei és helyi intézkedések"

"A községi lakosság összetétele, jellemzői Komárom megyében"

"A városi lakosság összetétele, jellemzői Komárom megyében"

"A lakosság egyéni fogyasztási szerkezetének alakulása Komárom megyében"

"Módszer a deviáns irányú fejlődés által veszélyeztetett 14-18 éves fiatalok csoportjainak reszocializálására"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

"Növényvédőszer mérgezések korszerű kezelése"

"A háttér környezetszennyezettség hatása a parti szűrésű ivóvíz minőségére"

"Irodalmi emlékhelyek felkutatása, feldolgozása /megyére, városra vagy egy tájegységre vonatkozóan/ "

"Egy-egy település /város/ sajtótörténetének feldolgozása "

"Komárom megye nemzetiséglakta községeinek fejlődése 1945-től "

"Bakonytérység, mint városhiányos terület helyzete és fejlesztési lehetőségei "

"Egy-egy jelentős ipari hulladékanyag másodlagos nyersanyagként történő hasznosítása /konkrét példa alapján/ "

"Meliorációs beavatkozások ökonómiai értékelése "

"Dorog város gazdasági-társadalmi fejlesztésének lehetséges irányai "

"A politikai vezetés személyi összetételének változása "

"Komárom megye politikai, társadalmi, gazdasági, közművelődési kronológiája a felszabadulástól "

"A Komárom megyei közületek energiafelhasználásának csökkentési lehetőségei a VII. ötéves tervben "

Beküldési határidő:

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj: 6.000,- Ft.

II. " : 4.000,- ".

A VEAB ÉS VAS MEGYE TANÁCSÁNAK KÖZÖSEN MEGHIRDETETT
PÁLYÁZATAI

"A helyi tanácsok önállóságának helyzete a költségvetési gazdálkodást illetően; az önállóság fejlesztésének kívánatos és lehetséges irányai, az irányító szervek szerepe a helyi önállóság növelésében"

"Adatok a Vas megyében élő szlovénség történetéhez - 1945-1949-ig"

"A közigazgatás története 1945-től az első tanácstörvényig"

"Települések új szerepkörben /új városok, körzetközpontok, nagyközségek kapcsolatrendszere a vonzáskörzettel/"

"A Rába-menti terület idegenforgalmi hasznosítása"

"Nyugat-dunántulon élő nemzetiségek nyelvének és történetének kutatása"

"A Nyugat-dunántuli horvát nemzetiség néprajzának története 1984-ig"

"Vas megye művelődéstörténete 1945 és 1948 között"

"Vas megye cigánylakosságának társadalmi beilleszkedése, a társadalmi beilleszkedést fékező társadalmi tényezők"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

"Megyei kardiológiai hálózat és működésének Vas megyei modellje"

"Az infúziós oldatok ellenőrzése /az ellenőrzés szervezése, korszerű analitikai, fizikai és mikrobiológiai vizsgálatok/ "

"Erdőgazdasági és faipari hulladék-anyagok energetikai célú hasznosítása "

"A városi lakótelepek közművelődési lehetőségei. /Klubok, közösségi terek, kulturális szolgáltatások kialakítása, működése. A művelődési otthonok ellátó szolgáltató tevékenysége a lakótelepeken./ "

"A hátrányos helyzetű lakossági rétegekkel, csoportokkal való könyvtári foglalkozás módjai, gyakorlata, eredményei. /Helyzetük javítása könyvtári eszközökkel./ "

"A veszélyeztetett és hátrányos helyzet fogalmának értelmezése egy nevelési, oktatási intézményben "

"A számítástechnika alkalmazása, eredményeinek felhasználása az idegenforgalom regionális szervezésében "

Beküldési határidő:

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj: 6.000,- Ft
II. " : 4.000,- "

A VEAB ÉS VESZPRÉM MEGYE TANÁCSÁNAK KÖZÖSEN MEGHIRDETETT
PÁLYÁZATAI

"Veszprém megye tudományos közéletének helyzete és fejlesztésének lehetőségei, főbb tennivalói"

"A beruházáspolitikai érvényesülése a vállalati beruházási gyakorlatban, különös tekintettel Veszprém megyére"

"Vegyészmérnökképzés és társadalmi tényezők"

"A szocialista építés négy évtizede /a pályázat foglalkozhat egy-egy szűkebb terület, népgazdasági ág, stb. fejlődésével regionális és megyei viszonylatban/"

"Az ipari szervezeteknél működő új vállalkozási formák néhány társadalmi kérdése"

"A kutatási eredmények gyakorlati alkalmazásának tapasztalatai és feladatai a jelenlegi gazdasági körülmények között"

"Politikai eszmék, pártok, mozgalmak a két világháború közötti időszakban Veszprém megyében"

"A tehetséggondozás pedagógiai rendszere, kiépítésének megyei lehetőségei és feladatai"

"A tanulók erkölcs-politikai-világnézeti nevelésének összehangolása a családi, társadalmi hatásokkal"

"A közoktatási és közművelődési intézmények együttműködésének tartalmi és módszertani kérdései"

"A területi munkaerőgazdálkodás feladatai, lehetőségei és eszközei a 80-as évek gazdaság- és foglalkoztatáspolitikai céljai megvalósításában az élők munkával történő gazdálkodás útján, a demográfiai adottságok tükrében"

"A személyi és jövedelemadóztatás elméleti és gyakorlati rendszere"

"Módszerek kidolgozása a teljes körű lakosságszűréshez, valamint a különböző szűrések összehangolásához"

Beküldési határidő:

1985. szeptember 15.

"A termőföldek intenzív hasznosításának újabb lehetőségei"

"A műtrágyafelhasználás hatékonyságának javítására szolgáló javaslatok kidolgozása"

"A szociálpolitika szerepe a továbbfejlesztésének iránya a nyolcvanas években"

"Csőd és csődeljárás, mint a termelési tényezők átcsoportosításának és a vállalati struktúra alakításának lehetséges eszköze a szocializmusban"

"A bauxitbányászattal kapcsolatos vízszint-süllyesztés káros hatása a megye mezőgazdaságára"

"Szippantott szennyvizek környezetkimélő elhelyezése és ártalmatlanítása a szennyvизtiszító telepekkel nem rendelkező településeken"

"Ömlesztett bányatermékek /építőanyag, bauxit, szén stb./ környezetkimélő közuti szállítása Veszprém megyében. A szállítás okozta környezeti ártalmak kiküszöbölésének technikai lehetősége "

"Veszprém megye iparszerkezete és várható alakulása "

"Veszprém megye műemlék és műemlék jellegű tanácsi kezelésű hidjai "

"A lakossági foglalkoztatás biztosítása - mint a községek népességmegtartó szerepének egyik előfeltétele - Veszprém megyében "

"A munkaerőmozgás- különös tekintettel a célszerű mobilitásra - főbb kérdései Veszprém megyében "

"A testkultúra története a felszabadulástól napjainkig Veszprém megyében "

"Ifjuság, sport, szabadidő "

"Óvodások és tanulók testi fejlődése, fizikai állapota és motorikus szintje "

"Veszprém vonzáskörzete "

Beküldési határidő:

1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj:	6.000,- Ft
II. ":	4.000,- "

A VEAB ÉS ZALA MEGYE TANÁCSÁNAK KÖZÖSEN MEGHIRDETETT
PÁLYÁZATAI

"A téliálma minőségét befolyásoló tényezők feltárása Zala megyében. A minőségjavítás lehetőségei"

"A Balaton nyugati vizgyűjtő területén alkalmazható környezet- és vízvédelmi feladatokat is figyelembe vevő nagyüzemi természeti technológia kidolgozása és hatásának vizsgálata a térségben működő mezőgazdasági üzemek gazdálkodásának eredményességére"

"Tartósan alacsony hatékonysággal gazdálkodó termelőségvetkezetek jövedelmező gazdálkodásának feltételrendszere Zala megyében"

"Környezetvédelem általános, területi, illetve üzemi szintű feladatai /különös tekintettel a Zala vizgyűjtőrendszerére, valamint az azt befolyásoló megoldatlan üzemi problémákra/"

"Zalaegerszeg rendezett tanácsu várossá minősítésének társadalmi-történeti körülményei /a rendezett tanácsu várossá válás 100. évfordulójához kötődően/"

"A vezetői munka hatékonyságát, színvonalát javító új, korszerű vezetési módszerek alkalmazása a megye iparában"

"Innovációs, műszaki fejlesztési feladatok a számítástechnika, mikroelektronika bevezetésére, alkalmazásának elterjesztésére a

megye gazdaságában / gyártás, alkalmazási feltételek/"

"Kis készletű földgázfelőfordulások hasznosítási lehetőségei"

"Geotermikus energia hasznosítási lehetőségei"

Beküldési határidő: 1985. szeptember 15.

"A hévizi tó hévizutánpótlásának növelési lehetőségei, kapcsolata a bauxitbányászattal"

"Süllő és kősüllő szaporodásbiológiai viszonyai, feltételei a Balaton nyugati medencéjében"

"Hatékony foszfátmentes, illetve szegény mosószeres kikisérletezése és azok gyártásba vétele a Balaton vízminőség javítása, illetve védelme érdekében"

"Gyáregységek korlátozott gazdasági önállóságának hatása a megye iparára, összefüggésben a fokozott érdekeltségi rendszerek megteremtésével kapcsolatban"

"A tehetséggondozás helyzete, lehetőségei, formái"

"A tanulmányi lemaradás okai, a felzárkóztatás formái"

"A cigánytanulók felzárkóztatásának gondjai és lehetőségei"

Beküldési határidő: 1986. szeptember 15.

Pályadíjak:

I. díj: 6.000,- Ft
II. " : 4.000,- "

